

Avaluació del programa Èxit 2015/2016

- ÈXIT (durant el curs): seguiment i impacte**
- ÈXIT Estiu: seguiment i experiment d'un protocol de SMS**

Desembre de 2016

Equip de Treball: Miquel Àngel Alegre
Federico Todeschini
Anna Segura

Índex general

Resum executiu	i
1. Objecte i marc conceptual de l'informe	16
1.1 Breu descripció del programes Èxit (curs) i Èxit Estiu	16
1.1.1 Èxit durant el curs	16
1.1.2 Èxit Estiu	18
1.2 Problemàtica: abandonament educatiu, repeticions i “summer loss”	19
1.3 L'efectivitat dels programes extraescolars i d'estiu	20
1.4 Estratègies “nudge” d'implicació de les famílies	22
1.5 Continguts i fonts d'informació de l'informe	25
2. Dades de participació	27
2.1 Èxit durant el curs 2015-2016	27
2.2 Èxit Estiu 2016	28
3. Els resultats dels alumnes d'Èxit curs 2015-2016	30
4. L'impacte del programa Èxit curs: evidència quasiexperimental	37
4.1 Què vol dir avaluar l'impacte d'un programa?	37
4.2 Què vol dir avaluar l'impacte seguint un disseny de “dobles diferències”?	38
4.3 L'impacte d'Èxit curs a 3r i 4t d'ESO: disseny de l'avaluació	40
4.3.1 Plantejament general	40
4.3.2 Outcomes, fonts d'informació i efectes diferencials	42
4.4 L'impacte de l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO	43
4.4.1 Línia de base: resultats el curs 2014-2015 (abans de l'extensió del programa)	43
4.4.2 Impacte de l'extensió del programa, curs 2015-2016	44
5. Els resultats dels alumnes d'Èxit Estiu 2016	51
5.1 Resultats dels alumnes abans i després d'Èxit Estiu	51
5.1.1 Centres públics	51
5.1.2 Centres concertats	57
5.2 Resultats segons característiques dels alumnes i les famílies	63
6. Avaluació experimental d'uns protocols d'enviament de SMS a famílies	77
6.1 Què vol dir avaluar l'impacte seguint un disseny experimental?	77
6.2 Enviament de SMS a les famílies dels alumnes Èxit Estiu: disseny de l'experiment	78
6.2.1 Plantejament general	78
6.2.2 Outcomes, fonts d'informació i efectes diferencials	80
6.3 Enviament de SMS a les famílies dels alumnes Èxit Estiu: resultats de l'experiment ...	81
6.3.1 Línia de base: comparació dels grups de l'experiment	81
6.3.2 Impactes globals	85
6.3.3 Impactes diferencials	92

7. Recomanacions	94
7.1 Qüestions relatives a la implementació dels programes	94
7.1.1 Pel que fa a l'accés als programes	94
7.1.2 Pel que fa als continguts del reforç	95
7.2 Qüestions relatives a l'impacte dels programes	96
7.2.1 Èxit curs: impacte de l'extensió del programa a 3r i 4t d'ESO	96
7.2.2 Èxit Estiu: impacte dels protocols de SMS.....	97
7.3 Condicions d'avaluabilitat dels programes	98
7.3.1 Pel que fa a les dades i sistemes d'informació per a l'avaluació	98
7.3.2 Grups de control i avaluació d'impacte	99
Referències	100
Annex 1. Experiments “nudge” afins: exemples	103
Annex 2. El qüestionari online als alumnes d'Èxit Estiu: anàlisi de les respostes	104
Annex 3. Èxit curs: dades per districte	118
Annex 4. Èxit curs: impacte (especificació alternativa)	120
Annex 5. Èxit Estiu: dades de participació	124
Annex 6. Resultats per districte	127
Annex 7. Protocols SMS (versió en català)	131

Índex de Taules

Taula 1. Alumnes d'ESO participants a Èxit curs 2015-2016, segons nivell	27
Taula 2. Instituts participants a Èxit curs 2015-2016 i mitjana d'alumnes per centre	28
Taula 3. Alumnes participants a Èxit Estiu 2016, segons nivell i titularitat del centre	29
Taula 4. Centre participants a Èxit Estiu 2016 i mitjana d'alumnes segons titularitat.....	29
Taula 5. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos.	31
Taula 6. Taxa de recuperació de totes les assignatures (avaluació setembre), segons assignatures suspeses al juny, per cursos.	33
Taula 7. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos.....	34
Taula 8. Mitjana d'assignatures recuperades al setembre, segons assignatures suspeses al juny, per cursos.....	35
Taula 9. Nombre d'instituts, segons participació a Èxit curs 2014-2015 i 2015-2016 i Atrápalo	41
Taula 10. Resultats acadèmics abans del programa, instituts participants i no participants (línia de base).....	44
Taula 11. Impactes d'Èxit curs sobre els outcomes considerats	49
Taula 12. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics.....	52
Taula 13. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics.....	53
Taula 14. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics	54
Taula 15. Mitjana d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics.....	55
Taula 16. Les 10 assignatures més suspeses el curs 2015-2016. Centres públics.....	56
Taula 17. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats	57
Taula 18. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats	58
Taula 19. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats	59
Taula 20. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats	60
Taula 21. Les 10 assignatures més suspeses. Centres concertats.....	61
Taula 22. Taxa de promoció (1r, 2n i 3r ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics	64
Taula 23. Taxa de graduació (4t ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics	65
Taula 24. Interval de recuperació segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics.....	66
Taula 25. Interval de recuperació segons ocupació de pare i mare. Total ESO. Centres públics ..	67
Taula 26. Interval de recuperació segons llengua d'ús domèstic. Total ESO. Centres públics	68
Taula 27. Interval de recuperació segons expectativa d'acabar l'ESO. Total ESO. Centres públics	69
Taula 28. Interval de recuperació segons preferències en cas d'aprovar l'ESO. Total ESO. Centres públics	70

Taula 29. Interval de recuperació segons temps dedicat a aprenentatges extraescolars. Total ESO. Centres públics.....	71
Taula 30. Interval de recuperació segons disponibilitat de taula de treball. Total ESO. Centres públics	72
Taula 31. Interval de recuperació segons disponibilitat d'accés a internet. Total ESO. Centres públics	73
Taula 32. Interval de recuperació segons participació en el mòdul d'esports. Total ESO. Centres públics	74
Taula 33. Interval de recuperació segons assistència de la família a la reunió inicial del programa. Total ESO. Centres públics	75
Taula 34. Comparació característiques grups SMS-Sens o SMS-Inf amb grup control.....	82
Taula 35. Comparació característiques grup SMS-Sens amb grup control.....	83
Taula 36. Comparació característiques grup SMS-Inf amb grup control.....	84
Taula 37. Impactes dels protocols de SMS sobre els outcomes considerats.....	91
Taula 38. Impactes diferencials dels protocols de SMS segons diferents col·lectius d'alumnes, per outcomes d'interès	92
Taula A1. Característiques bàsiques d'experiments amb noves formes de comunicació escola - famílies	103
Taula A2. Nombre d'alumnes per cursos, segons qüestionari i segons dades de participació.....	104
Taula A3. Lloc de naixement d'alumnes, pares i mares	107
Taula A4. Estructura de la llar	107
Taula A5. Incidència de determinades conductes a l'aula.....	108
Taula A6. Incidència de repeticions en l'etapa d'educació primària	110
Taula A7. Temps dedicat a activitats més enllà de l'horari escolar	110
Taula A8. Valoració dels diferents elements d'Èxit Estiu 2015.....	111
Taula A9. Disposició dels materials	112
Taula A10. Participació en les activitats esportives del programa.....	113
Taula A11. Valoració dels diferents elements de les activitats esportives.....	114
Taula A12. Aprofitament del programa per part de l'alumne, segons informe de valoració de l'amic@gran.....	115
Taula A13. Nivell de cobertura del programa, per districtes	118
Taula A14. Nivell de cobertura del programa, per districtes	118
Taula A15. Cobertura del programa segons complexitat econòmica i social, per districtes.....	119
Taula A16. Impactes d'Èxit curs sobre els outcomes considerats	122
Taula A17. Alumnes d'Èxit Estiu 2016, per centre i curs. Centres públics	124
Taula A18. Alumnes d'Èxit Estiu 2015, per centre i curs. Centres concertats.....	126
Taula A19. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics.....	127
Taula A20. Taxa de recuperació total d'assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics	128
Taula A21. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics.....	129
Taula A22. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics.....	130

Índex de Gràfics

Gràfic 1. Alumnes d'ESO participants a Èxit curs 2015-2016, segons nivell (%)	27
Gràfic 2. Alumnes participants a Èxit Estiu 2016, segons nivell i titularitat del centre	28
Gràfic 3. Mitjana d'assignatures suspeses al juny pels participants d'Èxit curs 2015-2016, per cursos	30
Gràfic 4. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO.....	31
Gràfic 5. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 que promocionen o graduen en l'avaluació de juny, per cursos	32
Gràfic 6. Taxa de recuperació de totes les assignatures (avaluació setembre), segons assignatures suspeses al juny. Total ESO	32
Gràfic 7. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO	34
Gràfic 8. Mitjana d'assignatures recuperades al setembre, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO	35
Gràfic 9. Impacte d'Èxit curs sobre el nombre de matèries (total i troncats) suspeses en l'avaluació final de juny	46
Gràfic 10. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de suspendre cadascuna de les matèries troncats en l'avaluació final de juny.....	47
Gràfic 11. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de no suspendre cap matèria (total i troncats) i obtenir el Graduat d'ESO en l'avaluació final de juny	48
Gràfic 12. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO. Centres públics.....	52
Gràfic 13. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics	53
Gràfic 14. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics	54
Gràfic 15. Mitjana d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics.....	55
Gràfic 16. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO. Centres concertats	57
Gràfic 17. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats.....	57
Gràfic 18. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats	59
Gràfic 19. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats	60
Gràfic 20. Taxa de promoció (1r, 2n i 3r ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics	64
Gràfic 21. Taxa de graduació (4t ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics	65
Gràfic 22. Interval de recuperació segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics	66
Gràfic 23. Interval de recuperació segons ocupació de pare i mare. Total ESO. Centres públics ..	67
Gràfic 24. Interval de recuperació segons llengua d'ús domèstic. Total ESO. Centres públics	68
Gràfic 25. Interval de recuperació segons expectativa d'acabar l'ESO. Total ESO. Centres públics	69

Gràfic 26. Interval de recuperació segons preferències en cas d'aprovar l'ESO. Total ESO. Centres públics	70
Gràfic 27. Interval de recuperació segons temps dedicat a aprenentatges extraescolars. Total ESO. Centres públics	71
Gràfic 28. Interval de recuperació segons disponibilitat de taula de treball. Total ESO. Centres públics	72
Gràfic 29. Interval de recuperació segons disponibilitat d'accés a internet. Total ESO. Centres públics	73
Gràfic 30. Interval de recuperació segons participació en el mòdul d'esports. Total ESO. Centres públics	74
Gràfic 31. Interval de recuperació segons assistència de la família a la reunió inicial del programa. Total ESO. Centres públics	75
Gràfic A1. Percentatge d'alumnes segons sexe	105
Gràfic A2. Percentatge d'alumnes segons llengua d'ús domèstic	105
Gràfic A3. Percentatge d'alumnes segons ocupació de pare i mare	106
Gràfic A4. Percentatge d'alumnes segons nivell d'estudis de pare i mare	106
Gràfic A5. Disponibilitat de taula de treball i accés a internet (àmbit domèstic)	107
Gràfic A6. Incidència de determinades conductes a l'aula	108
Gràfic A7. Expectatives d'acabar l'ESO	109
Gràfic A8. Preferències en cas d'aprovar l'ESO	109
Gràfic A9. Temps dedicat a activitats més enllà de l'horari escolar	110
Gràfic A10. Valoració dels diferents elements d'Èxit Estiu 2015	111
Gràfic A11. Assistència de pares/mares a la reunió inicial del programa	112
Gràfic A12. Participació en les activitats esportives del programa	113
Gràfic A13. Valoració dels diferents elements de les activitats esportives	114
Gràfic A14. Aprofitament del programa per part de l'alumne, segons informe de valoració de l'amic@gran	115

Resum executiu

Èxit durant el curs

El programa Èxit curs (o Èxit 1) es planteja com un programa preventiu de reforç escolar que es desplega al llarg del curs escolar. La seva finalitat és oferir un acompanyament en la transició de l'educació primària a la secundària i millorar els aprenentatges tant els darrers cursos de primària, com tot al llarg de l'ESO. El programa, gestionat pel Consorci d'Educació de Barcelona, s'inicià l'any 2001 com a prova pilot al districte de Sants-Montjuïc. Quinze anys després, el curs 2015-2016 el programa s'ha desplegat a 39 instituts i 93 escoles públiques, i hi han participat 2.600 alumnes.

Els seus objectius són: a) facilitar la transició de l'educació primària a la secundària en les seves diferents dimensions –disposicions, aprenentatges i hàbits de treball dels alumnes; b) millorar el rendiment acadèmic dels alumnes de primària (cicle superior) i d'ESO.

Tradicionalment, Èxit curs ha ofert als alumnes de 5è i 6è de primària i de 1r i 2n d'ESO amb més necessitats acadèmiques dues tutories de reforç per setmana durant el curs escolar, en horari extraescolar i d'una hora i mitja de durada per sessió. Les tutories es desenvolupen als espais dels instituts de referència. Des de l'any 2015-2016, aquest mateix programa d'activitats s'ha fet extensiu a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO. Una bona part dels instituts que disposen d'aquesta extensió va participar el darrer trimestre de 2014-2015 en el programa Atrápalo, adreçat també a alumnes del segon cicle de l'ESO i de característiques molt similars a les d'Èxit curs.

La sol·licitud de participació en el programa la presenten, conjuntament, els instituts interessats amb les seves escoles adscrites. Dins de cada centre (instituts i escoles), els alumnes hi accedeixen, de forma voluntària, a proposta dels corresponents equips docents.

Els encarregats de planificar i dur a terme les activitats de reforç són joves estudiants, sovint exalumnes del mateix institut, que, atesa la vinculació i el rol de referents que adquireixen per a l'alumnat, s'anomenen amics i amigues grans (amics@grans). Cada centre compta amb un coordinador/a d'amics@grans, i cada zona amb un coordinador/a de zona. En total, el programa comptà, el curs 2015-2016 amb 260 amics@grans, 41 coordinadors d'amics@grans i 8 coordinadors de zona. Així mateix, des del curs 2014-

2015 el programa compta amb la col·laboració dels amics@de la lectura a la majoria de centres participants.

Èxit Estiu

El programa Èxit Estiu s'inicià l'estiu de 2013 a 45 centres de secundària (34 centres públics i 11 concertats) de Barcelona, actuant sobre un total de 2.131 alumnes de 1r a 4t d'ESO. L'estiu de 2016 el programa aplega 48 instituts i 13 centres concertats de la ciutat, amb un total de 2.174 alumnes participants.

El programa, responsabilitat del Consorci d'Educació de Barcelona, es planteja com una continuïtat a les activitats de reforç extraescolar del programa Èxit, les quals tenen lloc durant el curs ordinari i s'adrecen a alumnes de baix rendiment del darrer cicle de primària (5è i 6è d'EP) i d'ESO. En particular, Èxit Estiu ofereix un acompanyament educatiu en període de vacances d'estiu a l'alumnat de 1r a 4t d'ESO que hagi de recuperar al setembre assignatures suspeses en la convocatòria ordinària de juny.

Els objectius d'Èxit Estiu són: a) evitar la mesura de repetició de curs com a alternativa als mals resultats; b) millorar el rendiment acadèmic dels alumnes d'ESO i augmentar les taxes de graduació; c) prevenir l'abandonament prematur dels alumnes.

L'ingredient principal del programa el constitueixen les tutories de reforç escolar. Les tutories es desenvolupen en grups reduïts (s'intenta no superar la ràtio de 10 alumnes per monitor), generalment al mateix institut de referència, durant dues hores diàries al llarg de tres setmanes (en alguns instituts quatre setmanes). Des de 2014, les edicions d'Èxit Estiu han incorporat dues activitats complementàries de caràcter voluntari: un mòdul d'esports (dues hores diàries, gestionat per l'Institut Barcelona Esports) i un conjunt de xerrades adreçades a les famílies dels alumnes dels instituts participants a Èxit Estiu (iniciativa gestionada per l'IMEB).

Típicament, un institut que compti amb 40 alumnes participants i que ofereixi el mòdul d'activitats esportives disposarà d'un coordinador/a de centre, quatre "amics@grans" i de dos a tres monitors esportius. El programa compta amb el suport de coordinadors de zona (sis en l'edició de 2016), que es distribueixen el seguiment de diferents conjunts de centres.

Continguts de l'avaluació

L'estudi que presentem en aquest informe es divideix en dues parts bàsiques: l'avaluació d'Èxit durant el curs i l'avaluació d'Èxit Estiu.

Pel que fa a l'**avaluació d'Èxit durant el curs**, s'han dut a terme dos exercicis d'anàlisi: 1) seguiment dels resultats obtinguts pels alumnes de secundària participants en les avaluacions finals de curs (juny i setembre); 2) estudi d'impacte del programa sobre els resultats dels alumnes de 3r i 4t d'ESO, mitjançant un mètode de dobles diferències. Remarquem, per tant, que l'estudi d'Èxit durant el curs que aquí es desenvolupa considera únicament les dades relatives als centres i alumnes d'ESO¹.

Per la seva banda, l'estudi del programa **Èxit Estiu** conté tres exercicis d'anàlisi diferents: 1) seguiment dels resultats obtinguts pels alumnes participants en les avaluacions finals de curs (juny i setembre); 2) estudi d'impacte d'una intervenció consistent en l'enviament de SMS a les famílies dels alumnes (pilot experimental); 3) anàlisi de les respostes dels alumnes en una enquesta online.

Pel que fa a les fonts d'informació, s'han combinat les següents bases de dades: i) registre d'inscrits a Èxit Estiu (inclou dades personals i de contacte); ii) informes de participació (inclou dades personals i d'aprofitament de les activitats); iii) enquesta online administrada als alumnes d'Èxit Estiu 2016 (inclou informació familiar i valoracions sobre el procés escolar i el programa) i; iv) SAGA (inclou informació acadèmica).

¹ Ateses les condicions de l'actual sistema d'informació del programa Èxit, i les dificultats que aquest planteja a l'hora de recollir informació acadèmica dels centres de primària i creuar-la amb les dades de participació, hem optat per excloure de l'anàlisi el cas dels alumnes de primària (5è i 6è) que cursen el programa Èxit durant el curs.

Dades de participació

- Èxit durant el curs 2015-2016: 1.713 alumnes d'ESO en 39 instituts públics han participat en el programa Èxit curs 2015-2016; això representa una mitjana de 44 alumnes per centre.
- Èxit Estiu 2016: 1.908 alumnes en 48 centres públics i 400 alumnes en 13 centres concertats han participat en l'edició 2016 del programa; això representa una mitjana de 39,8 alumnes per centre públic i 30,8 alumnes per centre concertat

Els resultats dels alumnes d'Èxit curs 2015-2016

- Els alumnes d'ESO participants a Èxit durant el curs suspenen, de mitjana, 2,62 assignatures en l'avaluació final ordinària (juny)².
- El 58,9% dels alumnes d'ESO participants al programa suspenen dues o menys assignatures en l'avaluació final ordinària (juny); el 24,6% n'hi suspenen entre 3 i 5.
- El 36% dels alumnes de 1r a 3r d'ESO promocionen de curs d'acord amb els resultats obtinguts en l'avaluació ordinària (juny); el 49,9% dels alumnes de 4t d'ESO obtenen el Graduat en aquesta mateixa convocatòria.
- La taxa de recuperació total d'assignatures en la convocatòria de setembre (alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents) se situa en el 46,2% quan es té una assignatura pendent i cau al 11% quan se'n tenen tres.
- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 92% quan es tenen dues o menys assignatures pendents per setembre, i cau per sota del 40% a partir de les sis assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades (assignatures recuperades per nombre d'assignatures a recuperar): de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,25; els qui van amb cinc, 2.

² De forma general, els alumnes d'ESO cursen 10 o 11 matèries al llarg del curs escolar.

L'impacte del programa Èxit curs: evidència quasiexperimental

Disseny

Per a l'avaluació d'Èxit curs (extensió del programa a 3r i 4t d'ESO), hem utilitzat el que podríem denominar un model de “triples diferències”. Aquesta estratègia afegeix al model de “dobles diferències” (que compara els resultats dels participants i no participants en el programa abans i després de la seva implementació), el seguiment pre i post programa d'un segon grup de control; això és, una tercera diferència.

Considerem alumnes participants aquells que el 2015-2016 tenen per primera vegada la possibilitat de participar en el programa Èxit curs, és a dir, els alumnes de 4t d'ESO (que feien 3r d'ESO el 2014-2015) dels instituts adherits al programa.

Partint d'aquí, es tracta de veure en quina mesura l'evolució dels resultats dels alumnes que fan 4t d'ESO el 2015-2016 (diferència 1) difereix de l'evolució dels resultats dels alumnes que fan 2n d'ESO el 2015-2016 (i que han tingut sempre accés Èxit curs) (diferència 2) en els centres adherits al programa; tot plegat controlant per la variació entre 2014-2015 i 2015-2016 dels resultats que van obtenir els alumnes de 4t d'ESO i 2n d'ESO, respectivament, en els instituts no adherits al programa (diferència 3). La mostra de l'anàlisi la componen 4.894 alumnes en centres adherits al programa, i 3.463 en centres no adherits.

Els impactes d'aquests protocols són analitzats en base als outcomes següents, sempre referits a l'avaluació final ordinària (juny): i) nombre d'assignatures suspeses, (total de matèries i troncats); ii) probabilitat d'aprovar cadascuna de les assignatures “troncats”; iii) probabilitat d'aprovar totes les assignatures (total de matèries i troncats); iv) probabilitat d'obtenir el Graduat d'ESO.

Resultats

Hem pogut demostrar que l'extensió a 3r i 4t d'ESO del programa Èxit curs ha tingut un **impacte positiu significatiu sobre els resultats acadèmics dels alumnes** de l'últim curs de l'ESO. Més concretament, els beneficis, tots ells estadísticament significatius, s'observen en:

- Reducció del nombre d'assignatures suspeses. Els alumnes de 4t d'ESO on s'ofereix el programa veuen reduït en 0,8 el nombre total d'assignatures que suspenen al juny i en 0,4 el nombre de troncs suspeses.
- Reducció de la probabilitat de suspendre matèries troncs. Els alumnes de 4t on s'ofereix Èxit curs redueixen significativament la seva probabilitat de suspendre matèries troncs com matemàtiques (-11 punts percentuals), català (-7,5 pp.), castellà (-8 pp.) o anglès (-6,4 pp.).
- Increment de la probabilitat de no suspendre cap assignatura al juny. Els alumnes de 4t on s'ofereix el programa augmenten en 15 pp. la seva probabilitat de no suspendre cap assignatura en l'avaluació final ordinària i 12,7 pp. la probabilitat de no suspendre cap matèria troncal.
- Increment de la probabilitat d'obtenir el Graduat d'ESO. Finalment, l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO fa incrementar en 20 pp. la probabilitat dels alumnes de 4t d'ESO d'obtenir el Graduat.

Els resultats dels alumnes d'Èxit Estiu 2016

Tant en els centres públics com en els concertats, per al càlcul de les assignatures suspeses i recuperades considerem les matèries que es corresponen amb el curs en què es troba l'estudiant. No es consideren, per tant, les matèries que l'alumne pugui estar arrossegant de cursos anteriors.

Resultats en els centres públics

- El 47,8% dels alumnes d'Èxit Estiu té entre tres i cinc assignatures pendents de recuperar al setembre. Un 30,2% té dues o menys assignatures pendents i un 18% entre sis i vuit.
- La taxa de recuperació total d'assignatures (alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents) se situa en el 53,8% quan es té una assignatura pendent de setembre i cau al 13,4% i al 5,5% quan es tenen quatre i cinc assignatures pendents, respectivament.

- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 93% quan es tenen dues o menys assignatures pendents de setembre, i cau per sota del 50% a partir de les vuit assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades (assignatures recuperades per nombre d'assignatures a recuperar): de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,6, els qui van amb cinc, 2,5.
- Entre les deu assignatures amb més freqüència de suspensos, destaquen: matemàtiques, angles, llengua catalana i llengua castellana.

Resultats en els centres concertats

- El 50% dels alumnes d'Èxit Estiu té entre tres i cinc assignatures pendents de recuperar al setembre. Un 32,1% té dues o menys assignatures pendents i un 13,5% entre sis i vuit.
- La taxa de recuperació total d'assignatures se situa en el 53,5% quan es té una assignatura pendent de setembre i cau al 13,5% quan es tenen quatre o cinc assignatures pendents.
- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 100% quan es tenen dues o menys assignatures pendents pel setembre, i a cau per sota del 35% quan es tenen sis o més assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades: de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,9, els qui van amb cinc, 2,2.
- Entre les deu assignatures amb més freqüència de suspensos, destaquen: matemàtiques, llengua catalana, llengua castellana i anglès.

Resultats segons característiques de l'alumnat (centres públics)

Variables relacionades amb recuperar totes les assignatures:

- Nivell educatiu familiar (es considera el nivell superior entre pare i mare): el 25% dels alumnes de famílies amb estudis postobligatoris ho recupera tot al setembre, contra el 19% dels alumnes de famílies sense estudis. S'observa una clara associació entre el

fet de procedir de famílies sense estudis i no obtenir el Graduat (alumnes de 4t d'ESO). Aquesta associació és menys clara quan es fa referència a la promoció de curs (alumnes de 1r, 2n i 3r d'ESO).

- Ocupació de pare/mare: el 24% dels alumnes amb cap membre familiar ocupat no recupera cap assignatura al setembre; aquest percentatge disminueix fins al 15,2% quan al menys un membre de la llar treballa.
- Llengua d'ús domèstic: el 27% dels alumnes que no parlen ni català ni castellà en l'àmbit domèstic no recupera cap assignatura al setembre; contra el 10,5% dels alumnes que tenen el català com a primera llengua d'ús domèstic.
- Expectatives d'acabar l'ESO: el 35,7% dels alumnes que creuen que no obtindran el Graduat d'ESO no recuperen res al setembre, un percentatge molt superior al dels que creuen que sí l'obtindran (14,4%).
- Preferències en cas d'aprovar l'ESO: el 27,6% dels alumnes que volen cursar un batxillerat per arribar a la universitat ho recupera tot al setembre, contra el 15,3% dels alumnes que es plantegen buscar feina.
- Participació en activitats d'aprenentatge extraescolar: el 30,6% dels alumnes que dediquen més de 6 hores setmanals a activitats extraescolars d'aprenentatge ho recuperen tot al setembre; aquest percentatge cau fins al 19% entre els alumnes que no hi dediquen cap hora.

Variables no relacionades amb la recuperació d'assignatures:

- Tenir o no tenir taula de treball a casa.
- Tenir o no internet a casa.
- Participar o no en el mòdul d'esports del programa.
- Haver assistit la família a la reunió inicial del programa.

Avaluació experimental d'uns protocols d'enviament de SMS a famílies

Disseny

Hem plantejat un pilot experimental consistent en l'enviament de diferents missatges de text (SMS) a les famílies dels alumnes participants a Èxit Estiu. Aquest pilot pren en consideració els resultats d'un experiment de característiques similars dut a terme amb les famílies dels alumnes que van participar en l'edició 2015 del programa. L'experiment realitzat enguany incorpora novetats significatives tant en termes de disseny com de continguts³. De forma general, l'objectiu de l'experiment és testar l'impacte de dos tipus diferents de missatges:

- *Protocol de sensibilització*: el componen sis missatges SMS que cerquen conscienciar les famílies sobre la importància d'allò que hi ha en joc en la recuperació de setembre. El contingut incorpora informació relativa a l'expedient acadèmic de l'alumne, així com sobre el seu nivell d'aprofitament del programa.
- *Protocol informatiu*: el componen sis missatges SMS que cerquen proporcionar informació bàsica sobre el progrés del programa i l'avaluació extraordinària del mes de setembre.

Els missatges d'ambdós protocols s'envien en català a totes les famílies i, a més, en urdú (famílies paquistaneses), àrab (famílies marroquines) i castellà (resta de famílies, incloses les autòctones).

En concret, 1.113 famílies d'alumnes participants a Èxit Estiu van ser assignades aleatòriament a tres grups diferents: a) grup "SMS-Sens", reben els sis SMS del protocol de sensibilització (371 famílies); b) grup "SMS-Inf", reben els sis SMS del protocol informatiu (371); c) grup control, no reben cap SMS (371).

Els impactes d'aquests protocols són analitzats en base als outcomes següents:

³ L'experiment de 2016 representa tres avenços rellevants respecte al disseny del pilot de 2015: a) augmenta el nombre de SMS enviats (de cinc a sis per protocol); b) incorpora en el protocol de sensibilització informació relativa a l'expedient acadèmic de l'alumne i al seu nivell d'aprofitament del programa; c) inclou la traducció dels SMS a l'urdú i l'àrab quan els destinataris són famílies paquistaneses o marroquines, respectivament.

- a) Nombre d'assignatures recuperades en l'avaluació extraordinària (setembre).
- b) Percentatge d'alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents de recuperar.
- c) Percentatge d'alumnes que promocionen de curs (quan es troben a 1r, 2n o 3r d'ESO) o que obtenen el Graduat (4t d'ESO).

Resultats

De forma global, es constata que els **efectes mitjans** que aconseguen tenir els protocols de SMS sobre els outcomes educatius considerats són **força limitats**, i majoritàriament no significatius des d'un punt de vista estadístic.

Únicament s'observen **efectes estadísticament significatius** per als següents outcomes:

- Recuperació de l'assignatura de Ciències Socials. En comparació amb els fills de les famílies que no reben cap SMS, els fills d'aquelles famílies a les quals s'envia SMS (informatius o de sensibilització), incrementen en 13 punts percentuals la probabilitat d'aprovar aquesta assignatura al setembre.
- Recuperació de l'assignatura d'Anglès. Els fills de les famílies a les quals s'envia SMS (informatius o de sensibilització), incrementen en 14 punts percentuals la probabilitat d'aprovar aquesta assignatura al setembre.

S'observen, així mateix, alguns efectes heterogenis, en concret:

- Pel que fa al sexe dels estudiants: l'enviament de SMS sembla ser particularment efectiu per als resultats acadèmics de les noies, que arriben a veure incrementada fins a 5,6 punts percentuals la seva probabilitat de graduar-se o passar de curs.
- Pel que fa al nivell d'ocupació dels pares: l'enviament de SMS afavoreix especialment els alumnes amb almenys algun membre de la família ocupat. Aquest col·lectiu d'alumnes aprova una assignatura més de mitjana gràcies a l'enviament de SMS i incrementa en 87 punts percentuals la seva probabilitat de passar de curs o acabar graduant-se.

Recomanacions

Qüestions relatives a la implementació dels programes

Pel que fa a l'accés als programes

Les bases d'accés als programes Èxit Estiu i Èxit curs estableixen una assignació a cada institut d'un màxim de 40 places de 1r a 4t d'ESO per a alumnes participants, ampliable a 50 places en cas de necessitat. Correspon a l'equip directiu i docent de cada institut determinar el nombre de places que se sol·licitaran i seleccionar els alumnes als quals es convidarà a participar, considerant el seu expedient acadèmic, així com les seves actituds i motivacions.

L'aplicació d'aquest criteri comú quant al nombre màxim de places assignables per centre pot fer que la cobertura dels programes no sigui la més equitativa i equilibrada possible, alhora que dificulta planificar bé l'ajust entre els continguts de les activitats i les necessitats finalment ateses.

Tenint això en compte, convindria considerar:

- Establir un sistema general d'accés al programa que redistribuís el nombre de places entre els instituts sol·licitants d'acord amb un llindar de necessitats comú, bé establert a nivell de ciutat o, bé considerant la realitat agregada dels centres interessats a participar. D'aquesta manera, les places corresponents a cada institut es determinarien considerant el nombre d'alumnes que, en cada cas, es troben per sobre d'aquest llindar. El llindar hauria de fer referència a un barem de resultats educatius, i es podria derivar de fonts diverses (qualificacions numèriques dels alumnes en avaluacions finals, proves de competències, proves diagnòstiques, etc.).
- El plantejament de la mesura anterior tindria sobretot sentit en cas de restriccions en l'oferta de places dels programes i de demanda desatesa en determinats instituts.

Pel que fa als continguts del reforç

Tant en el cas d'Èxit curs com d'Èxit Estiu, els monitors encarregats de les activitats de reforç atenen un col·lectiu d'alumnes acadèmicament força heterogeni. Aquesta situació pot dificultar una correcta planificació de l'ajust entre l'estructura de continguts de les

activitats i les necessitats acadèmiques a què es pretén fer front. Per tal de superar aquesta dificultat, es podria plantejar:

- Una especialització curricular de les activitats dels programes. Tenint a més en compte que les assignatures amb més prevalença entre les suspeses són les matemàtiques i la llengua catalana, es podria pensar en una divisió de l'estructura dels programes en tres modalitats:
 - a) “Èxit matemàtiques”, que encararia les activitats de reforç en l'àrea de matemàtiques de cursos diferents.
 - b) “Èxit català”, que oferiria un reforç vinculat a l'assignatura de llengua catalana en els diferents cursos.
 - c) “Èxit general”, que mantindria l'esquema i l'estructuració de continguts actual, tant a Èxit curs com a Èxit Estiu.

Aquesta especialització afectaria tant a l'estructuració i planificació dels continguts dels programes com al perfil de voluntaris als quals s'assignarien les activitats de les seves diferents modalitats.

En tot cas, caldria garantir la vinculació entre els continguts de les tasques de reforç escolar contemplades en els programes (sigui quina sigui la seva modalitat) i els continguts treballats en el context de classe ordinària. En el cas d'Èxit Estiu això implicaria alinear els continguts del reforç amb els especificats en els dossiers d'estiu elaborats pels mateixos instituts.

Qüestions relatives a l'impacte dels programes

Èxit curs: impacte de l'extensió del programa a 3r i 4t d'ESO

L'extensió a 3r i 4t d'ESO del programa Èxit curs ha demostrat tenir un impacte positiu significatiu sobre els resultats acadèmics dels alumnes d'aquests cursos. Aquests beneficis s'observen en la reducció del nombre d'assignatures (totals i troncal) que els alumnes suspenen en l'avaluació final de juny, així com en l'increment de la probabilitat de no suspendre cap assignatura al juny i passar de curs o obtenir el Graduat d'ESO. Partint d'aquesta constatació:

- Semblaria recomanable garantir la permanència del programa a 3r i 4t d'ESO en aquells instituts on s'ha dut a terme el curs 2015-2016 i afavorir la seva ampliació a aquells instituts que actualment no hi participen.
- Caldria, en tot cas mantenir la següent cautela: l'estimació d'impacte que aquí hem presentat es fixa en uns cursos (3r i 4t d'ESO), i en un perfil d'alumnes i instituts participants que no són necessàriament representatius del conjunt de l'ESO, alumnes i instituts de la ciutat. Tot intent d'escalar el programa, per tant, hauria de considerar aquesta circumstància i assegurar (mitjançant nous exercicis d'avaluació d'impacte) que produeix els beneficis esperats.
- Per tal d'afavorir la realització d'aquestes futures avaluacions caldria, al seu temps, garantir que el disseny del programa reuneix les condicions d'avaluabilitat descrites en un apartat posterior. En particular, seria convenient disposar d'informació sociodemogràfica i d'expectatives dels alumnes participants (i, eventualment, d'un determinat grup d'alumnes control). Aquesta informació es podria obtenir mitjançant l'administració d'un qüestionari similar al que han respost els alumnes participants en les diferents edicions del programa Èxit Estiu.

Èxit Estiu: impacte dels protocols de SMS

L'impacte global dels protocols de SMS sobre els resultats acadèmics dels alumnes en l'avaluació de setembre és pràcticament nul. De forma més específica, els resultats de l'experiment suggereixen que els SMS poden tenir un efecte més beneficiós entre les noies que entre els nois i entre els alumnes amb famílies ocupades que entre els estudiants amb famílies no ocupades.

Tota reedició del programa d'enviament de SMS a les famílies dels alumnes participants en el programa hauria de plantejar-se testar diferents canvis en el format i continguts dels missatges, així com en el relatiu al seu moment d'enviament i destinataris. D'aquesta forma, es podria valorar:

- Pel que fa als continguts, i tenint en compte que els resultats de l'experiment no són concloents quant al tipus de SMS més efectiu (sensibilització o informació), podrien testar-se diferents modificacions. Per exemple, podria ampliar-se el nivell de personalització del missatge, incorporant-hi el nom de l'alumne, així com altres informacions relatives al seu progrés i necessitats d'estudi. Així mateix, podria

plantejar-se la possibilitat de fer figurar el nom del director/a del centre com a remitent del SMS.

- Pel que fa al moment i freqüència dels enviaments, es podria testar l'efectivitat d'un protocol desplegat al llarg del curs ordinari, amb esquemes diversos pel que fa a la freqüència de SMS programats. Per exemple, un esquema podria incorporar enviaments regulars al llarg del curs, mentre que un altre concentraria els enviaments en els períodes previs a les avaluacions trimestrals i finals.
- Pel que fa al format dels missatges, es podria avançar comparant l'efectivitat d'un protocol de SMS amb la d'un protocol d'enviament d'emails, amb continguts i periodicitats equiparables.
- Pel que fa als destinataris, es tractaria de comparar l'efectivitat dels protocols d'enviament de SMS (i/o emails) a les famílies amb la de protocols d'enviament de SMS (i/o emails) als propis alumnes.

Condicions d'avaluabilitat dels programes

Pel que fa a les dades i sistemes d'informació per a l'avaluació

Qualsevol exercici d'avaluació que es proposi fer dels programes Èxit curs i Èxit Estiu requerirà adequar les fonts d'informació actualment disponibles. En concret, seria convenient:

- Disposar d'un autèntic sistema de registres individuals susceptible de permetre completar i integrar aquest conjunt d'informacions al voltant d'un nexa central: l'alumne. Cal, per tant, culminar amb urgència la vinculació del ja implantat RALC amb el conjunt d'informacions rellevants que puguin referir a cada alumne, començant pel seu expedient de dades acadèmiques.
- Facilitar que les diverses administracions educatives tinguin accés directe i centralitzat als registres acadèmics individuals (i a aquells que s'hi vinculin) dels diversos centres educatius.
- De forma més específica, estandarditzar el sistema d'inscripció i registre de participants als programes, sobre la base de llistats d'alumnes autogenerats des del

mateix sistema d'informació central. Aquests registres haurien de conservar-se durant un període llarg de temps, eventualment generant un camp d'informació associat al RALC de l'alumne, per tal de facilitar futurs exercicis d'avaluació.

Grups de control i avaluació d'impacte

Com hem indicat més amunt, la clau de tota avaluació d'impacte es troba en la identificació d'un grup de control format per no participants en el programa, el més semblant possible al grup que hi participa.

La probabilitat d'acabar identificant un bon grup de control augmenta quan aquesta eventualitat es pren en consideració en el moment de dissenyar el programa, més concretament, en el moment de definir la seva població diana i els criteris que governaran el seu accés a les activitats que s'oferiran.

De forma general, com més clars i objectius siguin els criteris d'accés als programes (en el cas que ens ocupa, criteris de vulnerabilitat educativa) i com més informació (present i passada) disposem dels candidats a participar-hi, més probabilitats hi haurà de construir grups de comparació vàlids. Aquesta observació és extensiva tant es plantegi prospectivament un disseny de tipus experimental, com, sobretot, quan es prevegi dur a terme una avaluació quasiexperimental.

1. Objecte i marc conceptual de l'informe

1.1 Breu descripció del programes Èxit (curs) i Èxit Estiu

1.1.1 Èxit durant el curs

El programa Èxit durant el curs objecte d'aquesta avaluació (institucionalment designat com a Èxit 1) es planteja com un programa preventiu de reforç escolar que es desplega al llarg del curs escolar. La seva finalitat és oferir un acompanyament en la transició de l'educació primària a la secundària i millorar els aprenentatges tant els darrers cursos de primària, com tot al llarg de l'ESO.

El programa s'inicià l'any 2001 com a prova pilot al districte de Sants-Montjuïc. Quinze anys després, el curs 2015-2016 el programa s'ha desplegat a 39 instituts i 93 escoles, i hi han participat 2.600 alumnes. Algunes de les característiques principals del programa són:

Objectius. El programa es proposa: a) facilitar la transició de l'educació primària a la secundària en les seves diferents dimensions –disposicions, aprenentatges i hàbits de treball dels alumnes, però també en el pla de l'organització dels centres; i de forma més particular, b) millorar el rendiment acadèmic dels alumnes de primària (cicle superior) i d'ESO.

Població destinatària. Des del seu començament, Èxit (curs) s'ha adreçat als alumnes de 5è i 6è de primària i de 1r i 2n d'ESO que més requereixen el suport que s'ofereix. Els alumnes hi participen de forma voluntària, a proposta dels tutors dels centres de primària i secundària que sol·liciten formar part del programa. Des del curs 2015-2016, la participació s'ha fet extensiva als alumnes de 3r i 4t d'ESO dels instituts sol·licitants. Una bona part dels instituts que disposen d'aquesta extensió va participar el darrer trimestre de 2014-2015 en el programa Atrápalo, adreçat també a alumnes del segon cicle de l'ESO i de característiques molt similars a les d'Èxit curs.

Accés al programa. La sol·licitud de participació en el programa la presenten, conjuntament, els instituts interessats amb les seves escoles adscrites. Dins de cada centre (instituts i escoles), els alumnes hi accedeixen, de forma voluntària, a proposta

dels corresponents equips docents. El curs 2015-2016, hi ha participat 2.600 alumnes (885 de primària, 1.715 d'ESO).

Activitats i metodologia. L'ingredient principal del programa el constitueixen les tutories de reforç escolar. Les tutories tenen lloc al llarg del curs escolar, dues tardes per setmana, en dies alterns, i tenen una durada d'una hora i mitja. Els encarregats de planificar i dur a terme les activitats de reforç són joves estudiants, sovint exalumnes del mateix institut, que, atesa la vinculació i el rol de referents que adquireixen per a l'alumnat, s'anomenen amics i amigues grans (amics@grans). Aquests treballen amb una ràtio de 10 alumnes per amic@gran. Així mateix, el programa compta amb la implicació dels tutors dels alumnes participants i la figura d'un referent per cada centre (mestres o professors), encarregat de facilitar la comunicació entre els tutors i els amics@grans i poder fer un seguiment més acurat de les incidències que tenen lloc en el dia a dia.

Des del curs 2014-2015 el programa compta amb la col·laboració dels amics@de la lectura a la majoria de centres participants. Aquests són estudiants de Ciències de l'Educació, que donen suport als amics@grans amb una activitat específica de comprensió lectora i gust per la lectura. Així mateix, també des de 2014-2015, s'ofereixen quatre beques per a talleristes de teatre, els quals treballen en la millora de les competències comunicatives i l'autoestima de l'alumnat d'entorns més desafavorits.

Calendari i Espais. Les activitats del programa Èxit (curs) es desenvolupen durant el calendari lectiu als espais dels instituts de referència. Els amics@grans es responsabilitzen de recollir l'alumnat de primària a la sortida de l'escola i acompanyar-lo fins a l'institut.

Equip. A cada institut, un dels amics@grans amb experiència exerceix de coordinador/a d'amics@grans duent a terme funcions d'organització i d'interlocució tant amb el professorat del centre com amb l'equip tècnic del programa. A més, el programa disposa de coordinadors de zona que duen a terme tasques de seguiment i coordinació dels coordinadors d'amics@grans dels centres, participant estretament amb l'equip tècnic del programa. En total, el programa comptà, el curs 2015-2016 amb 260 amics@grans, 41 coordinadors d'amics@grans, 4 talleristes de teatre i 8 coordinadors de zona.

1.1.2 Èxit Estiu

El programa Èxit Estiu s'inicià l'estiu de 2013 a 45 centres de secundària (34 centres públics i 11 concertats) de Barcelona, actuant sobre un total de 2.131 alumnes de 1r a 4t d'ESO. L'estiu de 2016 el programa aplega 48 instituts i 13 centres concertats de la ciutat, amb un total de 2.174 alumnes participants.

El programa, responsabilitat del Consorci d'Educació de Barcelona, es planteja com una continuïtat a les activitats de reforç extraescolar del programa Èxit, les quals tenen lloc durant el curs ordinari i s'adrecen a alumnes de baix rendiment del darrer cicle de primària (5è i 6è d'EP) i d'ESO. En particular, Èxit Estiu ofereix un acompanyament educatiu en període de vacances d'estiu a l'alumnat de 1r a 4t d'ESO que hagi de recuperar al setembre assignatures suspeses en la convocatòria ordinària de juny. De forma més detallada, els principals trets característics d'Èxit Estiu són:

Objectius. El programa es planteja: a) evitar la mesura de repetició de curs com a alternativa als mals resultats; b) millorar el rendiment acadèmic dels alumnes d'ESO i augmentar les taxes de graduació; c) prevenir l'abandonament prematur dels alumnes.

Població destinatària. Èxit Estiu s'adreça a alumnes de 1r a 4t d'ESO, prioritzant aquells que tenen entre 2 i 4 assignatures suspeses en la convocatòria de juny. Excepcionalment es permet la participació d'alumnes amb menys de dues o més de cinc assignatures suspeses al juny. Convé recordar que la normativa en vigor des de 2008, estableix la repetició de curs per als alumnes amb tres o més assignatures suspeses en l'avaluació final extraordinària (Ordre EDU/295/2008)⁴. Per la seva banda, a partir del curs 2011-2012, l'Ordre ENS/56/2012 modifica el calendari de l'avaluació final extraordinària, restaurant els exàmens de setembre.

Accés al programa. En les dues primeres edicions del programa (2013 i 2014) s'assignà a cada centre, públic o concertat, un màxim de 40 places de 1r a 4t d'ESO per a alumnes del programa. Els anys 2015 i 2016 aquest límit s'ha flexibilitzat, de manera

⁴ Excepcionalment, si l'equip docent així ho considera o si l'alumne ha exhaurit el nombre màxim de repeticions permeses a l'etapa (dues), es podrà eximir de la repetició a alumnes amb tres o més assignatures suspeses.

que alguns instituts han arribat a superar la cinquantena d'alumnes participants a Èxit Estiu. En tot cas, correspon al professorat seleccionar els alumnes que participaran en el programa, considerant el nombre de matèries suspeses al juny i les actituds i motivacions percebudes en l'alumne.

Activitats i metodologia. L'ingredient principal del programa el constitueixen les tutories de reforç escolar. Les tutories es desenvolupen en grups reduïts (s'intenta no superar la ràtio de 10 alumnes per monitor) durant dues hores diàries al llarg de tres setmanes (quatre setmanes en el cas d'alguns instituts). En els centres públics, els encarregats de planificar i dur a terme aquesta activitat són els denominats "amics@grans", estudiants universitaris que desenvolupen aquestes tasques segons un esquema d'"aprenentatge-servei". Bona part d'aquests monitors participen també com a voluntaris en les accions de tutoria de l'Èxit.

Des de l'any 2014, Èxit Estiu incorpora dues activitats complementàries de caràcter voluntari: un mòdul d'esports (dues hores diàries, gestionat per l'Institut Barcelona Esports) i un conjunt de reunions adreçades a les famílies dels alumnes dels instituts participants a Èxit Estiu (iniciativa gestionada per l'IMEB) –en concret, 30 reunions organitzades en diferents instituts de la ciutat al llarg de la darrera setmana de juny.

Calendari i espais. De forma general, les activitats d'Èxit Estiu es desenvolupen al llarg de tres setmanes, principalment a les aules dels mateixos instituts implicats en el programa. Com a novetat de l'edició 2016, ha ofert als instituts la possibilitat d'ampliar l'oferta del programa tot fent-la extensiva als darrers tres dies del mes d'agost. Cinc dels 48 instituts participants han pres aquesta opció.

Equip. Típicament, un institut que compti amb 40 alumnes participants i que ofereixi el mòdul d'activitats esportives disposarà d'un coordinador/a de centre, de quatre "amics@grans" i de dos a tres monitors esportius. El programa compta amb el suport de coordinadors de zona (sis en l'edició de 2016), que es distribueixen el seguiment de diferents conjunts de centres.

1.2 Problemàtica: abandonament educatiu, repeticions i "summer loss"

L'abandonament educatiu prematur és un problema de gran incidència a casa nostra: l'any 2015, la taxa d'abandonament prematur dels estudis se situava en el 18,9% a

Catalunya i en el 20,3% a Espanya, percentatges que dupliquen el corresponent a la UE-28 (10,9%). Alhora, la literatura evidencia la presència d'un gradient socioeconòmic pronunciat en la distribució de les probabilitats d'abandonar prematurament els estudis, fet que òbviament compromet oportunitats de transició cap a la vida adulta (Eurofound, 2012).

Constatem també que el nombre d'alumnes de primària i secundària que repeteixen curs a casa nostra és molt superior al corresponent a la mitjana europea o dels països de la OCDE (Dupriez, Dumay, & Vause, 2008; Goos et al., 2013); superior també al que ens pertocaria tenir atenent als nivells competencials que els nostres alumnes demostren en les proves estandarditzades internacionals (OECD, 2012). I el cas és que l'evidència acumulada sobre aquesta qüestió acostuma a concloure que la decisió de fer repetir un alumne no tan sols és una decisió econòmicament molt costosa, sinó que no té impactes significatius (o, quan se'n detecten, són impactes negatius) ni sobre les actituds ni sobre el progrés educatiu dels alumnes repetidors. Més concretament, revisions sistemàtiques de la literatura (Allen, Chen, Willson, & Hughes, 2009; Holmes, 1989; Jimerson, 2001), així com avaluacions quasiexperimentals rigoroses sobre aquesta qüestió (Jacob & Lefgren, 2009; Manacorda, 2008, 2012), tendeixen a atribuir a la repetició impactes negatius i sostinguts en el temps entre l'alumnat més desafavorit.

D'altra banda, és també sabut que les vacances d'estiu deturen el ritme d'aprenentatge d'infants i adolescents, i en molts casos el fan retrocedir; és el que es coneix amb el nom de *summer loss*. Més encara, la recerca internacional ha demostrat que aquesta pèrdua en els aprenentatges no afecta a tots els alumnes per igual, sinó que principalment es produeix entre els grups socialment més vulnerables. Aquest efecte diferencial provoca un eixamplament cíclic, acumulat estiu rere estiu, de les desigualtats educatives entre els fills de famílies socioeconòmicament i culturalment afavorides i els fills de famílies desafavorides (Cooper, Nye, Charlton, Lindsay, & Greathouse, 1996; Heyns, 1978).

1.3 L'efectivitat dels programes extraescolars i d'estiu

L'evidència empírica recollida en altres països tendeix a assignar resultats prometedors als programes educatius més enllà de l'escola, tant pel que fa al rendiment com a les habilitats socials i psicoemocionals dels alumnes. En un estudi recent (2016), en què es revisen de forma sistemàtica els resultats de les principals avaluacions d'impacte de la participació en activitats extraescolars, González conclou que són els programes

d'aprenentatges formals els qui demostren tenir un major impacte sobre els resultats escolars, mentre que les activitats artístiques i esportives mostren resultats positius en l'increment de les competències psicosocials. Pel que fa als factors d'èxit dels programes extraescolars, en conjunt, aquests semblarien ser: 1) una clara vinculació entre l'activitat i el currículum escolar, 2) són dirigides per un professor professional, 3) són planificades amb una durada equilibrada (ni massa curtes ni massa llargues), 4) aconseguen una assistència regular, 5) implementen metodologies experiencials i/o basades en evidència, 6) combinen continguts formatius i lúdics i 7) es realitzen individualment o amb estratègies d'agrupació variable, entre d'altres.

Dins de les activitats extraescolars, mereixen un capítol destacat els programes d'estiu, en particular els programes intensius d'aprenentatge o reforç escolar durant l'estiu. Val a dir que alguns dels principals programes d'estiu desenvolupats als EUA en les darreres dècades han estat avaluats experimentalment (Chaplin & Capizzano, 2006; Snipes, Huang, Jaquet, & Finkelstein, 2015; Somers, Welbeck, Grossman, & Gooden, 2015; Zvoch & Stevens, 2013) ⁵.

Fixem-nos, per exemple, en l'avaluació del programa BELL Summer⁶, iniciat l'any 1992, i actualment en desenvolupament a les ciutats de Boston, New York, Baltimore, i Washington, DC. El programa s'adreça a alumnes de primària i secundària inferior d'entorns desafavorits. Les activitats es programen cinc dies per setmana, entre sis i set hores per dia i s'estenen al llarg de fins a sis setmanes. Inclouen: a) instrucció en llengua i matemàtiques a càrrec de professors qualificats i en grups reduïts; b) activitats recreatives i de mentoria, i c) implicació de les famílies. L'any 2005, Chaplin i Capizzano (2006) avaluaren els impactes d'aquest programa entre l'alumnat de primària a través del següent experiment: 1.000 alumnes sol·licitants d'entrar en el programa (a Nova York i Boston) foren distribuïts de forma aleatòria (per sorteig) entre grup de tractament (alumnes que participen en el programa) i grup de control (no hi participen). Fet això, es tractà de comparar els nivells de lectura, habilitats socials i grau d'implicació de les famílies dels alumnes tractats i dels alumnes control a l'inici del programa i un cop

⁵ Per a una revisió sistemàtica d'aquesta literatura, veure el número 3 de la publicació "Què funciona en educació: evidències per a la millora educativa", titulat [Serveixen els programes d'estiu per millorar els aprenentatges i els resultats educatius dels alumnes?](#) (Alegre, 2016).

⁶ Building Educated Leaders for Life (BELL) Accelerated Learning Summer Program.

finalitzat, amb l'objectiu de mesurar si els nivells assolits per uns i altres resultaven ser significativament diferents. Els resultats obtinguts permeten atribuir al programa guanys significatius positius en competència lectora i en implicació de les famílies, no així en habilitats socials i autoestima (Chaplin & Capizzano, 2006). Més recentment, l'any 2012, Somers et al. (2015) han avaluat els efectes del programa BELL entre els alumnes de secundària inferior de tres districtes escolars, seguint un disseny també experimental (1.032 alumnes van ser distribuïts aleatòriament entre participants i controls) i arribant a unes conclusions semblants a les de l'estudi de Chaplin i Capizzano. En concret, els efectes del programa es deixen sentir principalment en l'aprenentatge de les matemàtiques, no tant en l'àmbit de la lectura.

Els resultats d'aquests experiments són en gran mesura concordants amb les conclusions a què arriben les principals revisions sobre l'efectivitat d'aquest tipus de programa (Terzian, Moore, & Hamilton, 2009; McCombs et al., 2011; Cooper, Charlton, Valentine, Muhlenbruck, & Borman, 2000): els programes d'estiu són més efectius quan els imparteixen professors qualificats o voluntaris competents en la tasca requerida, quan prioritzen el component acadèmic, quan compten amb tutoritzacions individuals i s'imparteixen en grups reduïts i quan incentiven la implicació de les famílies. D'altra banda, aquests programes tendeixen a tenir més impacte entre els alumnes de primària que entre els de secundària i en l'aprenentatge de les matemàtiques que en el de la lectura.

1.4 Estratègies “nudge” d'implicació de les famílies

Com acabem d'esmentar, la implicació de les famílies pot condicionar de forma significativa la probabilitat d'èxit dels programes de reforç escolar d'estiu i, en general, del conjunt d'intervencions educatives que es puguin plantejar més enllà de l'escola. De fet, existeix evidència ben consolidada que les intervencions de diferent tipus que aconsegueixen involucrar les famílies en els processos educatius dels fills tendeixen a tenir impactes positius sobre el seu rendiment i aspiracions (Jeynes, 2005, 2007; Van Voorhis, Maier, Epstein, Lloyd, & Leung, 2013).

Catalunya disposa d'una llarga experiència en el desenvolupament d'actuacions dirigides a fomentar la implicació de les famílies en els processos escolars dels seus fills, actuacions que poden ser, i han estat, força diverses: accions informatives (per tal que les famílies coneguin el funcionament dels centres, l'estructuració del sistema educatiu,

determinats recursos d'educació no formal, etc.), de sensibilització (adreçades a conscienciar les famílies sobre la importància de l'educació, i sobre la necessitat de recolzar el progrés escolar dels fills), de capacitació (tractant que pares i mares disposin de les competències necessàries per acompanyar els aprenentatges dels fills), de participació (aproximant pares i mares als canals de participació familiar en la vida escolar), etc. I són també diversos els agents responsables d'aquestes iniciatives: els mateixos centres escolars, a través dels seus tutors i orientadors; el Departament d'Ensenyament, mitjançant iniciatives informatives i de sensibilització⁷; els ajuntaments, a través dels seus programes i accions família-escola; fundacions i entitats del tercer sector, com a proveïdors d'intervencions públiques o en el marc d'iniciatives filantròpiques, etc. Sigui com sigui, no són poques les veus que, des de la comunitat educativa i des del món acadèmic, insisteixen en la conveniència de continuar apostant per mesures que involucrin les famílies en l'escolarització dels fills, tant en l'àmbit domèstic com en el de la participació escolar (Collet & Tort, 2011; Comas, Escapa, & Abellán, 2014).

Alguns programes d'incentivació de la participació de les famílies en les tasques escolars dels fills han inclòs accions que podríem qualificar de tipus “nudge”, això és, “petites empentes” o estímuls que s'espera es converteixin en mecanismes significatius de canvi en el terreny conductual (Thaler & Sunstein, 2008). Aquestes accions poden ser d'índole molt diversa, si bé acostumen a situar-se en l'esfera de la informació, el reconeixement i els incentius que els individus reben per part de les institucions; alhora, són sempre intervencions poc intenses i poc costoses (Lavecchia, Liu, & Oreopoulos, 2014; Levitt, List, Neckermann, & Sadoff, 2012).

En l'àmbit que ens ocupa, un exemple paradigmàtic d'intervenció “nudge” el trobem en el pilotatge de mecanismes innovadors de comunicació entre escola i família⁸. Podríem aquí fer referència al programa “Texting Parents”, que es va començar a pilotar experimentalment a finals de 2014 en 34 centres de secundària prop de la ciutat de Bristol (Regne Unit). Aquesta intervenció pretén posar a prova l'efectivitat dels missatges

⁷ Veure, per exemple, el programa Família i Escola a <http://familiaiescola.gencat.cat/ca/>.

⁸ Dins l'àmbit educatiu, l'ús de missatges de text (tant de SMS com de correus electrònics) ha estat també testat com a mètode de comunicació entre les institucions educatives i els mateixos alumnes, generalment estudiants de secundària superior o universitaris (Castleman & Page, 2014a; Castleman & Page, 2014b).

de text (SMS) com a estratègia comunicativa família-escola, anant més enllà de l'ús d'aquest canal com a eina de contacte purament administratiu. Els impactes d'aquesta prova pilot –sobre el progrés educatiu dels alumnes i sobre el lligam família-escola– seran resseguits fins a finals de 2015.

Especial menció mereix aquí el pilotatge experimental d'un protocol d'enviament de SMS a pares i mares d'alumnes de secundària participants en un programa d'estiu adreçat a recuperar crèdits no superats en cursos anteriors (Kraft & Rogers, 2015). Aquest programa de recuperació es desenvolupa en un districte escolar situat al nord-est dels Estats Units, i ofereix cursos de llengua, matemàtiques, arts i ciències dues hores diàries, cinc dies per setmana, al llarg de cinc setmanes. Les classes les imparteixen professors qualificats en grups de fins a 30 alumnes per classe. La gran majoria dels alumnes que hi participen provenen de llars amb baix nivell d'ingressos i pertanyen a col·lectius ètnics minoritaris.

El pilot es dugué a terme l'estiu de l'any 2012 i hi participaren 435 famílies candidates, amb fills inscrits en algun dels trenta instituts implicats en el programa d'estiu. Entre aquestes 435 famílies, s'assignà aleatòriament quines rebrien, a) quatre missatges "positius" (un per setmana), en què es destaca allò que l'alumne fa bé i ha de continuar fent, b) quatre missatges de "millora" (un per setmana), en què es dona informació d'allò que l'alumne no acaba de fer bé i, per tant, necessita millorar; c) cap tipus de missatge (grup de control). Els missatges són redactats pels professors i enviats setmanalment, segons els resultats de l'aleatorització, pels recercadors de l'estudi. Els resultats de l'avaluació mostren que la intervenció consistent en l'enviament de missatges incrementa significativament (en 6,5 punts percentuals) la probabilitat de recuperar els crèdits cursats. Els efectes són positius per al conjunt d'alumnes, independentment de les seves característiques sociodemogràfiques i acadèmiques (cal recordar que la gran majoria d'alumnes responen a un perfil de vulnerabilitat). Especialment efectius es mostren els missatges de "millora". El baix cost de la intervenció fa que el seu balanç resulti especialment favorable en termes de cost-efectivitat i cost-benefici.

La taula A1 de l'annex descriu els detalls bàsics d'aquest experiment i de dues avaluacions més de programes afins.

1.5 Continguts i fonts d'informació de l'informe

L'estudi que presentem en aquest informe es divideix en dues parts bàsiques: l'avaluació d'Èxit durant el curs i l'avaluació d'Èxit Estiu.

Pel que fa a l'**avaluació d'Èxit durant el curs**, s'han dut a terme dos exercicis d'anàlisi: 1) seguiment dels resultats obtinguts pels alumnes de secundària participants en les avaluacions finals de curs (juny i setembre); 2) estudi d'impacte del programa sobre els resultats dels alumnes de 3r i 4t d'ESO, mitjançant un mètode de dobles diferències. Remarquem, per tant, que l'estudi d'Èxit durant el curs que aquí es desenvolupa considera únicament les dades relatives als centres i alumnes d'ESO⁹.

Pel que fa a l'**avaluació d'Èxit Estiu**, s'han elaborat tres exercicis d'anàlisi diferents: 1) seguiment dels resultats obtinguts pels alumnes participants en les avaluacions finals de curs (juny i setembre); 2) estudi d'impacte d'una intervenció consistent en l'enviament de SMS a les famílies dels alumnes (pilot experimental); 3) anàlisi de les respostes dels alumnes en una enquesta online (qüestionari Google) (els resultats d'aquesta anàlisi es presenten en l'annex 2 de l'informe).

Pel que fa a les **fonts d'informació** utilitzades en aquestes avaluacions, s'han pogut vincular les següents bases de dades:

- Dades de participació. Es combina informació procedent de: i) registre d'inscrits als programes (inclou dades personals i de contacte); ii) informes de participació (inclou dades personals i d'aprofitament de les activitats).
- Dades acadèmiques. La informació principal prové del registre SAGA. En concret, s'han treballat extraccions referides a: i) resultats obtinguts pels alumnes participants en les avaluacions ordinària i extraordinària, matèria per matèria; ii) resultat global, en termes de promoció de curs o graduació final. Excepcionalment, en aquells instituts públics que no disposen del SAGA (tres centres), la informació ha estat recollida a

⁹ Ateses les condicions de l'actual sistema d'informació del programa Èxit, i les dificultats que aquest planteja a l'hora de recollir informació acadèmica dels centres de primària i creuar-la amb les dades de participació, hem optat per excloure de l'anàlisi el cas dels alumnes de primària (5è i 6è) que cursen el programa Èxit durant el curs.

través de graelles d'Excel expressament dissenyades per disposar d'aquestes mateixes extraccions.

- Dades sociodemogràfiques (només per a Èxit Estiu), procedents de l'enquesta online administrada als alumnes d'Èxit Estiu 2016. Inclou informació familiar i valoracions sobre el procés escolar i el programa.

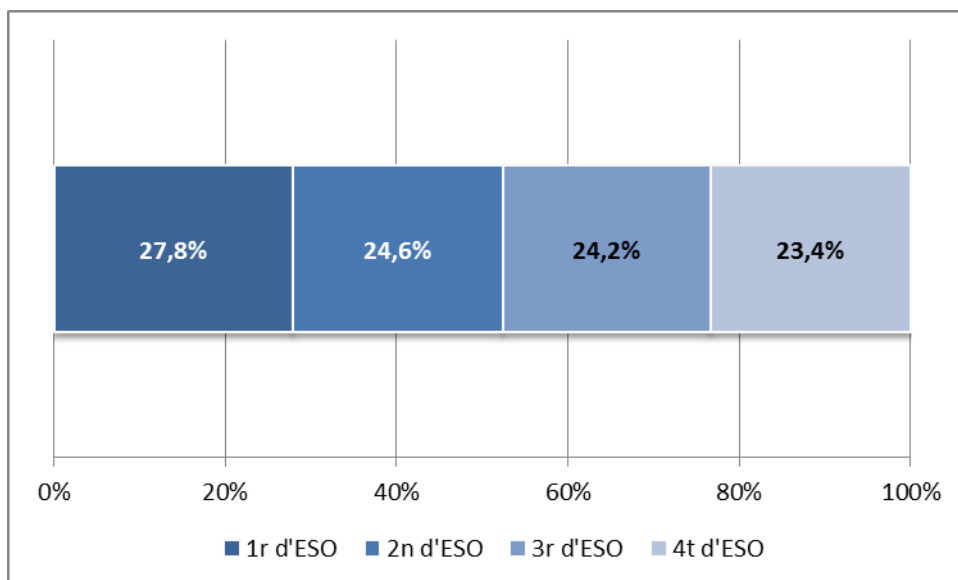
Abans de presentar els resultats dels exercicis esmentats, presentem primer algunes dades generals referides al nivell de participació en tots dos programes.

2. Dades de participació

2.1 Èxit durant el curs 2015-2016

A continuació presentem les dades de participació en el programa Èxit (curs). Recordem que, ateses les restriccions d'informació en el cas de les escoles de primària, centrem l'atenció en els participants de secundària (de 1r a 4t d'ESO).

Gràfic 1. Alumnes d'ESO participants a Èxit curs 2015-2016, segons nivell (%)

Font: Registres d'inscripció al programa

Taula 1. Alumnes d'ESO participants a Èxit curs 2015-2016, segons nivell

Curs	Participants	%
1r d'ESO	477	27,8%
2n d'ESO	421	24,6%
3r d'ESO	414	24,2%
4t d'ESO	401	23,4%
Total	1713	100,0%

Font: Registres d'inscripció al programa

Taula 2. Instituts participants a Èxit curs 2015-2016 i mitjana d'alumnes per centre

Centres participants	Mitjana d'alumnes per centre
39	44

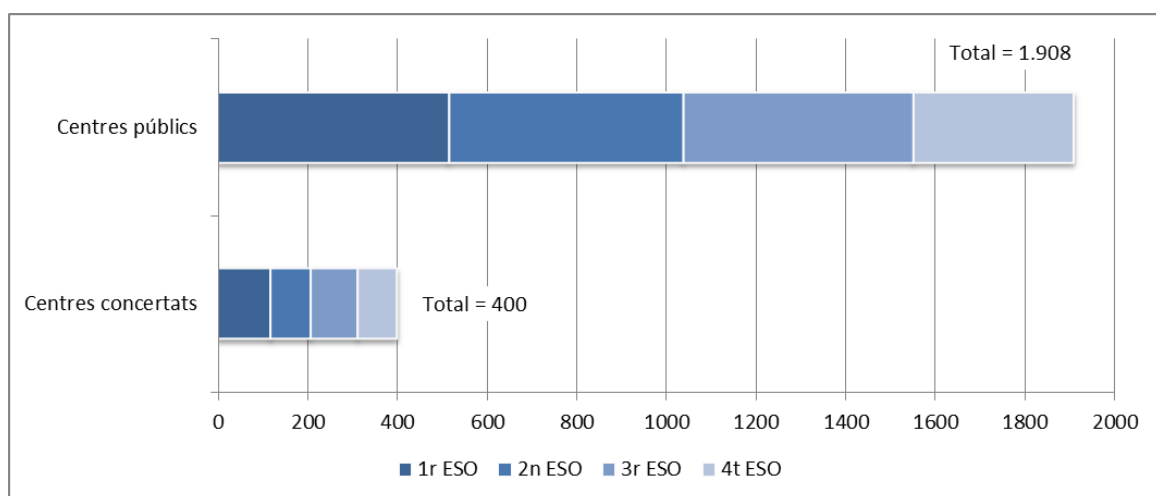
Font: Registres d'inscripció al programa

En l'annex 3 de l'informe es detallen les dades de participació en el programa segons les característiques dels districtes dels instituts de referència.

2.2 Èxit Estiu 2016

Les dades que es presenten a continuació fan referència als instituts i alumnat d'ESO participants en el programa Èxit Estiu 2016. En el cas dels centres públics, considerem com a participants aquells alumnes que s'inscriviren a Èxit Estiu al llarg de la primera setmana de programa i/o que van rebre l'informe d'aprofitament per part dels seus amics@grans. Cal tenir present que no tots els alumnes inscrits la primera setmana (1.787 alumnes) completen el programa, ni tots els qui van rebre informe d'aprofitament (1.812 alumnes) s'hi havien inscrit durant la primera setmana. Considerant els casos de l'una i l'altra llista, obtenim un total de 1.908 alumnes participants.

Gràfic 2. Alumnes participants a Èxit Estiu 2016, segons nivell i titularitat del centre

Font: Registres d'inscripció al programa i informes d'aprofitament (centres públics)

Taula 3. Alumnes participants a Èxit Estiu 2016, segons nivell i titularitat del centre

Titularitat del centre	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
Alumnes centres públics	514	523	513	358	1.908
Alumnes centres concertats	117	89	105	88	400

Font: Registres d'inscripció al programa i informes d'aprofitament (centres públics)

Taula 4. Centre participants a Èxit Estiu 2016 i mitjana d'alumnes segons titularitat

Titularitat del centre	Centres participants	Mitjana d'alumnes per centre
Centres públics	48	39,8
Centres concertats	13	30,8

Font: Registres d'inscripció al programa i informes d'aprofitament (centres públics)

Les taules de l'annex 5 presenten el nombre d'alumnes participants, per centre educatiu i nivell de referència.

Destacats

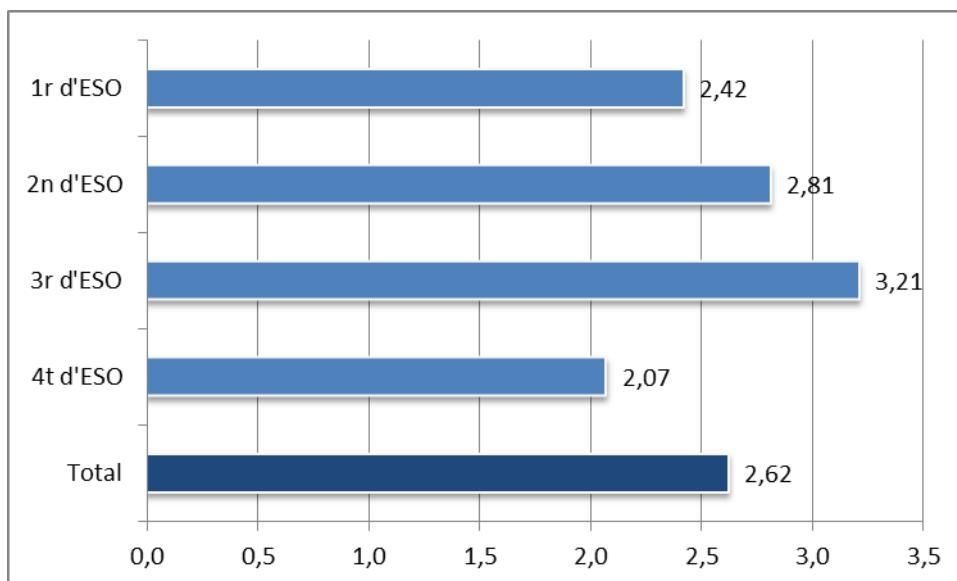
- **Èxit curs 2015-2016:** 1.713 alumnes d'ESO en 39 instituts públics han participat en el programa Èxit curs 2015-2016; això representa una mitjana de 44 alumnes per centre.
- **Èxit estiu 2016:** 1.908 alumnes en 48 centres públics i 400 alumnes en 13 centres concertats han participat en l'edició 2016 del programa; això representa una mitjana de 39,8 alumnes per centre públic i 30,8 alumnes per centre concertat

3. Els resultats dels alumnes d'Èxit curs 2015-2016

Les dades que es mostren a continuació fan referència als resultats que obtenen els alumnes d'ESO participants al programa Èxit curs en les avaluacions finals (ordinària i extraordinària) del curs 2015-2016. Si bé aquest exercici no ens permet pronunciar-nos sobre l'efectivitat del programa (mancaria contrastar els resultats dels participants amb els d'un grup de control veritablement comparable), si ens ofereix una informació rellevant sobre allò que els succeeix als alumnes que hi passen.

Els càlculs que es presenten tot seguit es basen en una mostra de 35 centres (d'un total de 39 centres participants) i 1.550 alumnes (d'un total de 1.713 participants)¹⁰.

Gràfic 3. Mitjana d'assignatures suspeses al juny pels participants d'Èxit curs 2015-2016, per cursos

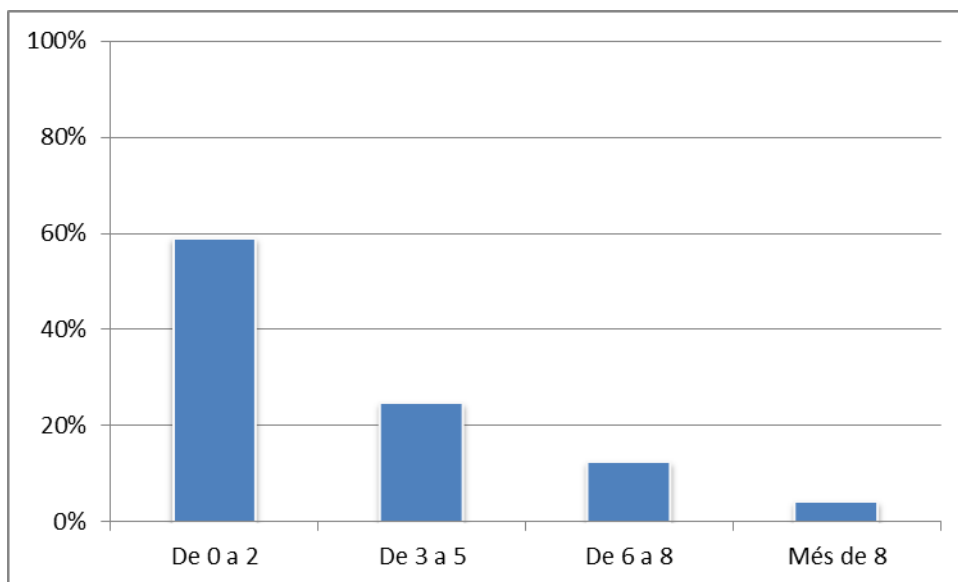

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Nota: De forma general, els alumnes d'ESO cursen 10 o 11 matèries al llarg del curs escolar.

¹⁰ Quatre instituts no van facilitar les dades acadèmiques requerides per a l'anàlisi, i entre els instituts que sí ho van fer es perden alguns casos d'alumnes que no aconseguim emparellar amb la base de dades de participants.

Gràfic 4. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO

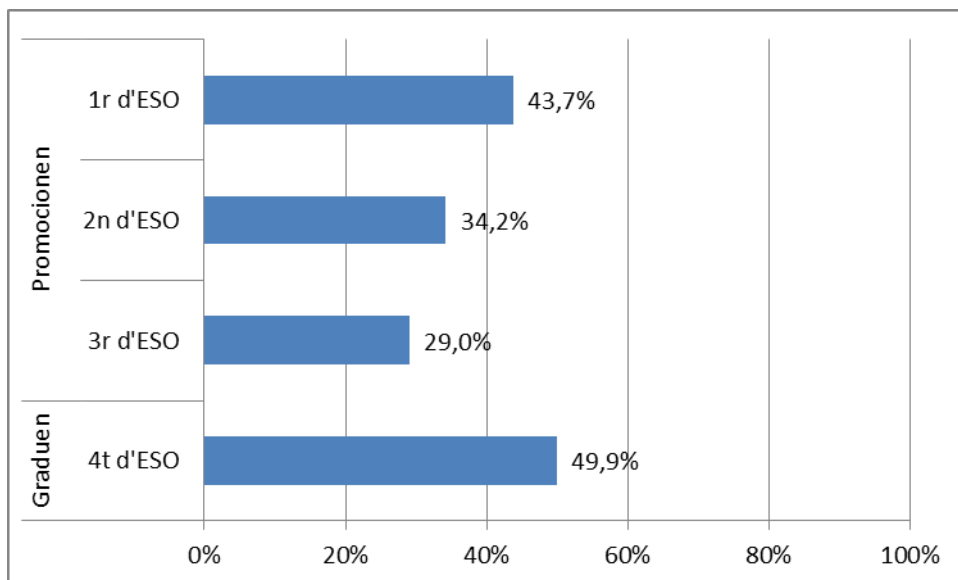
Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula 5. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos.

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
De 0 a 2	61,4%	57,8%	48,5%	67,5%	58,9%
De 3 a 5	24,5%	23,3%	30,2%	20,4%	24,6%
De 6 a 8	9,3%	14,4%	16,6%	9,5%	12,3%
Més de 8	4,8%	4,4%	4,7%	2,5%	4,1%

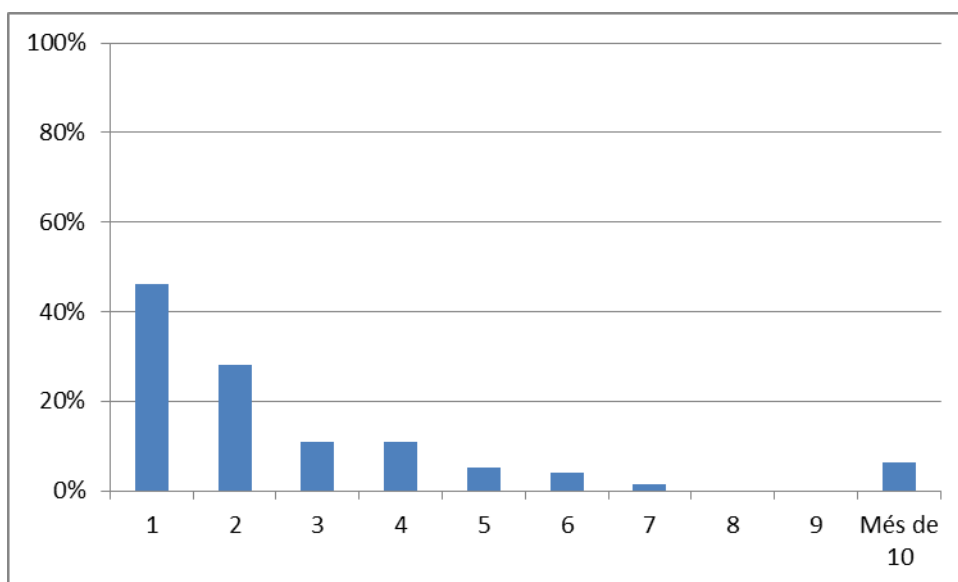
Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 5. Proporció d'alumnes d'Èxit curs 2015-2016 que promocionen o graduen en l'avaluació de juny, per cursos

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 6. Taxa de recuperació de totes les assignatures (avaluació setembre), segons assignatures suspeses al juny. Total ESO

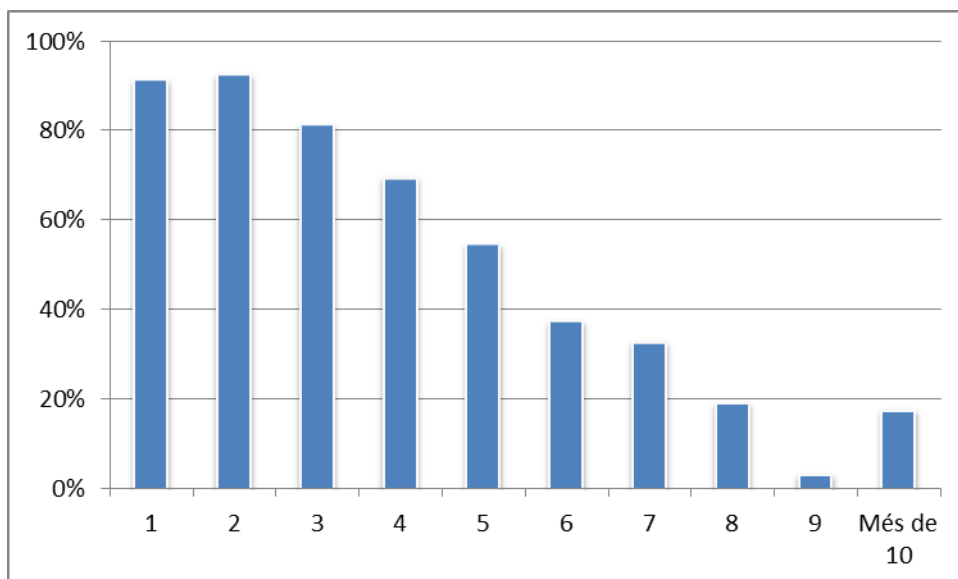
Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula 6. Taxa de recuperació de totes les assignatures (avaluació setembre), segons assignatures suspeses al juny, per cursos.

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	57,5%	44,3%	48,9%	27,3%	46,2%
2	30,0%	22,4%	30,2%	30,2%	28,0%
3	13,6%	3,1%	10,9%	15,2%	11,0%
4	24,3%	0,0%	6,7%	8,3%	11,1%
5	9,1%	3,8%	6,1%	0,0%	5,2%
6	6,3%	0,0%	5,3%	5,3%	4,1%
7	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%	1,6%
8	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Més de 10	14,3%	0,0%	0,0%	12,5%	6,5%

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 7. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO

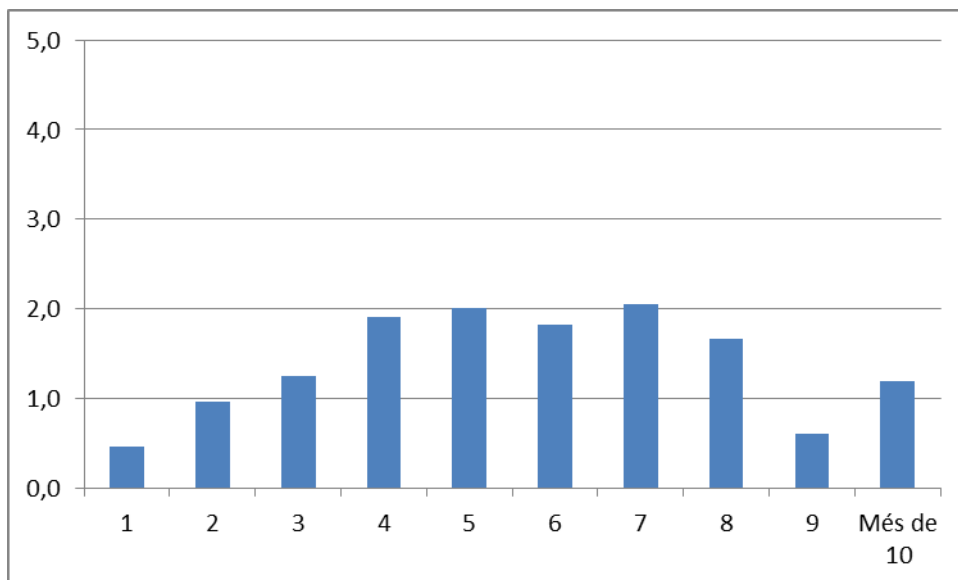
Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula 7. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos.

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	94,5%	81,7%	93,2%	97,6%	91,3%
2	92,0%	91,4%	94,3%	92,2%	92,5%
3	84,1%	87,5%	84,8%	66,7%	81,3%
4	73,0%	61,5%	74,2%	66,7%	69,5%
5	63,6%	69,2%	51,5%	25,0%	54,6%
6	43,8%	50,0%	29,4%	26,3%	37,5%
7	50,0%	31,6%	31,8%	11,1%	32,8%
8	22,2%	23,1%	21,1%	0,0%	19,1%
9	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	3,2%
Més de 10	25,0%	50,0%	0,0%	22,2%	17,6%

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 8. Mitjana d'assignatures recuperades al setembre, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula 8. Mitjana d'assignatures recuperades al setembre, segons assignatures suspeses al juny, per cursos.

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	0,58	0,44	0,49	0,27	0,46
2	1,00	0,91	1,02	0,91	0,96
3	1,16	1,16	1,48	1,15	1,25
4	2,19	1,50	2,00	1,83	1,91
5	2,32	2,04	2,15	1,25	2,01
6	2,31	2,00	1,74	1,32	1,82
7	2,57	1,63	2,41	1,22	2,05
8	1,89	1,69	1,95	0,33	1,66
9	0,92	0,42	0,20	1,00	0,61
Més de 10	2,14	2,75	0,08	1,25	1,19

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Destacats

- Els alumnes d'ESO participants a Èxit durant el curs suspenen, de mitjana, 2,62 assignatures en l'avaluació final ordinària (juny).
- El 58,9% dels alumnes d'ESO participants al programa suspenen dues o menys assignatures en l'avaluació final ordinària (juny); el 24,6% n'hi suspenen entre 3 i 5.
- El 36% dels alumnes de 1r a 3r d'ESO promocionen de curs d'acord amb els resultats obtinguts en l'avaluació ordinària (juny); el 49,9% obtenen el Graduat en aquesta mateixa convocatòria.
- La taxa de recuperació total d'assignatures en la convocatòria de setembre (alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents) se situa en el 46,2% quan es té una assignatura pendent i cau al 11% quan se'n tenen tres.
- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 92% quan es tenen dues o menys assignatures pendents de setembre, i cau per sota del 40% a partir de les sis assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades al setembre (assignatures recuperades per nombre d'assignatures a recuperar): de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,25; els qui van amb cinc, 2.

4. L'impacte del programa Èxit curs: evidència quasiexperimental

En aquest apartat presentem l'exercici d'avaluació d'impacte del programa Èxit durant el curs. Com detallem més endavant, ens concentrem en els efectes sobre els resultats acadèmics dels alumnes de 4t d'ESO que poden arribar a atribuir-se a la implementació del programa iniciada el curs 2015-2016 al segon cicle de l'ESO. La raó per la qual centrem l'atenció en els efectes de l'extensió del programa Èxit als darrers cursos de l'ESO té a veure amb el fet que aquesta ha estat posada en marxa en un moment del temps en què disposem de les dades acadèmiques (SAGA) necessàries per dur a terme l'avaluació, bàsicament, informació acadèmica pre- i post-implimentació del programa¹¹.

Abans, però, de presentar els resultats de l'anàlisi realitzada, convé considerar què implica estimar els impactes d'un programa i per quina estratègia d'avaluació hem optat en aquest cas.

4.1 Què vol dir avaluar l'impacte d'un programa?¹²

Avaluar l'impacte o l'efectivitat d'un programa (un servei, un dispositiu, una regulació...) vol dir identificar fins a quin punt aquest aconsegueix modificar aquella problemàtica sobre la qual pretén incidir. Com hem comentat anteriorment, no n'hi ha prou de comparar allò que els succeeix als participants abans i després de participar en el programa, ja que la realitat dels participants que es vol transformar està sotmesa a l'efecte d'altres factors contemporanis al programa. Això implica que els canvis que experimenten els participants un cop implementat el programa no tenen perquè ser efecte de la intervenció.

L'estimació de l'impacte tampoc es pot basar en la comparació simple i directa dels resultats dels participants en el programa amb la dels que no hi han participat. Per exemple, la comparació entre els resultats dels alumnes participants a Èxit en les proves

¹¹ Aquesta circumstància no es dona en el cas del programa Èxit curs implementat a 1r i 2n d'ESO, el qual ve desenvolupant-se a Barcelona des de l'any 2001. Cal tenir en compte que l'extracció ordinària de dades del SAGA no ens permet accedir a informació anterior al curs 2014-2015.

¹² Per a una descripció detallada dels principals conceptes i mètodes relacionats amb l'avaluació d'impacte en l'àmbit de les polítiques i programes educatius, veure Alegre (2015), *Com avaluar l'impacte de les polítiques educatives*, Col·lecció de Guies pràctiques per a l'avaluació. Ivàlua.

de juny i els resultats dels estudiants que no hi participen no ens ofereix l'impacte del programa. La raó és que podria perfectament donar-se el cas que participants i no participants fossin, ja d'entrada, diferents en certes característiques relacionades amb la probabilitat d'aprovar més o menys matèries al juny. Aquestes diferències són conseqüència d'allò que es coneix com el “biaix de selecció” en l'accés al programa: o bé els participants són seleccionats activament en base a determinats requisits objectius i/o valoracions subjectives; o bé són els mateixos participants que s'autoseleccionen – aquests podrien ser els qui estan més disposats a esforçar-se durant el curs.

Per tant, tota avaluació d'impacte que aspiri a ser rigorosa necessita identificar un grup de control format per no participants en el programa, el més semblant possible al grup que hi participa. Idealment, participants i no participants haurien de ser idèntics en totes aquelles característiques que poden tenir relació amb la probabilitat d'èxit del programa. Quan s'aconsegueix identificar un grup de control vàlid, aleshores la comparació entre allò que els succeeix a uns i altres, a participants i controls, un cop transcorregut el programa, sí ens pot proporcionar una mesura de l'impacte.

Entre les diverses metodologies que poden utilitzar-se per construir un grup de control, destaca l'anomenat disseny experimental, que té com a principal característica el fet que els grups de participants i no participants s'estableixen mitjançant un procediment d'assignació aleatòria. Aquest ha estat el disseny que hem utilitzat per testar els impactes d'uns protocols de missatges SMS enviats a les famílies dels alumnes participants al programa Èxit Estiu 2016. En el cas del programa Èxit curs 2015-2016, on l'assignació de la participació no es va establir de forma aleatòria, hem optat per avaluar-ne l'impacte sobre els alumnes participants de 3r i 4t d'ESO per mitjà d'un mètode no experimental, el de les “dobles diferències”.

4.2 Què vol dir avaluar l'impacte seguint un disseny de “dobles diferències”?

Els models de dobles diferències representen un pas més enllà del disseny d'anàlisi “abans-després”. A diferència d'aquest disseny, la tècnica de les dobles diferències (o diferències-en-diferències) tracta de controlar els efectes dels factors contemporanis al programa comparant allò que els succeeix als individus o unitats que hi participen amb allò que els succeeix a aquells que no hi participen en un mateix període d'observació.

L'aplicació més habitual dels models de dobles diferències és aquella que estableix la comparació entre dos grups d'individus (o d'escoles, regions, països...) al llarg del temps: en un primer moment, cap dels dos grups participa en el programa; en un segon moment, en canvi, un grup hi participa (tractament) i l'altre no (comparació). L'estratègia d'estimació de l'impacte que proposen aquests models es basa en la comparació de les diferències en els outcomes de cada grup abans i després de la implementació del programa. Assumint que allò que diferencia ambdós grups des de l'inici roman constant en el temps, la diferència entre aquestes dues diferències assenyalaria l'impacte del programa.

Si, per exemple, estem interessats a conèixer l'impacte d'un programa de reforç escolar (PRE) sobre els resultats dels alumnes d'un conjunt d'escoles que han sol·licitat rebre'l, aleshores la tècnica de les dobles diferències consistiria a: i) calcular la variació entre els resultats dels alumnes de les escoles amb PRE abans i després de començar el programa; ii) calcular la variació entre els resultats d'escoles no-PRE també abans i després de la posada en marxa del programa; iii) calcular la diferència entre aquestes dues variacions. Així, assumim que qualsevol diferència pre-programa entre uns i altres centres, sigui aquesta més gran o més petita, s'hagués mantingut constant encara que el programa no hagués existit.

El principal punt feble dels models de dobles diferències és la possible existència de factors inobservables que variïn al llarg del temps, i que ho puguin fer amb intensitats diferents entre participants i no participants. Si volem que els resultats d'una avaluació d'impacte que utilitzi un disseny de dobles diferències resultin creïbles, caldrà oferir arguments que permetin descartar l'existència d'aquesta limitació.

Una forma de contrarestar el punt feble que acabem d'esmentar és introduir en l'anàlisi un segon grup de control, i resseguir-ne els outcomes igualment abans i després del programa. Això és, considerar una tercera diferència. Seguint l'exemple anterior, podríem calcular l'impacte del PRE comparant l'evolució dels resultats dels alumnes que comencen a participar-hi (diferència 1) amb la dels alumnes dels mateixos centres que no hi participen (diferència 2) amb la d'alumnes amb característiques similars als anteriors matriculats en centres no adherits al programa (diferència 3). Una estratègia similar ha estat la utilitzada per estimar els efectes del programa Èxit curs.

4.3 L'impacte d'Èxit curs a 3r i 4t d'ESO: disseny de l'avaluació

4.3.1 Plantejament general

Per a l'avaluació d'Èxit curs (extensió del programa a 3r i 4t d'ESO), hem utilitzat el que podríem denominar un model de “triples diferències”. Com avançàvem més amunt, aquesta estratègia desenvolupa el procediment ja descrit de la diferència de diferències, i n'afegeix un tercer element (una tercera diferència) de control.

L'anàlisi que plantegem considera alumnes participants aquells que el 2015-2016 tenen per primera vegada la possibilitat de participar en el programa Èxit curs, és a dir, els alumnes de 4t d'ESO (que feien 3r d'ESO el 2014-2015) dels instituts adherits al programa. Partint d'aquí, calculem la diferència entre les següents diferències (veure Figura 1):

- **Diferència 1** (en Instituts A, amb extensió Èxit curs el 2015-2016): comparació entre els resultats dels alumnes de 4t d'ESO el curs 2015-2016 (cursos amb accés al programa) amb els obtinguts per aquests mateixos alumnes el curs anterior (2014-2015) quan feien 3r d'ESO (curs sense accés al programa).
- **Diferència 2** (en Instituts A, amb extensió Èxit curs el 2015-2016): comparació entre els resultats dels alumnes de 2n d'ESO el curs 2015-2016 amb els obtinguts per aquests mateixos alumnes el curs anterior (2014-2015) quan feien 1r d'ESO (cursos amb accés constant al programa).
- **Diferència 3** (en Instituts B, sense Èxit curs el 2014-2015 i el 2015-2016): comparació de les diferències 1 i 2 amb l'evolució entre 2014-2015 i 2015-2016 dels resultats dels alumnes dels mateixos cursos de referència (3r i 4t, d'una banda, 1r i 2n de l'altra) en instituts sense participació en el programa.

Per tal de contrastar instituts comparables des del punt de vista de la seva relació amb el programa, considerarem com a instituts participants (Instituts A) aquells centres que reben l'extensió d'Èxit curs el 2015-2016 havent prèviament rebut els programes Èxit curs i Atrápalo el curs 2014-2015. Com es pot veure en la taula 9, aquests són 21 instituts de la ciutat. D'aquesta manera, de fet, estem valorant l'impacte que representa passar de rebre sessions de reforç escolar únicament el darrer trimestre de curs (programa Atrápalo) a disposar d'aquestes sessions al llarg del curs sencer (programa Èxit curs).

Taula 9. Nombre d'instituts, segons participació a Èxit curs 2014-2015 i 2015-2016 i Atrápalo

Èxit curs 2014-2015	Atrápalo	Èxit curs 2015-2016	Nombre d'instituts
Sí	No	No	0
Sí	Sí	No	1
No	Sí	No	3
No	Sí	Sí	4
No	No	Sí	3
Sí	No	Sí	8
Sí	Sí	Sí	21
No	No	No	11

Font: Registres d'inscripció als programes

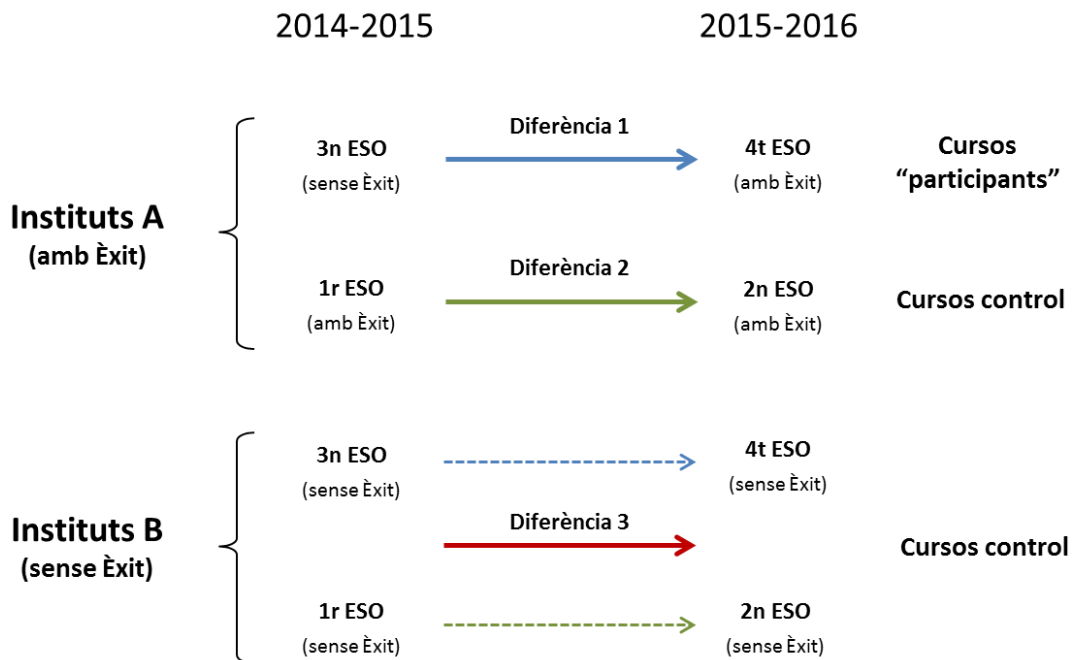
D'altra banda, convé també remarcar que allò que aquí plantejarem és una anàlisi per cohorts d'alumnes en cursos amb i sense accés a l'extensió d'Èxit curs 2015-2016. Ens fixem, així, en els resultats agregats que els alumnes obtenen en cursos participants i no participants. D'aquesta manera, un alumne que el 2015-2016 fa 4t d'ESO en un institut participant (Institut A) serà considerat "participant", encara que directament no hagi rebut Èxit curs; allò que és rellevant és que es troba en un curs amb accés al programa¹³.

En resum, es tractarà de veure en quina mesura l'evolució dels resultats dels alumnes que, el 2015-2016, tenen per primera vegada accés al programa Èxit curs (alumnes que fan 4t d'ESO el 2015-2016) (diferència 1) difereix de l'evolució dels resultats dels alumnes que ja n'havien tingut amb anterioritat (alumnes de 2on d'ESO el 2015-2016) (diferència 2) en els centres adherits al programa; tot plegat controlant per la variació entre 2014-2015 i 2015-2016 dels resultats que van obtenir els alumnes de 4t d'ESO i 2n d'ESO, respectivament, en els instituts no adherits al programa (diferència 3).

La mostra global de l'anàlisi la componen 4.894 alumnes en centres adherits al programa, i 3.463 en centres no adherits.

¹³ Adoptem, per tant, un enfocament d'estimació d'"intention-to-treat", el qual es fixa en els impactes que el programa té sobre els individus als quals s'obre la possibilitat de participar-hi, independentment de si aquests acaben efectivament participant o no. En el cas d'un programa com Èxit curs, aquest enfocament permet capturar el possible efecte "contagi" que es pot donar entre alumnes efectivament "tractats" i "no tractats" d'un mateix curs i institut.

Figura 1. Disseny de l'avaluació d'impacte d'Èxit curs: model "triples diferències"

4.3.2 Outcomes, fonts d'informació i efectes diferencials

Els outcomes sobre els quals mesurarem l'impacte d'Èxit curs tenen una relació directa amb les variables utilitzades en els càlculs de seguiment dels participants presentats en l'apartat 3. Així, els outcomes considerats són:

- Nombre d'assignatures suspeses en l'avaluació final ordinària (juny).
- Nombre d'assignatures "troncals" suspeses en l'avaluació final ordinària (juny).
- Probabilitat d'aprovar cadascuna de les assignatures "troncals" en l'avaluació final ordinària (juny).
- Probabilitat d'aprovar totes les assignatures en l'avaluació final ordinària (juny).
- Probabilitat d'aprovar totes les assignatures "troncals" en l'avaluació final ordinària (juny).
- Percentatge d'alumnes que promocionen de curs (quan es troben a 1r, 2n o 3r d'ESO) o que obtenen el Graduat (4t d'ESO) en l'avaluació final ordinària (juny).

Les fonts d'informació utilitzades per a l'estimació d'impacte són les mateixes que s'han descrit en l'apartat 1.5 d'aquest informe¹⁴.

4.4 L'impacte de l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO

4.4.1 Línia de base: resultats el curs 2014-2015 (abans de l'extensió del programa)

Els valors que es mostren en la taula 10 fan referència als resultats acadèmics (segons outcomes d'interès) que van obtenir els alumnes que el curs 2014-2015 cursaven 3r d'ESO en els instituts participants i no participants en Èxit curs; per tant, moment previ a l'extensió del programa al segon cicle de l'ESO iniciada l'any 2015-2016. Recordem que en l'anàlisi que aquí presentem considerem instituts participants aquells que reben l'extensió d'Èxit curs havent ja rebut els programes Èxit curs i Atrápalo l'any anterior. Parem atenció als alumnes que entre 2014-2015 i 2015-2016 fan el pas de 3r a 4t d'ESO perquè és sobre aquests que construïm la principal diferència entre participants i no participants.

Com era d'esperar, observem que els alumnes que cursen 3r d'ESO abans de l'extensió del programa en els instituts participants parteixen d'una situació acadèmica força pitjor que la dels alumnes de 3r en centres no adherits. Per exemple, en els instituts participants, els alumnes suspenen, de mitjana, 2,5 assignatures en l'avaluació final de juny, una assignatura més que els alumnes en centres no participants; el 43,5% dels alumnes no passen de curs al juny, contra el 73,5% dels alumnes que sí ho fa en els instituts no participants en el programa. Com dèiem, aquestes diferències inicials no ens han de sorprendre. No en va, és justament el fet de disposar d'una població escolar necessitada de suport acadèmica el que justifica la sol·licitud i participació d'un programa com Èxit curs.

¹⁴ En el cas d'Èxit curs (i a diferència del que succeeix a Èxit Estiu) no disposem d'informació sociodemogràfica dels alumnes participants ni dels alumnes que ens serveixen com a grup de control. Per aquesta raó no estem en disposició de calcular els efectes diferencials del programa sobre diferents subgrups d'alumnes.

Taula 10. Resultats acadèmics abans del programa, instituts participants i no participants (línia de base)

Outcomes	Alumnes 3r d'ESO (2014-2015)	
	Instituts participants	Instituts no participants
Nombre de matèries suspeses (juny)	2,5	1,5
Nombre de troncs suspeses (juny)	1,6	1,0
Suspèn Matemàtiques (juny)	37,3%	25,2%
Suspèn Català (juny)	27,0%	17,8%
Suspèn Castellà (juny)	25,9%	16,5%
Suspèn Ciències Naturals (juny)	25,2%	16,7%
Suspèn Ciències Socials (juny)	17,9%	10,8%
Suspèn Anglès (juny)	27,5%	15,6%
Cap matèria suspesa (juny)	37,9%	57,4%
Cap troncal suspesa (juny)	43,6%	59,9%
Promociona de curs (juny)	43,5%	73,5%

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

4.4.2 Impacte de l'extensió del programa, curs 2015-2016

Ens fixem ja en els resultats de l'estimació dels impactes de l'extensió del programa Èxit curs al segon cicle de l'ESO sobre els outcomes abans esmentats, en particular, sobre els resultats acadèmics dels alumnes de 4t d'ESO, aquells que per primera vegada tenen opció de participar en el programa. El valor mitjà d'aquests impactes queda recollit en els gràfics 9, 10 i 11, i en la taula 11.

El gràfic 9 il·lustra els efectes de l'extensió del programa sobre el nombre de matèries (en conjunt i assignatures troncs) que els alumnes de 4t suspenen al juny. Així, valors negatius indiquen la tendència del programa a reduir el nombre d'assignatures suspeses en l'avaluació final ordinària.

El gràfic 10 concreta la visió sobre la capacitat del programa de reduir la probabilitat que els alumnes suspenguin cadascuna de les assignatures troncs separatament. Novament, valors negatius apunten al poder del programa de reduir aquesta probabilitat.

Finalment, el gràfic 11 mostra l'efecte del programa sobre les següents probabilitats: no suspendre cap assignatura en l'avaluació final ordinària (juny), no suspendre cap de les matèries considerades "troncals" (matemàtiques, català, castellà, ciències naturals, ciències socials i anglès) i obtenir el Graduat d'ESO en la mateixa avaluació final ordinària. Valors positius d'aquests tres outcomes fan referència a la capacitat del programa d'incrementar el nombre d'alumnes que ho aproven tot i aconseguen graduar-se al juny.

Recordem que en aquesta anàlisi estem considerant com a participants aquells instituts que comencen a rebre l'extensió del programa Èxit el curs 2015-2016 havent ja rebut els programes Èxit curs i Atrápalo l'any anterior. L'annex 4 d'aquest informe presenta els valors de l'impacte sobre els mateixos outcomes que s'obtindrien en cas de considerar com a participants els instituts que el curs 2015-2016 estenen la seva participació a Èxit curs sense l'experiència prèvia d'haver participat en el programa Atrápalo (és el cas de vuit instituts). Els resultats que es derivarien d'aquesta especificació indiquen uns beneficis significatius del programa sobre bona part dels outcomes considerats, si bé d'una magnitud inferior als que es presenten tot seguit.

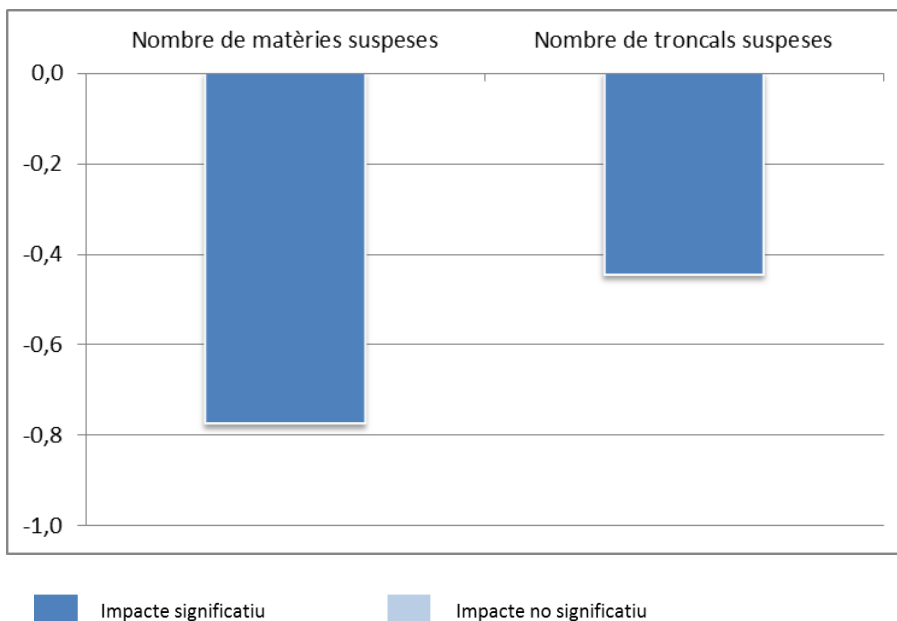
Tots els valors que s'exposen en aquests gràfics i taules corresponen als coeficients de regressió obtinguts mitjançant models de regressió lineal (quadre 1). Així mateix, convé recordar que l'estimació d'impacte es realitza amb referència als resultats que els alumnes obtenen amb relació a les assignatures corresponents al nivell en curs; és a dir, s'exclou de l'anàlisi allò que succeeix amb les assignatures que els alumnes arrossegueu de cursos anteriors.

Quadre 1. Com interpretar els coeficients de regressió d'un model lineal

El coeficient d'una regressió lineal indica com canvia el valor de l'outcome d'interès quan es modifica en una unitat el valor de la variable explicativa. Quan la variable explicativa és la participació en un programa, el seu coeficient assenyala els canvis en l'outcome fruit d'aquesta participació. Per exemple, per al cas d'un outcome com el nombre de matèries suspeses, un coeficient de -1 associat a la possibilitat de rebre el programa significaria que, de mitjana, el programa aconsegueix que els alumnes suspenguin una matèria menys en l'avaluació de juny. Per al cas d'un outcome com la probabilitat de no suspendre cap assignatura en l'avaluació final ordinària, un coeficient de 0,15 (15%) voldria dir que, gràcies al programa, els alumnes incrementen en 15 punts percentuals la seva probabilitat d'aprovar-ho tot al juny.

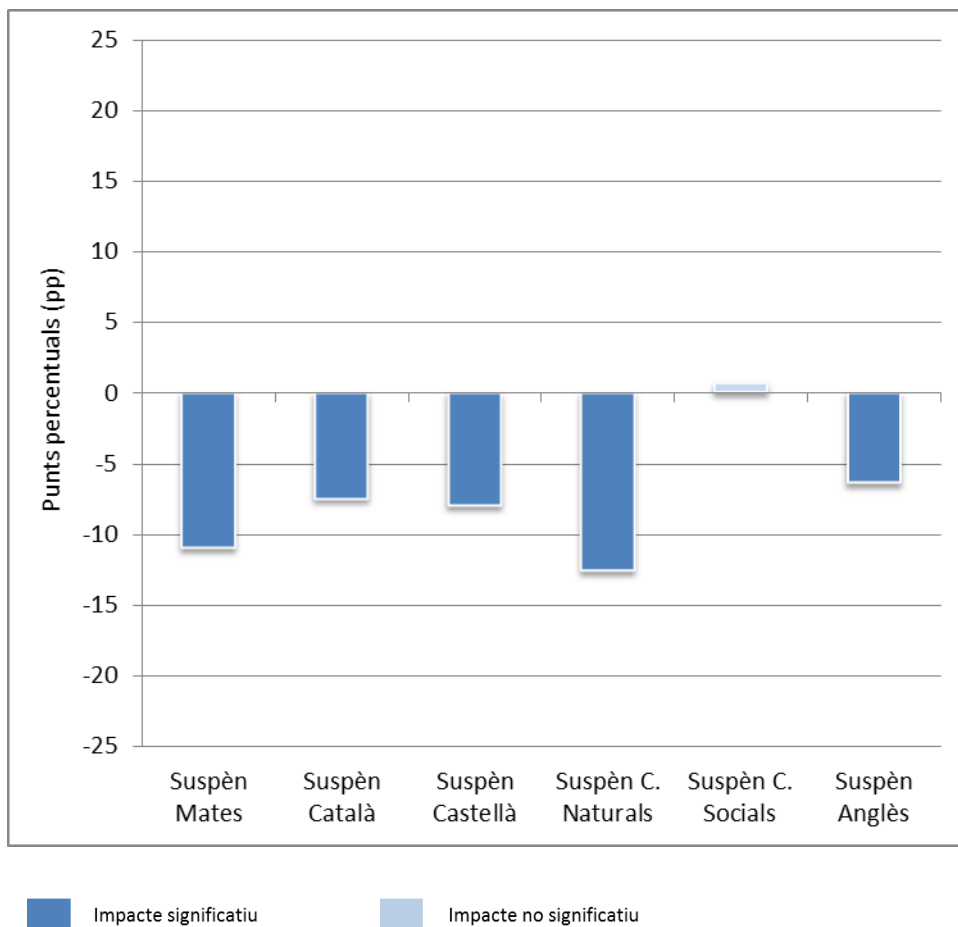
En tot cas, la rellevància d'aquesta informació, però, dependrà de si el coeficient és estadísticament significatiu o no.

Gràfic 9. Impacte d'Èxit curs sobre el nombre de matèries (total i troncal) suspeses en l'avaluació final de juny

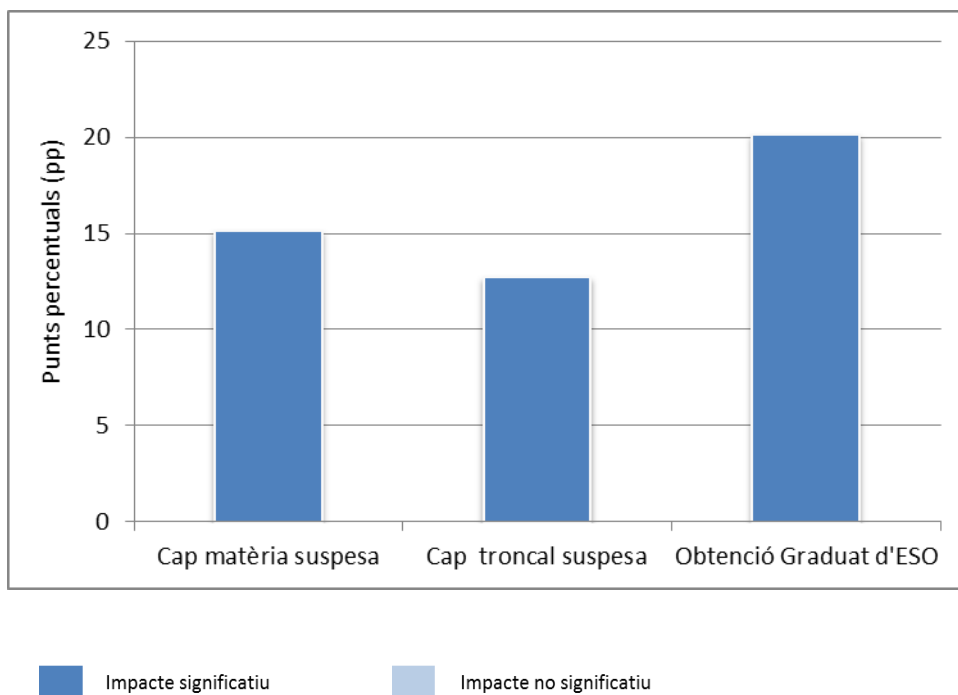
Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 10. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de suspendre cadascuna de les matèries troncales en l'avaluació final de juny

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic 11. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de no suspendre cap matèria (total i troncal) i obtenir el Graduat d'ESO en l'avaluació final de juny

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula 11. Impactes d'Èxit curs sobre els outcomes considerats

Outcomes	Impacte
Nombre de matèries suspeses (juny)	-0,8 ⁽³⁾
Nombre de troncs suspeses (juny)	-0,4 ⁽³⁾
Suspèn Matemàtiques (juny)	-11,0 pp ⁽³⁾
Suspèn Català (juny)	-7,5 pp ⁽²⁾
Suspèn Castellà (juny)	-8,0 pp ⁽²⁾
Suspèn Ciències Naturals (juny)	-12,6 pp ⁽³⁾
Suspèn Ciències Socials (juny)	0,7 pp%
Suspèn Anglès (juny)	-6,4 pp ⁽¹⁾
Cap matèria suspesa (juny)	15,1 pp ⁽³⁾
Cap troncal suspesa (juny)	12,7 pp ⁽³⁾
Obtenció Graduat d'ESO (juny)	20,1 pp ⁽³⁾

(1) Valor estadísticament significatiu al 90% de confiança

(2) Valor estadísticament significatiu al 95% de confiança

(3) Valor estadísticament significatiu al 99% de confiança

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Destacats

→ Una visió global als valors dels gràfics i de la taula anteriors permet concloure que l'extensió a 3r i 4t d'ESO del programa Èxit curs ha tingut un **impacte positiu significatiu sobre els resultats acadèmics dels alumnes** de l'últim curs de la ESO. Més concretament, els beneficis, tots ells estadísticament significatius, s'observen en:

- Reducció del nombre d'assignatures suspeses. Els alumnes de 4t d'ESO on s'ofereix el programa veuen reduït en 0,8 el nombre total d'assignatures que suspenen al juny i en 0,4 el nombre de troncs suspeses.
- Reducció de la probabilitat de suspendre matèries troncs. Els alumnes de 4t on s'ofereix Èxit curs redueixen significativament la seva probabilitat de suspendre matèries troncs com matemàtiques (-11 punts percentuals), català (-7,5 pp.), castellà (-8 pp.) o anglès (-6,4 pp.).

- Increment de la probabilitat de no suspendre cap assignatura al juny. Els alumnes de 4t on s'ofereix el programa augmenten en 15 pp. la seva probabilitat de no suspendre cap assignatura en l'avaluació final ordinària i 12,7 pp. la probabilitat de no suspendre cap matèria troncal.
- Increment de la probabilitat d'obtenir el Graduat d'ESO. Finalment, l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO fa incrementar en 20 pp. la probabilitat dels alumnes de 4t d'ESO d'obtenir el Graduat.

5. Els resultats dels alumnes d'Èxit Estiu 2016

5.1 Resultats dels alumnes abans i després d'Èxit Estiu

Les dades que es presenten en aquest apartat permeten comparar els resultats obtinguts pels alumnes d'Èxit Estiu en l'avaluació ordinària de juny amb els seus resultats en l'avaluació extraordinària de setembre; això és, entre els resultats obtinguts pels alumnes abans i després de participar en el programa. Recordem que aquest exercici, per si sol, no ens informa de l'impacte del programa; seria necessari comparar aquests resultats amb els d'un conjunt d'alumnes d'igual característiques que pogués servir com a grup de control. Tanmateix, les dades que mostrem a continuació sí que ofereixen una visió descriptiva dels assoliments acadèmics dels participants del programa.

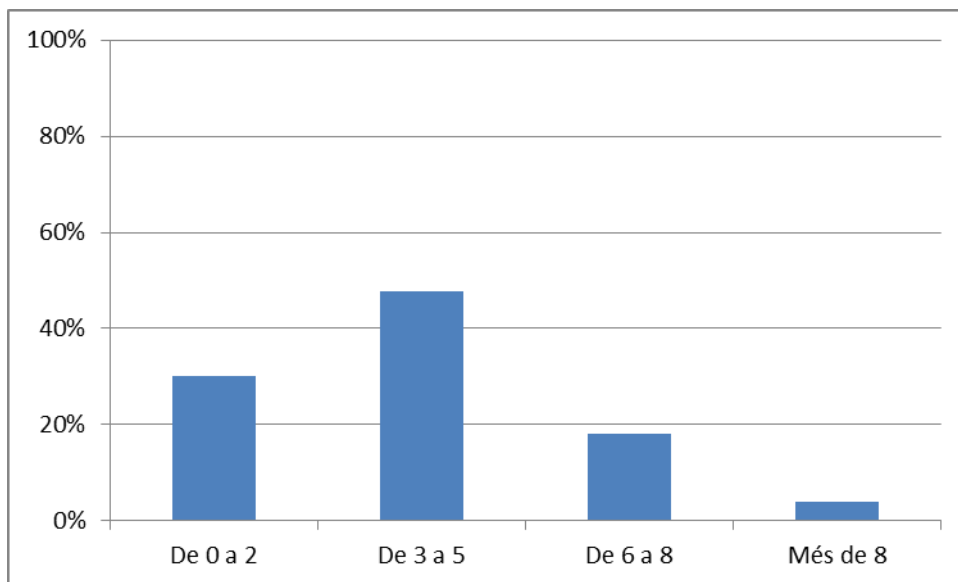
5.1.1 Centres públics

Els càlculs que es mostren a continuació es basen en una mostra de 42 instituts públics (dels 48 participants) i 1.664 alumnes d'ESO (dels 1.908 participants)¹⁵. Els resultats es poden consultar a nivell de districte en l'annex 6 d'aquest informe.

Per al càlcul de les assignatures suspeses i recuperades considerem les matèries que es corresponen amb el curs en què es troba l'estudiant. No es consideren, per tant, les matèries que l'alumne pugui estar arrossegant de cursos anteriors.

¹⁵ Sis instituts no van facilitar les dades acadèmiques requerides per a l'anàlisi, i entre els instituts que sí ho van fer es perden alguns casos d'alumnes que no aconseguim emparellar amb la base de dades de participants.

Gràfic 12. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO. Centres públics

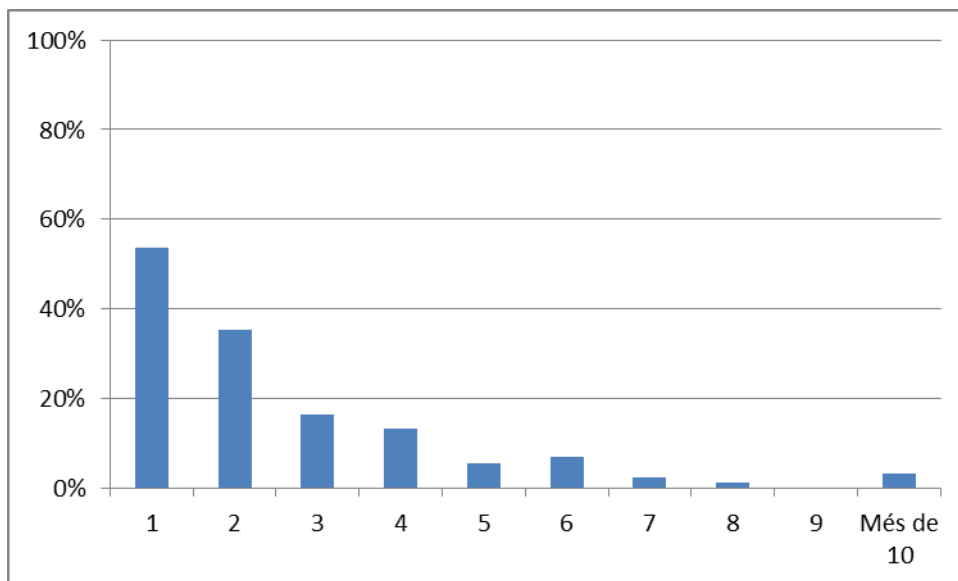
Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula 12. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
De 0 a 2	32,0%	30,9%	26,0%	32,4%	30,2%
De 3 a 5	46,1%	45,3%	48,6%	52,5%	47,8%
De 6 a 8	16,5%	20,6%	20,5%	13,4%	18,1%
Més de 8	5,5%	3,2%	4,9%	1,7%	4,0%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Gràfic 13. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics

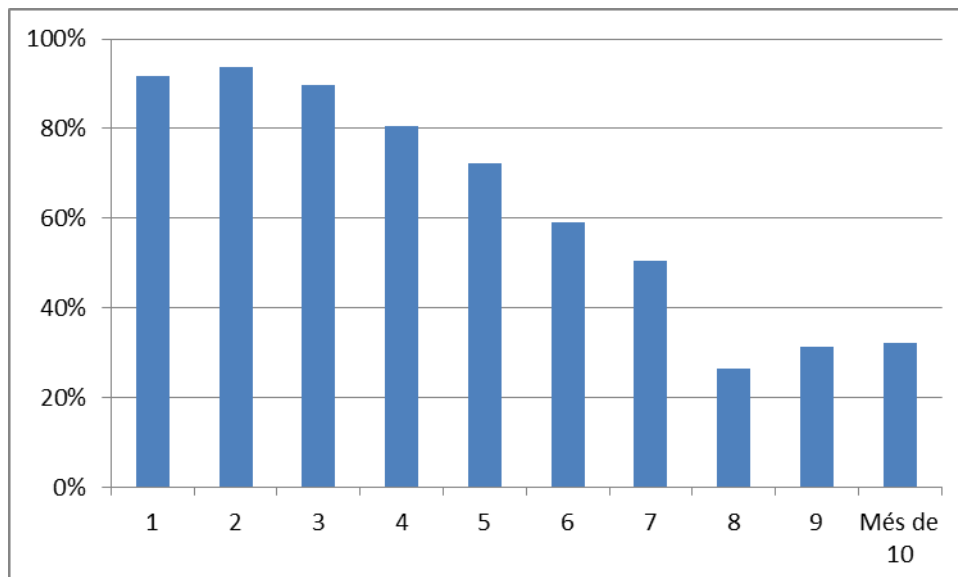
Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula 13. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	58,7%	50,0%	61,8%	40,7%	53,8%
2	33,8%	40,0%	26,2%	40,3%	35,3%
3	22,5%	6,5%	16,3%	19,7%	16,5%
4	22,1%	8,6%	5,7%	21,4%	13,4%
5	5,6%	3,6%	2,4%	13,3%	5,5%
6	0,0%	0,0%	8,6%	28,6%	7,0%
7	0,0%	0,0%	3,2%	10,0%	2,3%
8	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%	1,4%
9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
10 o més	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	3,2%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Gràfic 14. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics

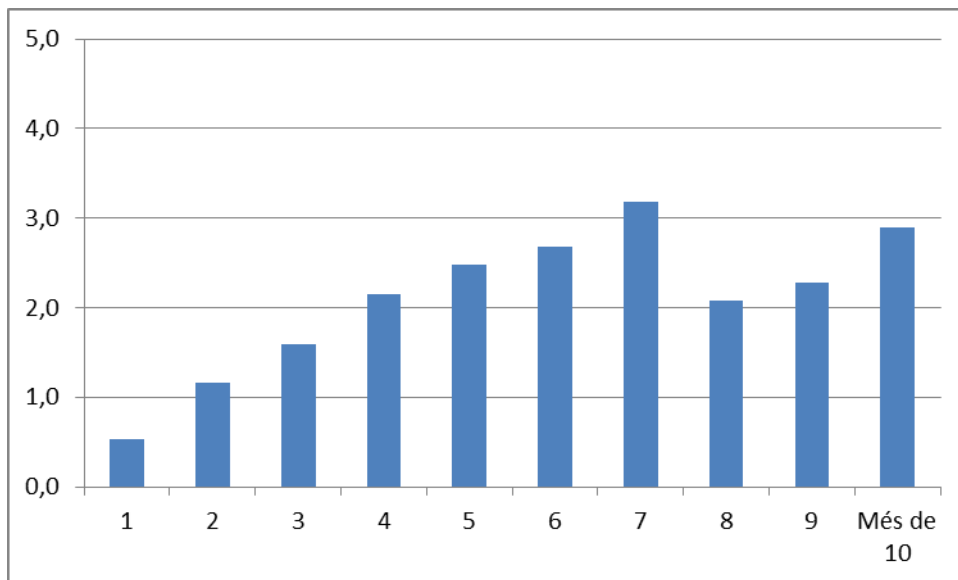
Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula 14. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	91,3%	86,8%	94,1%	96,3%	91,7%
2	95,4%	91,1%	92,3%	96,8%	93,7%
3	90,1%	98,4%	88,8%	83,1%	89,8%
4	80,9%	81,5%	79,3%	80,4%	80,5%
5	79,6%	78,2%	61,9%	63,3%	72,4%
6	67,7%	51,2%	64,7%	52,4%	59,1%
7	72,7%	50,0%	41,9%	30,0%	50,6%
8	12,5%	36,0%	31,8%	11,1%	26,4%
9	25,0%	42,9%	40,0%	0,0%	31,3%
Més de 10	36,4%	71,4%	9,1%	0,0%	32,3%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Gràfic 15. Mitjana d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres públics

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula 15. Mitjana d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres públics

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
1	0,6	0,5	0,6	0,4	0,5
2	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2
3	1,7	1,4	1,7	1,6	1,6
4	2,3	1,9	2,2	2,3	2,2
5	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5
6	2,6	2,4	3,0	2,8	2,7
7	3,9	3,0	3,0	2,6	3,2
8	2,0	2,2	2,3	1,2	2,1
9	2,3	1,9	3,0	0,7	2,3
Més de 10	3,5	3,6	1,5	5,0	2,9

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula 16. Les 10 assignatures més suspeses el curs 2015-2016. Centres públics*

Assignatures	% de suspensos
Matemàtiques	28,9%
Llengua estrangera Anglès	23,3%
Llengua catalana	23,2%
Llengua castellana	22,3%
Ciències naturals	21,1%
Tecnologia	19,2%
Ciències socials	19,0%
Llatí	18,3%
Educació visual i plàstica	17,0%
Història i cultura religions	16,8%

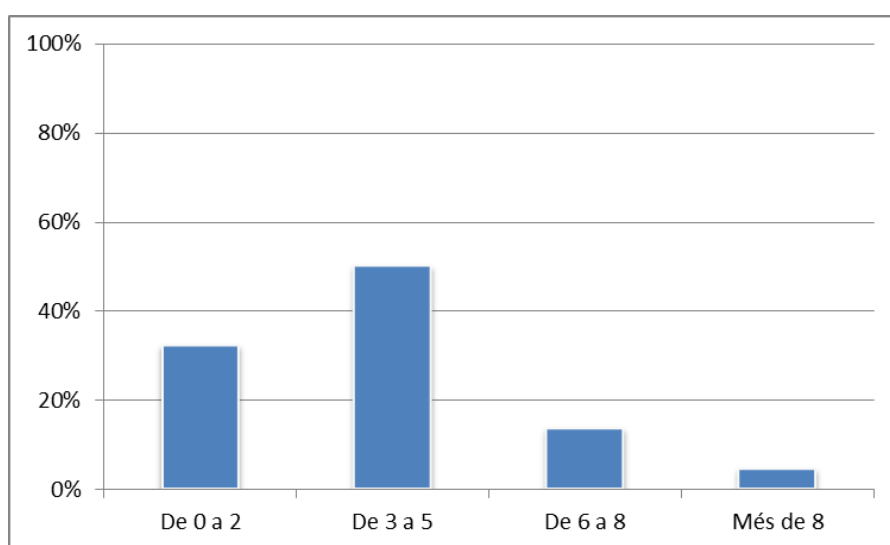
* Es consideren tots els registres de SAGA corresponents l'avaluació final ordinària (juny) del curs 2015-2016, alumnes de 1r a 4t d'ESO, participants i no participants a Èxit Estiu.

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

5.1.2 Centres concertats

Com en el cas dels centres públics, per al càlcul de les assignatures suspeses i recuperades pels alumnes de centres concertats es prenen en consideració les matèries corresponents al mateix curs en què aquests troben. Els càlculs es realitzen sobre una mostra de 12 centres (dels 13 participants) i 364 alumnes (dels 400 participants)¹⁶.

Gràfic 16. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, total ESO. Centres concertats

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

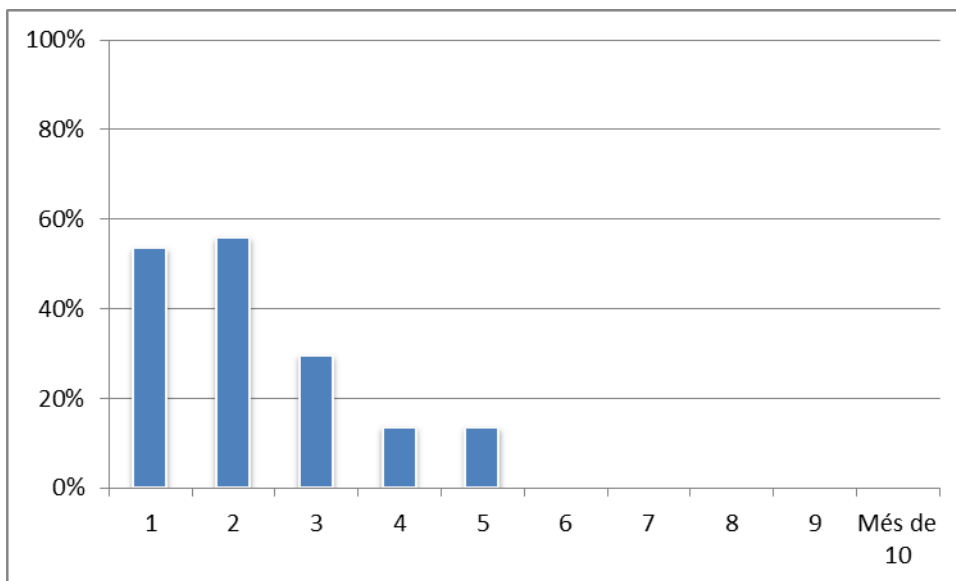
Taula 17. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
De 0 a 2	43,4%	28,9%	27,0%	26,7%	32,1%
De 3 a 5	39,6%	48,2%	62,0%	50,7%	50,0%
De 6 a 8	12,3%	16,9%	8,0%	18,7%	13,5%
Més de 8	4,7%	6,0%	3,0%	4,0%	4,4%

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

¹⁶ Un dels centres participants va enviar un arxiu d'inscrits i resultats acadèmics amb informació incompleta.

Gràfic 17. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats

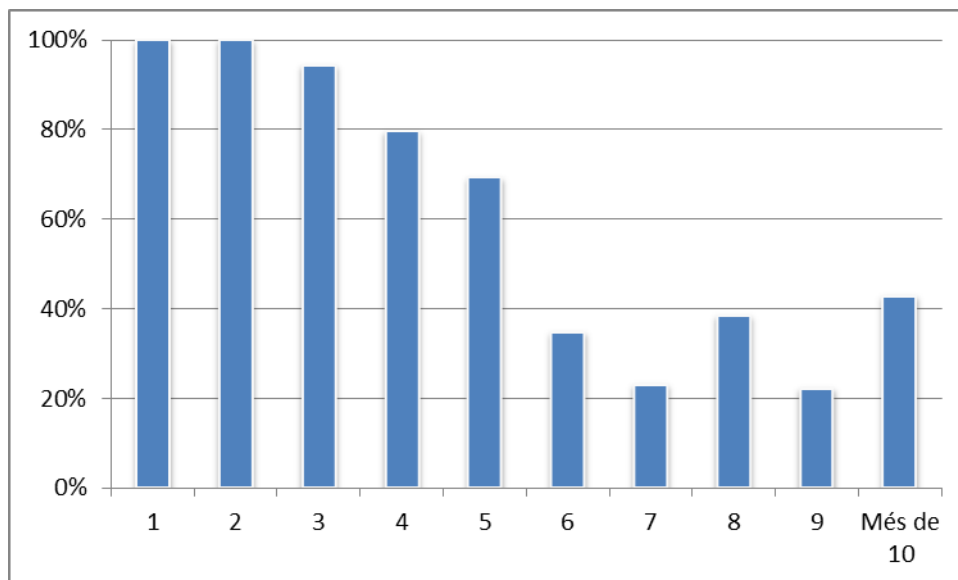
Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Taula 18. Taxa de recuperació de totes les assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
1	64,7%	33,3%	38,5%	71,4%	53,5%
2	50,0%	53,3%	35,7%	100,0%	55,9%
3	30,0%	0,0%	36,4%	41,2%	29,6%
4	22,2%	23,5%	4,8%	8,3%	13,6%
5	23,1%	9,1%	10,5%	11,1%	13,5%
6	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
7	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
8	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Més de 10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Gràfic 18. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats

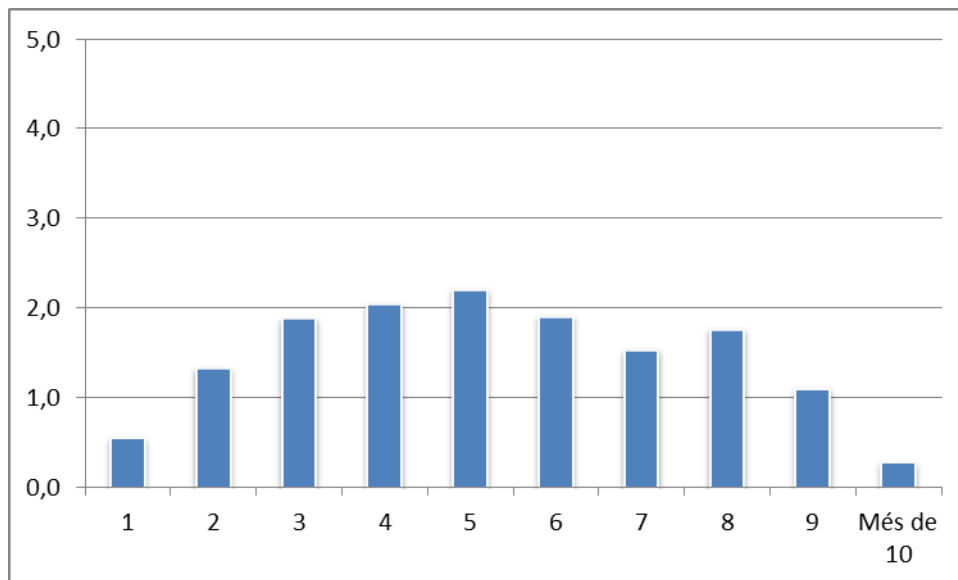
Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Taula 19. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats

Num. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
1	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
2	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
3	95,0%	100,0%	95,5%	88,2%	94,4%
4	88,9%	82,4%	71,4%	83,3%	79,7%
5	69,2%	81,8%	84,2%	22,2%	69,2%
6	75,0%	22,2%	50,0%	25,0%	34,8%
7	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	23,1%
8	40,0%	75,0%	0,0%	0,0%	38,5%
9	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	22,2%
Més de 10	50,0%	66,7%	0,0%	0,0%	42,9%

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Gràfic 19. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny. Total ESO. Centres concertats

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Taula 20. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per cursos. Centres concertats

Núm. suspeses	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	TOTAL
0	0,0	0,0		0,0	0,0
1	0,7	0,3	0,4	0,7	0,6
2	1,3	1,3	0,9	2,0	1,3
3	1,9	1,3	2,0	2,1	1,9
4	2,2	2,2	1,7	2,3	2,1
5	2,1	2,8	2,5	1,1	2,2
6	3,3	1,6	1,5	1,8	1,9
7	1,3	2,0	2,3	1,2	1,5
8	1,2	2,0	3,0	0,0	1,8
9	1,7	0,5	2,0	0,0	1,1
Més de 10	0,5	0,3	0,0	0,0	0,3

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Taula 21. Les 10 assignatures més suspeses. Centres concertats

Assignatures	% de suspensos
Matemàtiques	41,4%
Llengua catalana	23,1%
Llengua castellana	18,5%
Llengua estrangera Anglès	17,6%
Educació visual i plàstica	15,8%
Ciències naturals	14,7%
Ciències socials	14,3%
Tecnologia	10,0%
Educació física	8,0%
Educació musical	4,5%

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Destacats

Centres públics

- El 47,8% dels alumnes d'Èxit Estiu té entre tres i cinc assignatures pendents de recuperar al setembre. Un 30,2% té dues o menys assignatures pendents i un 18% entre sis i vuit.
- La taxa de recuperació total d'assignatures (alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents) se situa en el 53,8% quan es té una assignatura pendent de setembre i cau al 13,4% i al 5,5% quan es tenen quatre i cinc assignatures pendents, respectivament.
- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 93% quan es tenen dues o menys assignatures pendents de setembre, i cau per sota del 50% a partir de les vuit assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades (assignatures recuperades per nombre d'assignatures a recuperar): de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,6, els qui van amb cinc, 2,5.
- Entre les deu assignatures amb més freqüència de suspensos, destaquen: matemàtiques, angles, llengua catalana i llengua castellana.

Centres concertats

- El 50% dels alumnes d'Èxit Estiu té entre tres i cinc assignatures pendents de recuperar al setembre. Un 32,1% té dues o menys assignatures pendents i un 13,5% entre sis i vuit.
- La taxa de recuperació total d'assignatures se situa en el 53,5% quan es té una assignatura pendent de setembre i cau al 13,5% quan es tenen quatre o cinc assignatures pendents.
- La taxa de promoció de curs (graduació en el cas de 4t d'ESO) és del 100% quan es tenen dues o menys assignatures pendents de setembre, i a cau per sota del 35% quan es tenen sis o més assignatures pendents.
- Ràtio d'assignatures recuperades: de mitjana, els alumnes que van a setembre amb tres assignatures pendents en recuperen 1,9, els qui van amb cinc, 2,2.
- Entre les deu assignatures amb més freqüència de suspensos, destaquen: matemàtiques, llengua catalana, llengua castellana i anglès.

5.2 Resultats segons característiques dels alumnes i les famílies

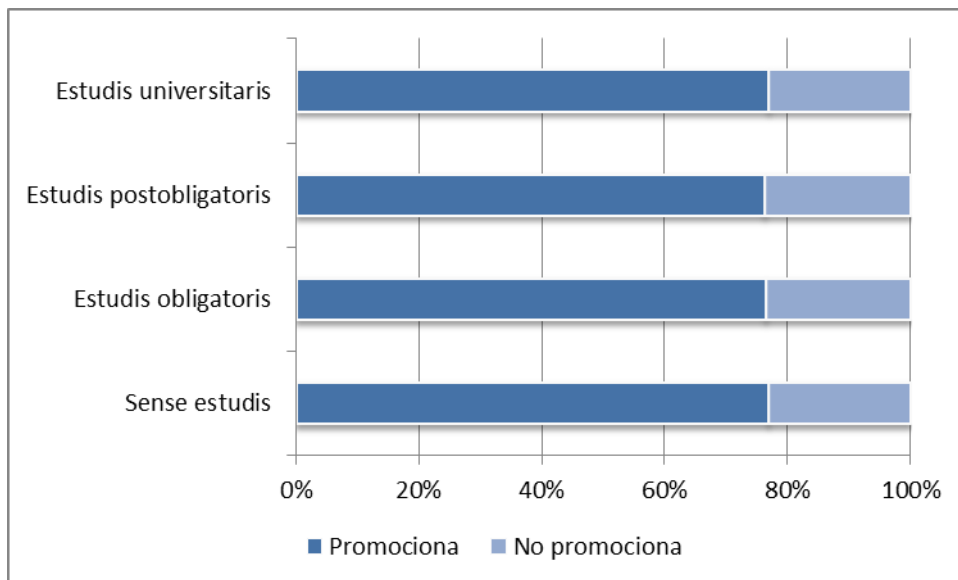
En aquest apartat es presenten els resultats dels alumnes d'Èxit Estiu 2016 en funció d'algunes variables individuals d'especial rellevància. Cal remarcar que la relació entre aquestes variables (característiques sociodemogràfiques, actituds i expectatives) i els resultats obtinguts pels alumnes en l'avaluació extraordinària de setembre (després d'haver passat pel programa) no pot ser entesa com una relació causa-efecte. La possible associació entre determinades característiques individuals i resultats finals pot estar mediada per altres factors no tinguts en compte en l'anàlisi.

En la seva pràctica totalitat, la informació necessària per construir aquestes variables ha estat obtinguda de l'enquesta online que respongueren els alumnes dels centres públics participants la darrera setmana del programa. En concret, disposem d'informació creuada d'aquesta enquesta i de SAGA per a un total de 1.537 alumnes.

Únicament les dades que es mostren en la taula 33 i el gràfic 32 creuen informació del SAGA amb la d'una font alternativa, els llistats d'assistència de les famílies a les reunions inicials del programa¹⁷.

¹⁷ Durant els darrers dies del mes de juny, abans de l'inici del programa, l'IMEB va organitzar reunions informatives adreçades a famílies interessades en el programa. En concret, es van dur a terme 30 reunions en diferents instituts de la ciutat, en algunes de les quals es va comptar amb servei de traducció a l'urdú, l'àrab i el xinès.

Gràfic 20. Taxa de promoció (1r, 2n i 3r ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

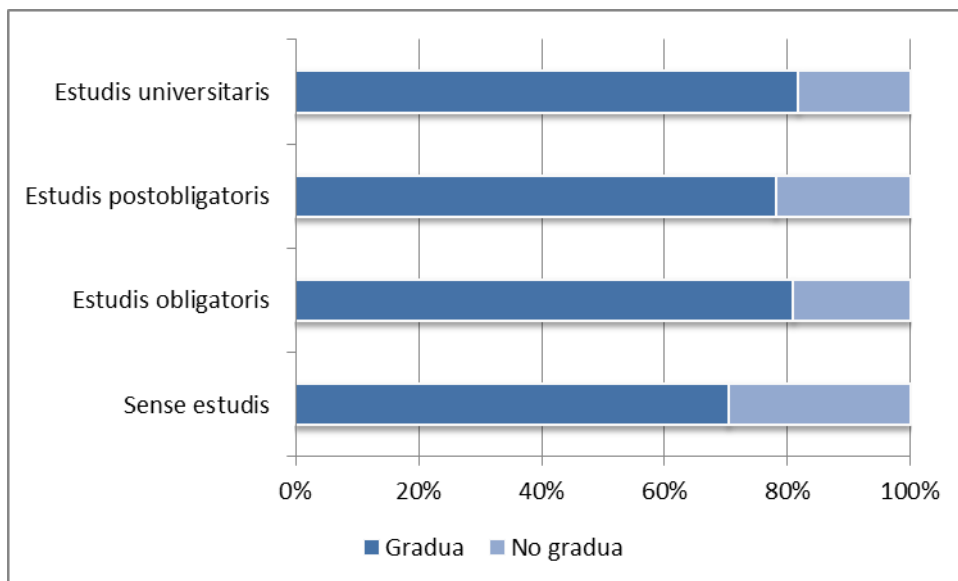
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 22. Taxa de promoció (1r, 2n i 3r ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

Nivell educatiu familiar	Promociona	No promoció
Sense estudis	76,9%	23,1%
Estudis obligatoris	76,5%	23,5%
Estudis postobligatoris	76,3%	23,7%
Estudis universitaris	76,9%	23,1%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 21. Taxa de graduació (4t ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

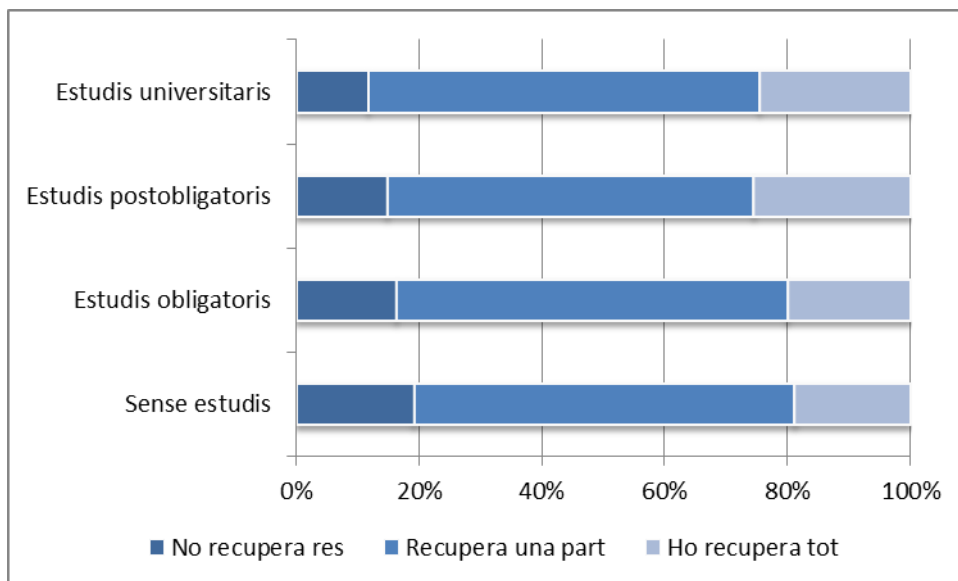
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 23. Taxa de graduació (4t ESO), segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

Nivell educatiu familiar	Gradua	No gradua
Sense estudis	70,5%	29,5%
Estudis obligatoris	81,0%	19,0%
Estudis postobligatoris	78,1%	21,9%
Estudis universitaris	81,8%	18,2%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 22. Interval de recuperació segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

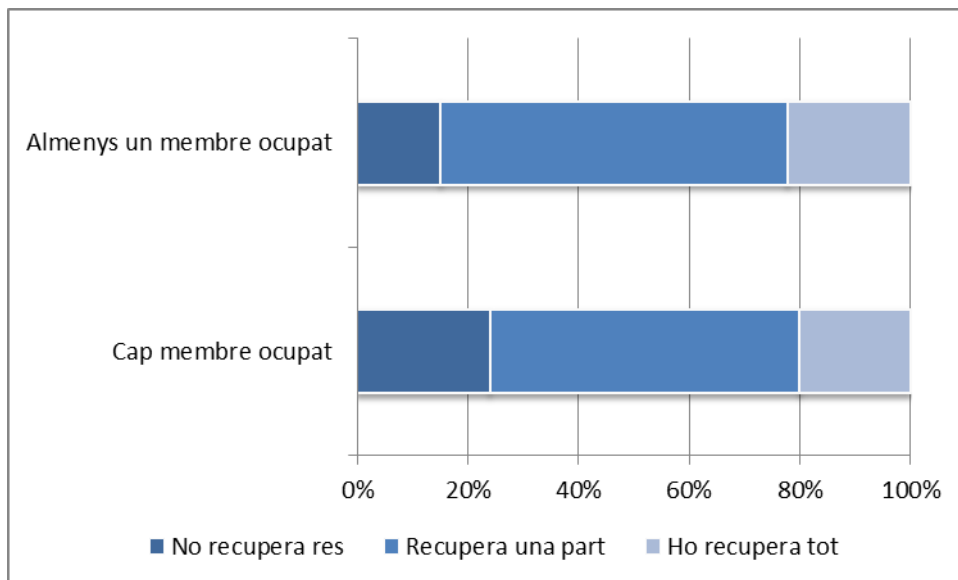
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 24. Interval de recuperació segons nivell educatiu familiar. Total ESO. Centres públics

Nivell educatiu familiar	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
Sense estudis	19,1%	62,0%	18,8%
Estudis obligatoris	16,3%	63,7%	20,0%
Estudis postobligatoris	14,8%	59,7%	25,5%
Estudis universitaris	11,7%	63,8%	24,6%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 23. Interval de recuperació segons ocupació de pare i mare. Total ESO. Centres públics

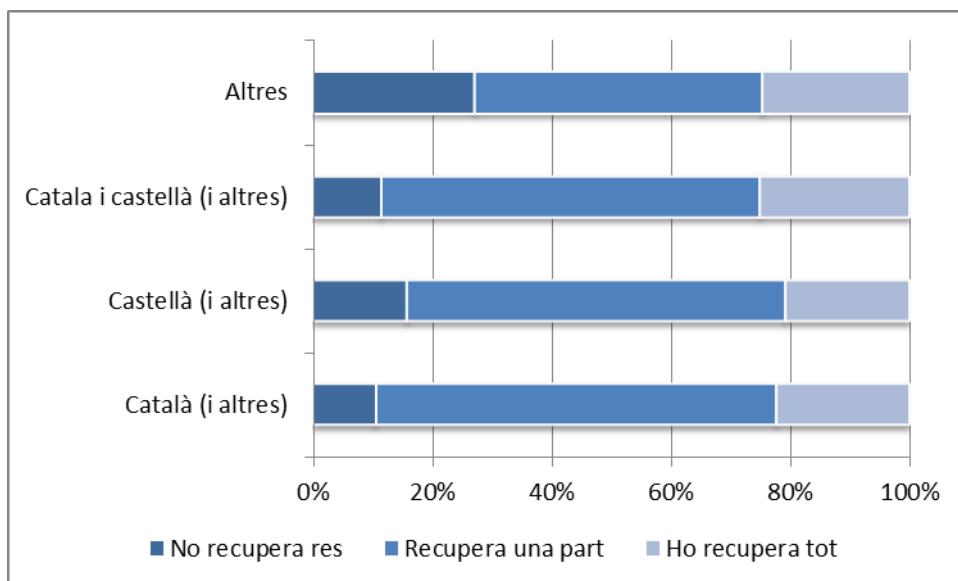
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 25. Interval de recuperació segons ocupació de pare i mare. Total ESO. Centres públics

Ocupació pare/mare	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
Cap membre ocupat	24,0%	56,0%	20,0%
Almenys un membre ocupat	15,2%	62,6%	22,3%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 24. Interval de recuperació segons llengua d'ús domèstic. Total ESO. Centres públics

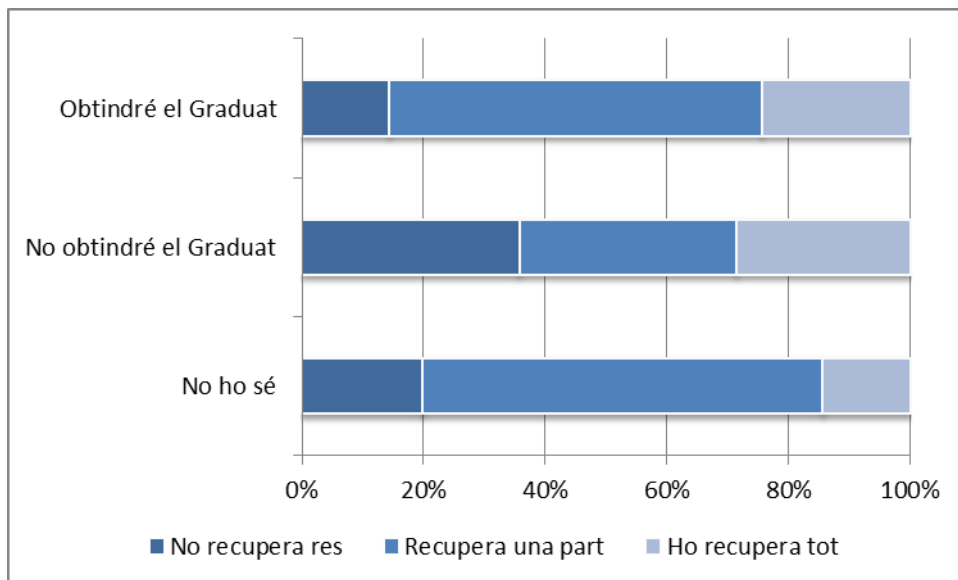
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 26. Interval de recuperació segons llengua d'ús domèstic. Total ESO. Centres públics

Llengua ús domèstic	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
Català (i altres)	10,5%	67,1%	22,4%
Castellà (i altres)	15,7%	63,5%	20,8%
Català i castellà (i altres)	11,4%	63,6%	25,0%
Altres	27,1%	48,3%	24,6%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 25. Interval de recuperació segons expectativa d'acabar l'ESO*. Total ESO. Centres públics

Font: Enquesta online específica i SAGA

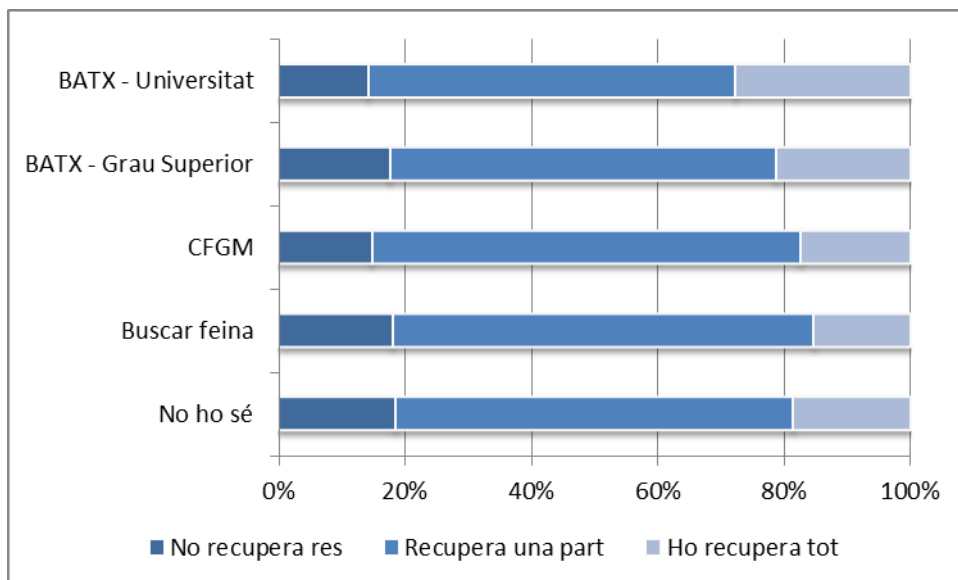
Taula 27. Interval de recuperació segons expectativa d'acabar l'ESO*. Total ESO. Centres públics

Expectatives	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No ho sé	19,8%	65,8%	14,4%
No obtindrà el Graduat	35,7%	35,7%	28,6%
Obtindrà el Graduat	14,4%	61,3%	24,3%

* Es considera el total d'alumnes enquestats, de 1r a 4t d'ESO.

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 26. Interval de recuperació segons preferències en cas d'aprovar l'ESO*. Total ESO. Centres públics

Font: Enquesta online específica i SAGA

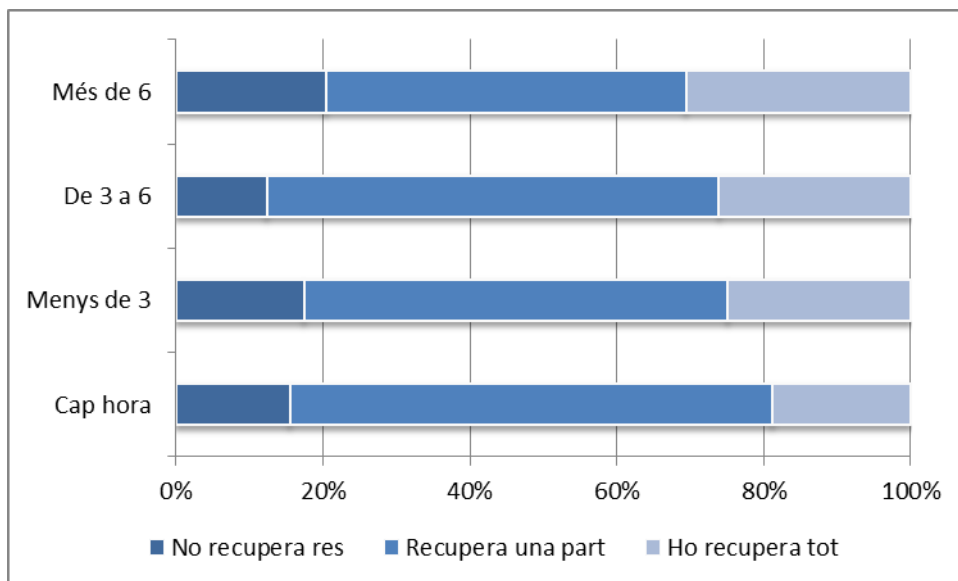
Taula 28. Interval de recuperació segons preferències en cas d'aprovar l'ESO*. Total ESO. Centres públics

Preferències	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No ho sé	18,6%	62,9%	18,6%
Buscar feina	18,1%	66,7%	15,3%
CFGM	14,8%	67,8%	17,4%
BATX - Grau Superior	17,6%	61,1%	21,2%
BATX - Universitat	14,3%	58,1%	27,6%

* Es considera el total d'alumnes enquestats, de 1r a 4t d'ESO.

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 27. Interval de recuperació segons temps dedicat a aprenentatges extraescolars. Total ESO. Centres públics

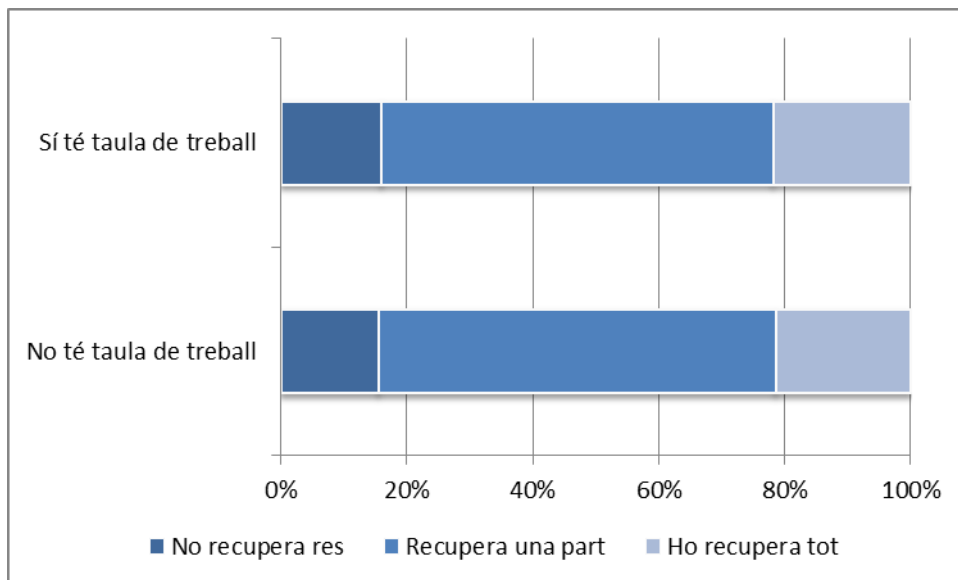
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 29. Interval de recuperació segons temps dedicat a aprenentatges extraescolars. Total ESO. Centres públics

Dedicació aprenentatge extraescolar	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
Cap hora	15,5%	65,7%	18,9%
Menys de 3	17,4%	57,7%	24,9%
De 3 a 6	12,3%	61,6%	26,1%
Més de 6	20,4%	49,0%	30,6%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 28. Interval de recuperació segons disponibilitat de taula de treball. Total ESO. Centres públics

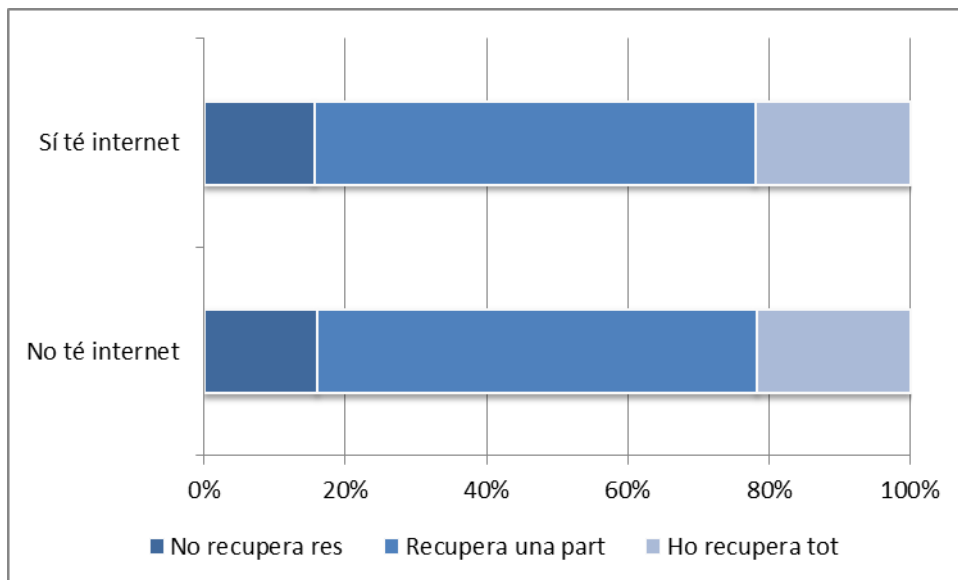
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 30. Interval de recuperació segons disponibilitat de taula de treball. Total ESO. Centres públics

Taula de treball	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No té taula de treball	15,4%	63,1%	21,5%
Sí té taula de treball	15,9%	62,2%	21,9%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 29. Interval de recuperació segons disponibilitat d'accés a internet. Total ESO. Centres públics

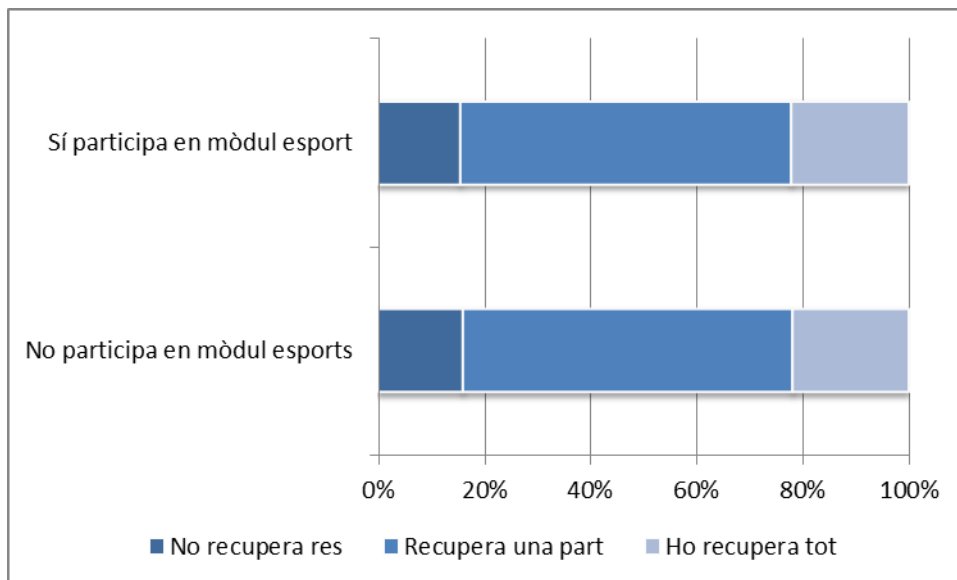
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 31. Interval de recuperació segons disponibilitat d'accés a internet. Total ESO. Centres públics

Internet	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No té internet	16,0%	62,2%	21,8%
Sí té internet	15,5%	62,4%	22,0%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 30. Interval de recuperació segons participació en el mòdul d'esports. Total ESO. Centres públics

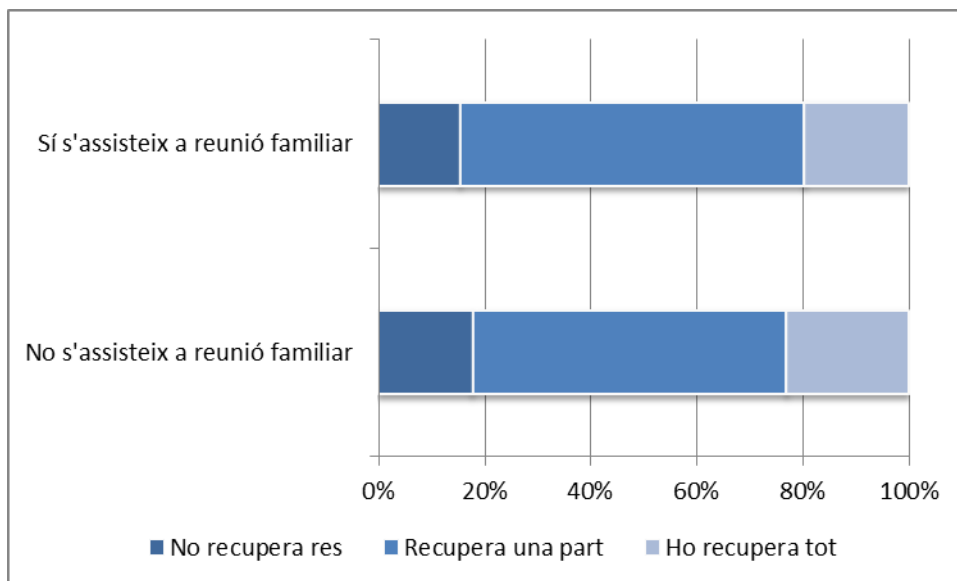
Font: Enquesta online específica i SAGA

Taula 32. Interval de recuperació segons participació en el mòdul d'esports. Total ESO. Centres públics

Mòdul esports	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No participa en mòdul esports	16,0%	62,2%	21,8%
Sí participa en mòdul esport	15,5%	62,4%	22,0%

Font: Enquesta online específica i SAGA

Gràfic 31. Interval de recuperació segons assistència de la família a la reunió inicial del programa. Total ESO. Centres públics

Font: Registre d'assistència a reunions familiars (IMEB) i SAGA

Taula 33. Interval de recuperació segons assistència de la família a la reunió inicial del programa. Total ESO. Centres públics

Assistència reunió	No recupera res	Recupera una part	Ho recupera tot
No s'assisteix a reunió familiar	17,7%	59,3%	23,0%
Sí s'assisteix a reunió familiar	15,5%	64,9%	19,6%

Font: Registre d'assistència a reunions familiars (IMEB) i SAGA

Destacats

Variables relacionades amb la recuperació d'assignatures:

- Nivell educatiu familiar (es considera el nivell superior entre pare i mare): el 25% dels alumnes de famílies amb estudis postobligatoris ho recupera tot al setembre, contra el 19% dels alumnes de famílies sense estudis. S'observa una clara associació entre el fet de procedir de famílies sense estudis i no obtenir el Graduat (alumnes de 4t d'ESO). Aquesta associació és menys clara quan es fa referència a la promoció de curs (alumnes de 1r, 2n i 3r d'ESO).
- Ocupació de pare/mare: el 24% dels alumnes amb cap membre familiar ocupat no recupera cap assignatura al setembre; aquest percentatge disminueix fins al 15,2% quan al menys un membre de la llar treballa.
- Llengua d'ús domèstic: el 27% dels alumnes que no parlen ni català ni castellà en l'àmbit domèstic no recupera cap assignatura al setembre; contra el 10,5% dels alumnes que tenen el català com a primera llengua d'ús domèstic.
- Expectatives d'acabar l'ESO: el 35,7% dels alumnes que creuen que no obtindran el Graduat d'ESO no recuperen res al setembre, un percentatge molt superior al dels que creuen que sí l'obtindran (14,4%).
- Preferències en cas d'aprovar l'ESO: el 27,6% dels alumnes que volen cursar un batxillerat per arribar a la universitat ho recupera tot al setembre, contra el 15,3% dels alumnes que es plantegen buscar feina.
- Participació en activitats d'aprenentatge extraescolar: el 30,6% dels alumnes que dediquen més de 6 hores setmanals a activitats extraescolars d'aprenentatge ho recuperen tot al setembre; aquest percentatge cau fins al 19% entre els alumnes que no hi dediquen cap hora.

Variables poc o gens relacionades amb la recuperació d'assignatures:

- Tenir o no tenir taula de treball a casa.
- Tenir o no internet a casa.
- Participar o no en el mòdul d'esports del programa.
- Haver assistit la família a la reunió inicial del programa.

6. Avaluació experimental d'uns protocols d'enviament de SMS a famílies

El programa Èxit Estiu de 2016 ha incorporat una intervenció que podríem denominar de tipus “nudge” (veure punt 1.4). Aquesta intervenció ha consistit en l'enviament de diferents missatges de mòbil (SMS) als pares o mares dels alumnes participants en el programa. Aquesta innovació ha estat pilotada seguint un disseny experimental, amb l'objectiu d'avaluar-ne els impactes sobre els resultats educatius dels alumnes.

En el punt 4.1 hem explicat què vol dir avaluar l'impacte d'un programa, el que bàsicament passa per comparar els resultats dels participants amb els d'un grup de control de característiques equivalents. Tot seguit ens preguntem què implica avaluar l'impacte d'una intervenció mitjançant un mètode experimental.

6.1 Què vol dir avaluar l'impacte seguint un disseny experimental?

Avaluar l'impacte d'una intervenció educativa mitjançant un disseny experimental és, des d'una perspectiva metodològica, molt similar a aplicar la lògica que segueixen els assajos clínics per testar l'efectivitat d'un fàrmac. La diferència rau en què allò que avaluem no són els efectes d'un medicament sobre l'estat de salut, sinó la capacitat d'una intervenció educativa d'impactar positivament sobre una determinada problemàtica. En ambdós casos, però, la clau de volta la trobem en l'aleatorització de la participació, això és, en l'aplicació d'un sorteig com a procediment per assignar, del conjunt d'unitats elegibles per al tractament, quines acaben efectivament rebent-lo i quines s'incorporen al grup de control.

El mètode experimental és considerat el “gold standard” quan es tracta d'aportar evidències sobre l'efectivitat dels programes (veure, per exemple, Duflo, Glennerster, & Kremer, 2007). Gràcies a l'assignació aleatòria de la participació, es garanteix que el grup d'individus de control i el grup de tractament acaben essent equivalents en totes aquelles característiques, observables i no observables, que poden estar relacionades amb els resultats considerats. Queda, per tant, neutralitzat el denominat “biaix de selecció” en la participació al programa. L'únic que aleshores els diferenciarà serà el fet d'haver participat o no en el programa, causa de tota possible diferència en aquests resultats. Més particularment, el fet que l'assignació aleatòria es realitzi entre sol·licitants actius d'un determinat recurs o servei permet comparar conjunts d'individus amb un mateix

nivell de motivació, si més no aquella motivació vinculada a l'acte de demandar-lo. Que la definició de les característiques que han d'acomplir els individus sol·licitants de l'ajut (població elegible) sigui més o menys restringida no té perquè qüestionar la robustesa dels resultats de l'avaluació dels seus impactes.

6.2 Enviament de SMS a les famílies dels alumnes Èxit Estiu: disseny de l'experiment

6.2.1 Plantejament general

En el cas que ens ocupa, hem plantejat un pilot experimental consistent en l'enviament de diferents missatges de text (SMS) a les famílies dels alumnes participants a Èxit Estiu. Aquest pilot pren en consideració els resultats d'un experiment de característiques similars dut a terme amb les famílies dels alumnes que van participar en l'edició 2015 del programa. L'experiment realitzat enguany incorpora novetats significatives tant en termes de disseny com de continguts¹⁸.

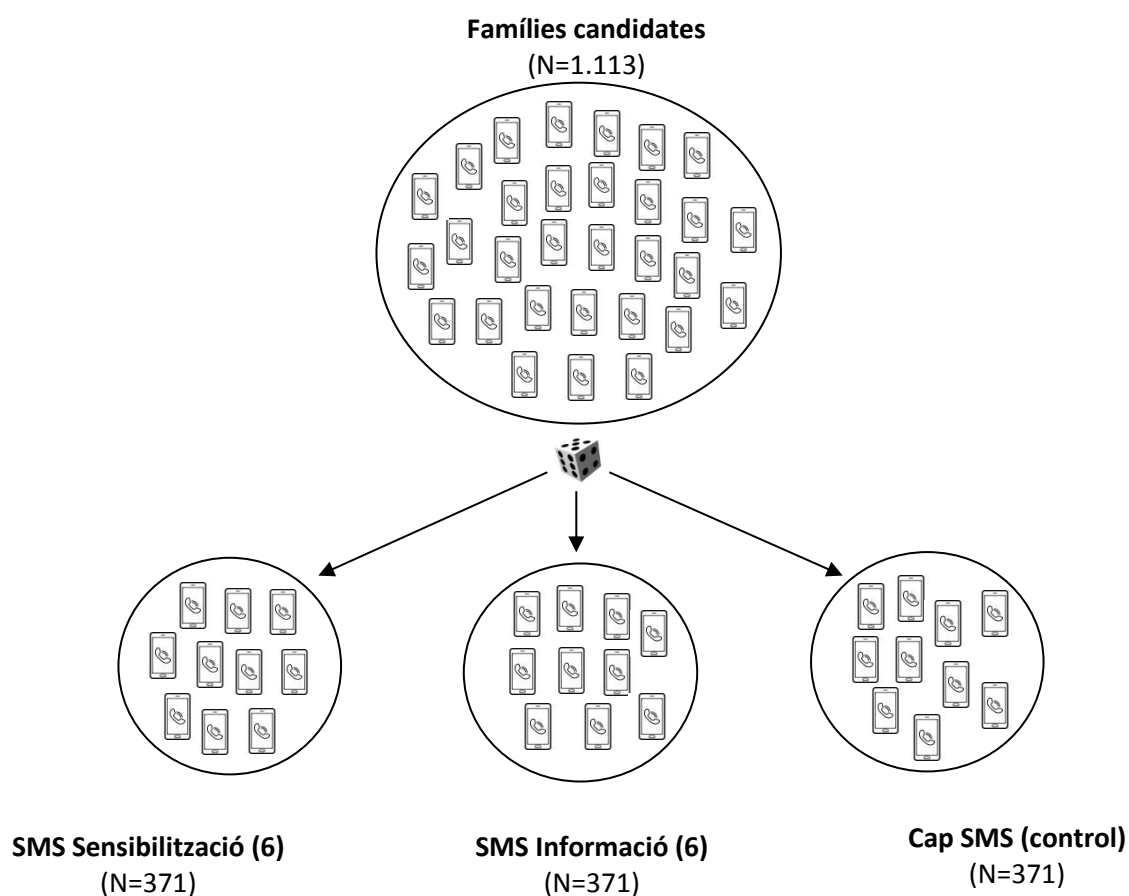
De forma general, l'objectiu de l'experiment és testar l'impacte de dos tipus diferents de missatges:

- *Protocol de sensibilització*: el componen sis missatges SMS que cerquen conscienciar les famílies sobre la importància d'allò que hi ha en joc en la recuperació de setembre. El contingut incorpora informació relativa a l'expedient acadèmic de l'alumne, així com sobre el seu nivell d'aprofitament del programa.
- *Protocol informatiu*: el componen sis missatges SMS que cerquen proporcionar informació bàsica sobre el progrés del programa i l'avaluació extraordinària del mes de setembre.

¹⁸ L'experiment de 2016 representa tres avenços rellevants respecte al disseny del pilot de 2015: a) augmenta el nombre de SMS enviats (de cinc a sis per protocol); b) incorpora en el protocol de sensibilització informació relativa a l'expedient acadèmic de l'alumne i al seu nivell d'aprofitament del programa; c) inclou la traducció dels SMS a l'urdú i l'àrab quan els destinataris són famílies paquistaneses o marroquines, respectivament.

En concret, 1.113 famílies d'alumnes participants a Èxit Estiu van ser assignades aleatòriament a tres grups diferents¹⁹: a) grup "SMS-Sens", reben els sis SMS del protocol de sensibilització (371 famílies); b) grup "SMS-Inf", reben els sis SMS del protocol informatiu (371); c) grup control, no reben cap SMS (371).

Figura 2. Disseny multi-armed de l'experiment

¹⁹ Totes les famílies dels alumnes Èxit Estiu són candidates a participar en l'experiment, amb l'excepció de les dels alumnes matriculats en dos instituts, l'INS Joan Brossa i l'INS Josep Pla. Aquesta exclusió es deu a mancances en la informació proporcionada per aquests instituts; en particular, no es van aportar a temps les dades relatives al nombre d'assignatures pendents de recuperar per part dels alumnes. Queden també descartades aquelles famílies que no indiquen cap número de telèfon mòbil en el full d'inscripció al programa. Aquestes exclusions expliquen la diferència entre les 1.113 famílies implicades en l'experiment i les 1.787 que comptabilitzem en el registre d'inscripcions al programa.

La comparació dels resultats educatius (outcomes) dels fills de les famílies en les distintes categories de tractament ens permet estimar l'impacte atribuïble a cadascun dels protocols de comunicació.

Els SMS d'un protocol i de l'altre van ser enviats, en les mateixes dates, entre els mesos de juliol (2 missatges, coincidint amb el període d'Èxit Estiu) i agost (4 missatges). Els enviaments van ser programats a través d'una plataforma online de processament massiu de missatges²⁰. Cada destinatari va rebre, de forma gairebé simultània, dues versions dels mateix missatge, una en català i una en una altra llengua (castellà, urdú o àrab), segons l'origen de la família.

El contingut concret dels missatges (protocol de sensibilització i informatiu), així com la seva seqüència d'enviament es descriuen en l'annex 7 de l'informe.

6.2.2 Outcomes, fonts d'informació i efectes diferencials

Pel que fa als outcomes o resultats de l'estudi, aquests estan en sintonia amb les variables considerades per al seguiment dels alumnes participants en el programa. Així, parem aquí atenció a:

- g) El nombre d'assignatures recuperades en l'avaluació extraordinària (setembre).
- h) El percentatge d'alumnes que recuperen la totalitat d'assignatures pendents de recuperar.
- i) El percentatge d'alumnes que promocionen de curs (quan es troben a 1r, 2n o 3r d'ESO) o que obtenen el Graduat (4t d'ESO).

Les fonts d'informació utilitzades per a l'estimació d'impacte són les mateixes que s'han descrit en l'apartat 1.5 d'aquest informe.

Així mateix, l'anàlisi realitzada tracta de contrastar l'existència d'efectes diferencials d'ambdós protocols de SMS segons el curs en què es troben els alumnes, l'interval d'assignatures que tenen pendent de recuperar, el tipus d'assignatura que han de recuperar (matemàtiques, llengua catalana i llengua castellana) i diferents variables

²⁰ <http://www.textlocal.com/>

sociodemogràfiques. Aquesta anàlisi permet identificar possibles col·lectius de participants més sensibles que altres als efectes de l'actuació.

6.3 Enviament de SMS a les famílies dels alumnes Èxit Estiu: resultats de l'experiment

Ens fixem en aquest punt en els impactes atribuïbles als diferents protocols de SMS implementats en l'experiment.

6.3.1 Línia de base: comparació dels grups de l'experiment

Les taules 34, 35 i 36 comparen les característiques dels diferents grups de participació amb les del grup de control. Aquest exercici ens permet determinar fins a quin punt l'operació d'aleatorització realitzada ha estat capaç d'equilibrar correctament la composició dels diversos grups.

La darrera columna d'aquestes taules conté el resultat del test de diferència de mitjanes per a cadascuna de les variables considerades: si la diferència resulta estadísticament significativa a favor dels participants (això és, la característica en qüestió té una incidència superior entre els participants que entre els controls) hi apareix un signe "+"; si la diferència resulta estadísticament significativa a favor dels no participants hi apareix un signe "-"; un "0" indica que la diferència no és estadísticament significativa.

Taula 34. Comparació característiques grups SMS-Sens o SMS-Inf amb grup control

Variables	SMS-Sens o SMS-Inf	Control	Sig.
Sexe: noia	41,9%	37,7%	0
Llar monoparental	30,1%	34,3%	0
Alumne nascut a l'Estat	49,3%	50,1%	0
Algun membre nascut a l'Estat	38,7%	39,4%	0
Pare/mare amb estudis obligatoris o menys	26,8%	24,6%	0
Algun membre ocupat	93,6%	95,1%	0
Català llengua domèstica	7,3%	7,3%	0
Assistència a reunió familiar	32,7%	28,0%	0
1r d'ESO	25,9%	26,0%	0
2n d'ESO	26,2%	28,9%	0
3r d'ESO	27,8%	23,5%	0
4t d'ESO	20,0%	21,6%	0
Assignatures suspeses al juny	3,4	3,4	0
Assignatures troncal suspeses al juny	2,7	2,6	0
Suspens Matemàtiques (juny)	60,0%	64,1%	0
Suspens Català (juny)	44,5%	44,7%	0
Suspens Castellà (juny)	41,6%	38,8%	0
Suspens C. Naturals (juny)	47,7%	41,7%	0
Suspens C. Socials (juny)	29,1%	27,2%	0
Suspens Anglès (juny)	44,0%	43,0%	0

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Taula 35. Comparació característiques grup SMS-Sens amb grup control

Variables	SMS-Sens	Control	Sig.
Sexe: noia	42,0%	37,7%	0
Llar monoparental	32,8%	34,3%	0
Alumne nascut a l'Estat	47,2%	50,1%	0
Algun membre nascut a l'Estat	38,0%	39,4%	0
Pare/mare amb estudis obligatoris o menys	25,0%	24,6%	0
Algun membre ocupat	92,7%	95,1%	0
Català llengua domèstica	5,9%	7,3%	0
Assistència a reunió familiar	31,8%	28,0%	0
1r d'ESO	25,1%	26,0%	0
2n d'ESO	23,8%	28,9%	0
3r d'ESO	31,4%	23,5%	+
4t d'ESO	19,7%	21,6%	0
Assignatures suspeses al juny	3,4	3,4	0
Assignatures troncal suspeses al juny	2,7	2,6	0
Suspens Matemàtiques (juny)	58,0%	64,1%	0
Suspens Català (juny)	42,6%	44,7%	0
Suspens Castellà (juny)	40,4%	38,8%	0
Suspens C. Naturals (juny)	53,8%	41,7%	+
Suspens C. Socials (juny)	29,5%	27,2%	0
Suspens Anglès (juny)	42,9%	43,0%	0

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Taula 36. Comparació característiques grup SMS-Inf amb grup control

Variables	SMS-Inf	Control	Sig.
Sexe: noia	41,8%	37,7%	0
Llar monoparental	27,3%	34,3%	-
Alumne nascut a l'Estat	51,5%	50,1%	0
Algun membre nascut a l'Estat	39,4%	39,4%	0
Pare/mare amb estudis obligatoris o menys	28,7%	24,6%	0
Algun membre ocupat	94,6%	95,1%	0
Català llengua domèstica	8,6%	7,3%	0
Assistència a reunió familiar	33,7%	28,0%	+
1r d'ESO	26,8%	26,0%	0
2n d'ESO	28,7%	28,9%	0
3r d'ESO	24,2%	23,5%	0
4t d'ESO	20,3%	21,6%	0
Assignatures suspeses al juny	3,4	3,4	0
Assignatures troncal suspeses al juny	2,7	2,6	0
Suspens Matemàtiques (juny)	62,1%	64,1%	0
Suspens Català (juny)	46,4%	44,7%	0
Suspens Castellà (juny)	42,8%	38,8%	0
Suspens C. Naturals (juny)	41,5%	41,7%	0
Suspens C. Socials (juny)	28,8%	27,2%	0
Suspens Anglès (juny)	45,1%	43,0%	0

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

En termes generals, pot observar-se una semblança més que notable entre les característiques de composició de cadascun dels diferents grups de tractament (grups SMS-Sens o SMS-Inf, grup SMS-Sens i grup SMS-Sens) i les del grup de control. Tot i així, apostem per abordar l'estimació d'impactes en base a models de regressió susceptibles de controlar pel mateix conjunt de variables considerat en les taules anteriors.

6.3.2 Impactes globals

La informació relativa al valor mitjà d'aquests impactes es troba condensada en els gràfics 33-38 i en la taula 37.

El gràfic 33 il·lustra el valor dels efectes dels diferents protocols de SMS sobre el volum total d'assignatures que els alumnes recuperen al setembre. Aquests valors corresponen als coeficients de regressió dels diferents protocols, obtinguts mitjançant models de regressió lineal (quadre 1). El gràfic 34 presenta aquesta mateixa informació referida al total d'assignatures troncales recuperades al setembre. Recordem que la informació que ofereix el gràfic fa referència a les assignatures recuperades que pertanyen al nivell en curs; és a dir, s'exclou de l'anàlisi allò que succeeix amb les assignatures que els alumnes arrossegueu de cursos anteriors.

El gràfic 35 es concentra en els impactes dels protocols de SMS sobre la probabilitat que mostren els alumnes de recuperar en l'avaluació extraordinària totes les assignatures que els quedaren pendents al juny (de nou, assignatures corresponents al nivell en curs). Els gràfics 36 i 37 exposen els valors d'aquesta probabilitat referits a les assignatures troncales. Les magnituds que es presenten equivalen als efectes marginals dels protocols SMS (models de regressió probit) (quadre 2).

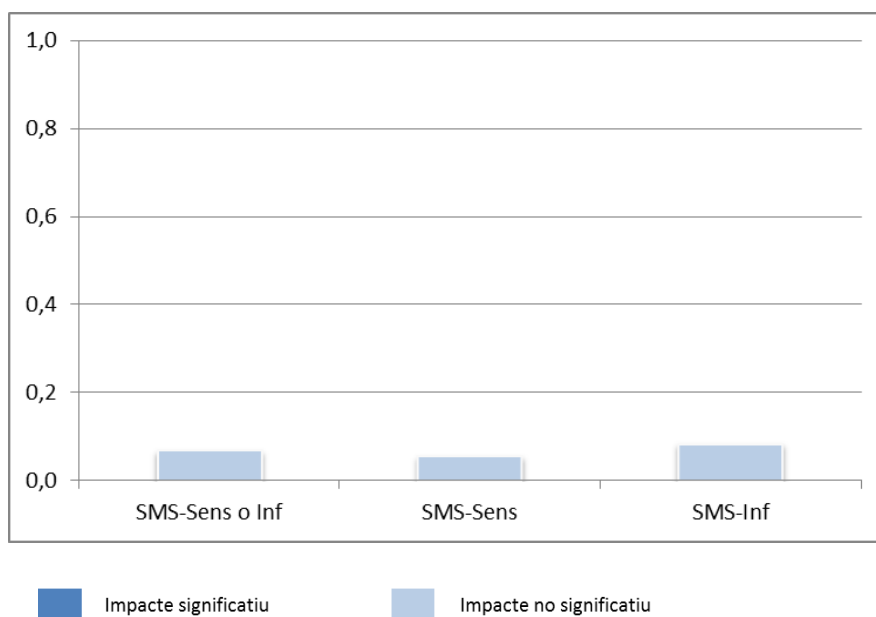
Finalment, el gràfic 38 mostra els impactes dels protocols de SMS sobre la probabilitat que presenten els alumnes d'acabar promocionant de curs (quan es troben a 1r, 2n o 3r d'ESO) o obtenint el Graduat (4t d'ESO). Com en el gràfic anterior, els valors d'aquests impactes corresponen als efectes marginals (probit) dels diferents protocols de SMS.

En tot cas, les regressions realitzades estimen l'impacte específic dels protocols de SMS tot controlant pel pes d'altres variables rellevants: sexe de l'alumne, nivell d'estudis de pare i mare, ocupació de pare i mare, lloc de naixement de l'alumne, lloc de naixement de pare i mare, llar monoparental o no, nombre d'assignatures suspeses al juny, nivell/curs, assistència de pare/mare a la reunió de presentació del programa i institut de referència. Els càlculs es realitzen definint clústers a nivell d'institut.

Quadre 2. Com interpretar els coeficients dels efectes marginals (model probit)

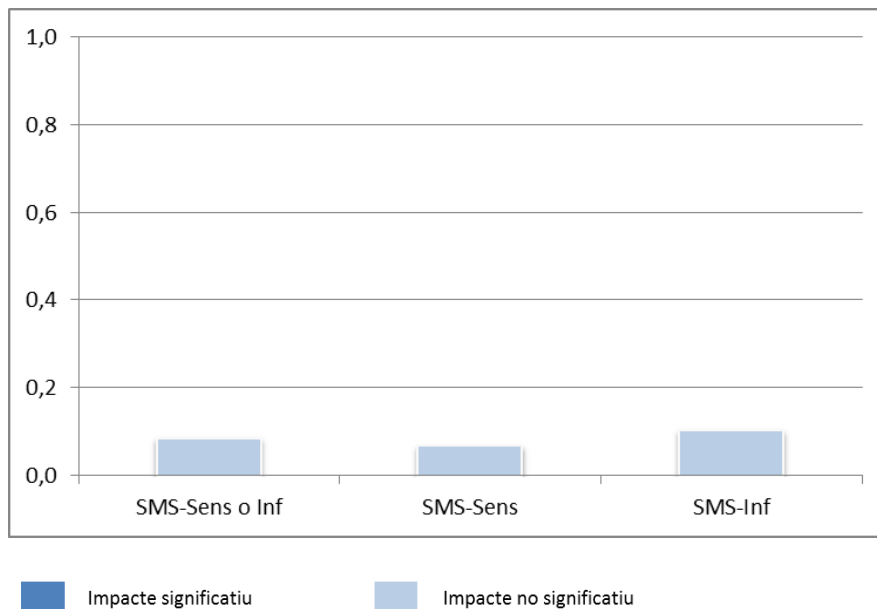
El valor de l'efecte marginal (model probit) equival a la diferència entre els outcomes de participants i controls que és producte del programa, mesurada en punts percentuals. Per exemple, si ens fixem en l'outcome de recuperar totes les assignatures pendents, un efecte marginal de 4,4 equivaldria a dir que, de mitjana, els fills de les famílies que reben SMS tenen un nivell de graduació 4,4 punts percentuals per sobre de la dels fills de les famílies que no el reben. Caldrà en tot cas determinar si el valor de l'efecte marginal és estadísticament significatiu, abans de pronunciar-se sobre l'interès d'aquesta troballa.

Gràfic 32. Impacte dels protocols de SMS sobre el nombre d'assignatures recuperades

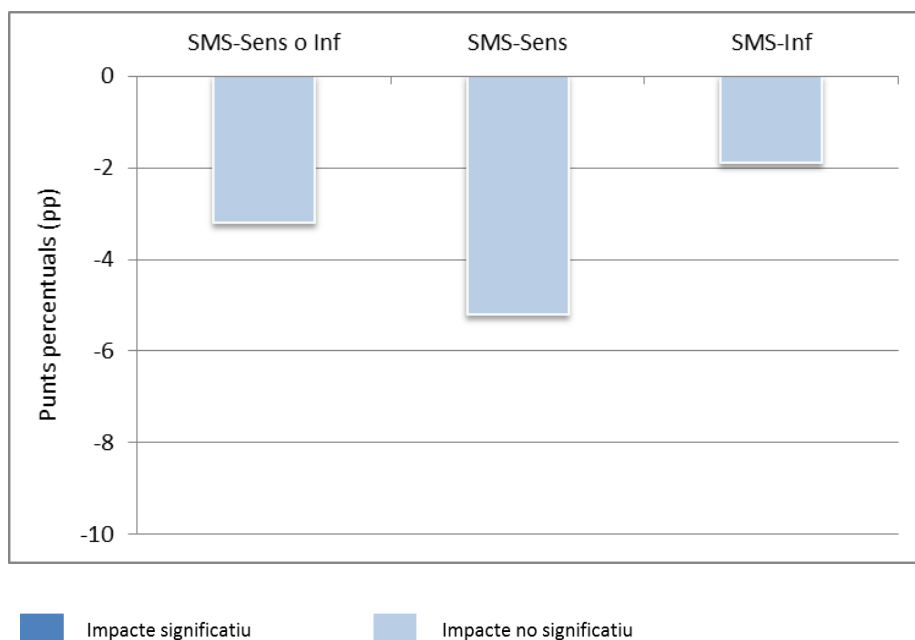
Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Gràfic 33. Impacte dels protocols de SMS sobre el nombre d'assignatures TRONCALS recuperades

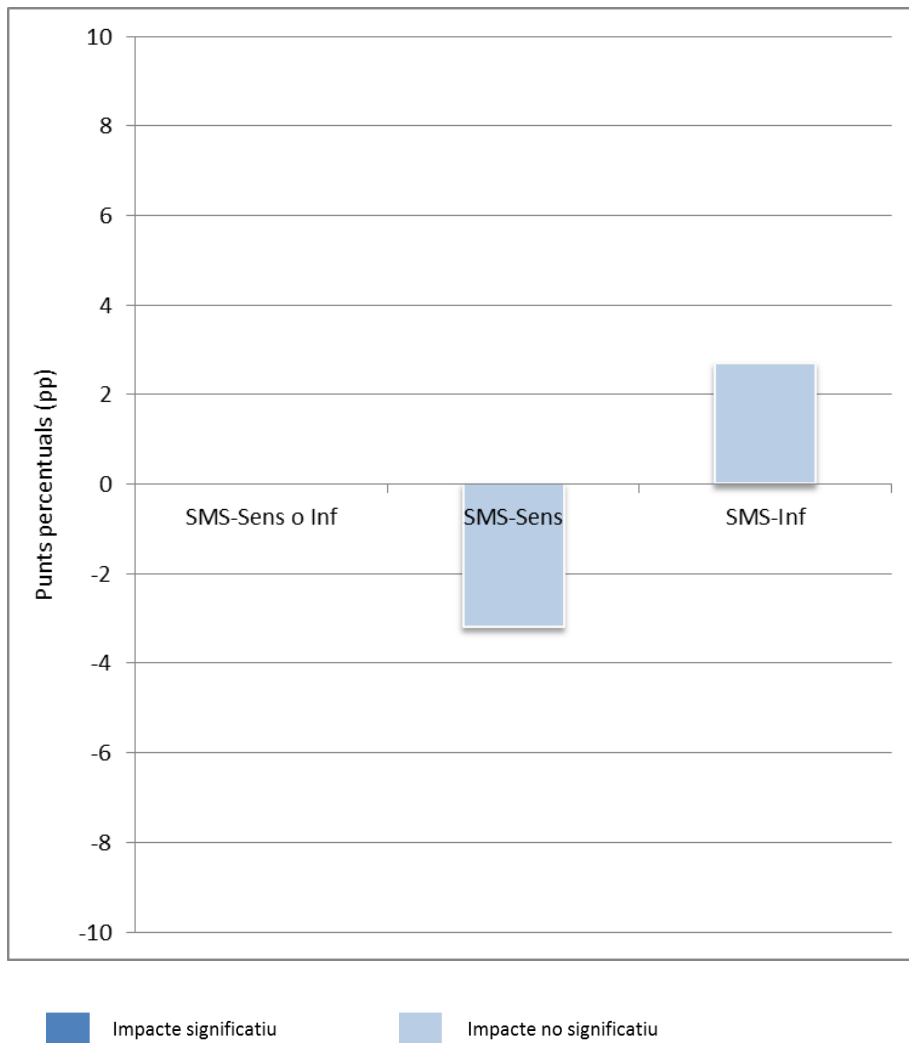
Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Gràfic 34. Impacte dels protocols de SMS sobre la probabilitat de recuperar totes les assignatures

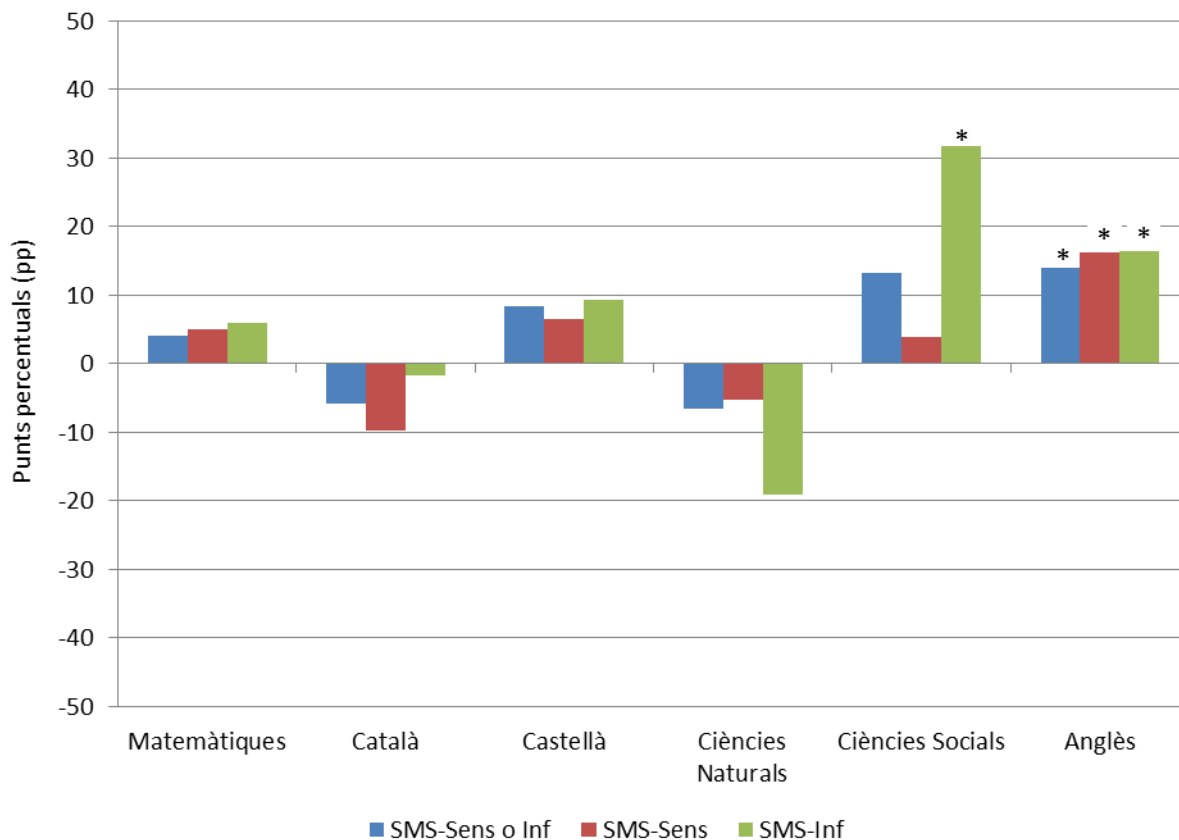
Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Gràfic 35. Impacte dels protocols de SMS sobre la probabilitat de recuperar totes les assignatures TRONCALS (en conjunt)

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

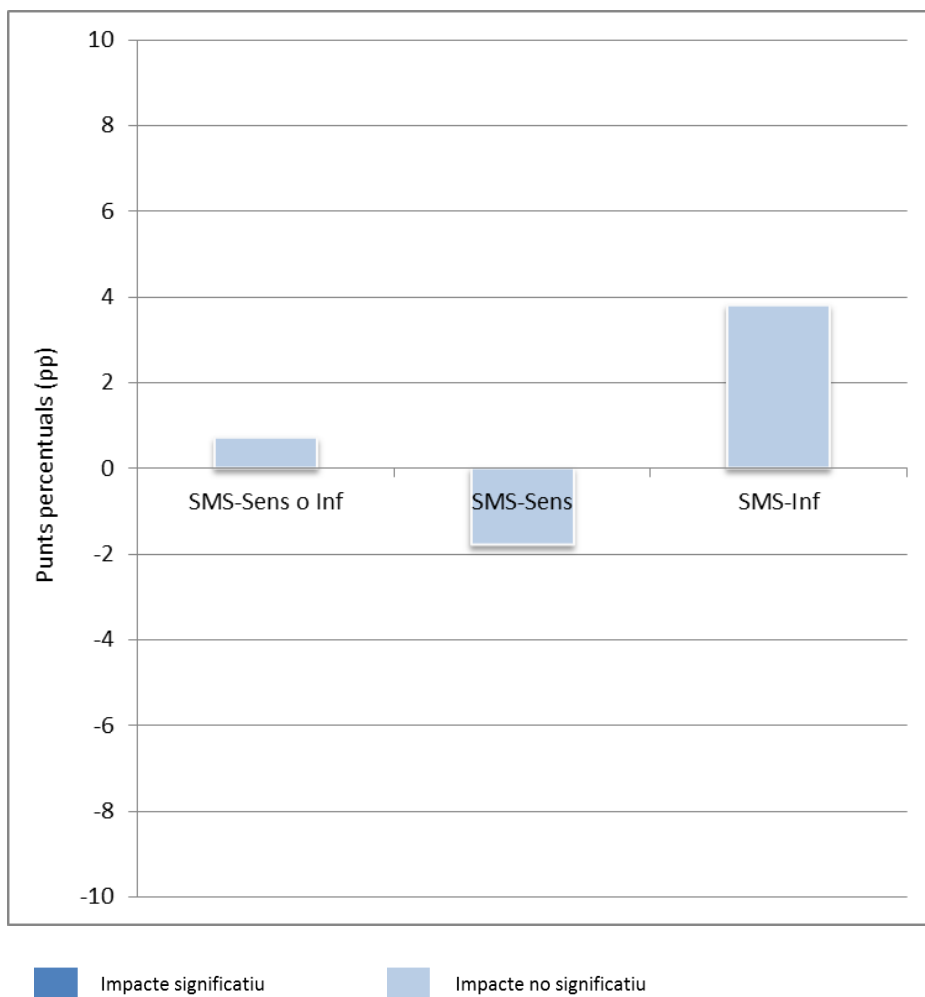
Gràfic 36. Impacte dels protocols de SMS sobre la probabilitat de recuperar totes les assignatures TRONCALS (per assignatures)

* Impacte significatiu

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Gràfic 37. Impacte dels protocols de SMS sobre la probabilitat de promocionar de curs o obtenir el Graduat

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Taula 37. Impactes dels protocols de SMS sobre els outcomes considerats

Outcomes	SMS-Sens o SMS-Inf	SMS-Sens	SMS-Inf
Assignatures recuperades	0,07	0,05	0,08
Recuperació completa	-3,2 pp	-5,2 pp	-1,9 pp
Graduació o promoció	0,7 pp	-1,8 pp	3,8 pp
Assignatures troncal recuperades	0,08	0,07	0,10
Recuperació completa troncal	0,0 pp	-3,2 pp	2,7 pp
Matemàtiques (recuperació)	3,6 pp	5,2 pp	5,8 pp
Català (recuperació)	-5,9 pp	-9,7 pp	-1,8 pp
Castellà (recuperació)	8,4 pp	6,4 pp	9,3 pp
Ciències Naturals (recuperació)	-6,6 pp	-5,3 pp	-19,2 pp
Ciències Socials (recuperació)	13,2 pp⁽¹⁾	3,9 pp	31,7 pp⁽³⁾
Anglès (recuperació)	13,9 pp⁽²⁾	16,1 pp⁽¹⁾	16,3 pp⁽²⁾

(1) Valor estadísticament significatiu al 90% de confiança

(2) Valor estadísticament significatiu al 95% de confiança

(3) Valor estadísticament significatiu al 99% de confiança

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Destacats

→ Una ullada global als gràfics i a la taula anteriors suggereix que els **efectes mitjans** que aconsegueixen tenir els protocols de SMS sobre els outcomes educatius considerats són **força limitats**, i majoritàriament no significatius des d'un punt de vista estadístic. Aquests resultats no haurien de sorprendre, considerant que ens trobem davant d'un tipus d'intervenció de molt baixa intensitat.

→ Únicament s'observen **efectes estadísticament significatius** per als següents outcomes:

- Recuperació de l'assignatura de Ciències Socials. En comparació amb els fills de les famílies que no reben cap SMS, els fills d'aquelles famílies a les quals s'envia SMS (informatius o de sensibilització), incrementen en 13 punts percentuals la probabilitat d'aprovar aquesta assignatura al setembre.

Aquest increment arribar a ser de 32 punts percentuals entre els fills d'aquell col·lectiu de famílies a les quals s'envia el protocol de SMS informatius.

- Recuperació de l'assignatura d'Anglès. Els fills de les famílies a les quals s'envia SMS (informatius o de sensibilització), incrementen en 14 punts percentuals la probabilitat d'aprovar aquesta assignatura al setembre. L'increment és de 16 punts percentuals quan s'analitza, de forma diferenciada, l'efecte de cadascun dels protocols de SMS.

6.3.3 Impactes diferencials

La taula 38 recull el valors dels impactes dels diferents protocols de SMS sobre diferents col·lectius d'estudiants. L'objectiu d'aquests creuaments és observar si existeixen determinats conjunts d'alumnes entre els quals els programes de SMS poden arribar a resultar més efectius. En tot cas, ens fixem en els efectes dels SMS sobre els tres outcomes generals considerats: nombre d'assignatures recuperades, percentatges recuperació completa i taxes de graduació o promoció).

Taula 38. Impactes diferencials dels protocols de SMS segons diferents col·lectius d'alumnes, per outcomes d'interès

Protocols / outcomes	Global	Sexe	Curs	Estudis	Ocupació
SMS-Sens o SMS-Inf					
Assignatures recuperades	Nul	Nul	Nul	Nul	Ocupat = +0,9 ⁽²⁾
Recuperació completa	Nul	Nul	Nul	Nul	Nul
Graduació o promoció	Nul	Noia = + 5,6pp ⁽¹⁾	Nul	Nul	Nul
SMS-Sens					
Assignatures recuperades	Nul	Nul	Nul	Nul	Nul
Recuperació completa	Nul	Nul	Nul	Nul	Nul
Graduació o promoció	Nul	Noia = + 4,1pp ⁽¹⁾	Nul	Nul	Nul
SMS-Inf					
Assignatures recuperades	Nul	Nul	Nul	Nul	Ocupat = +1,0 ⁽¹⁾
Recuperació completa	Nul	Nul	Nul	Nul	Nul
Graduació o promoció	Nul	Nul	Nul	Nul	Ocupat = +86,9pp ⁽³⁾

(1) Valor estadísticament significatiu al 90% de confiança

(2) Valor estadísticament significatiu al 95% de confiança

(3) Valor estadísticament significatiu al 99% de confiança

Font: Registres d'inscripció al programa, enquesta online específica i SAGA

Destacats

→ Una ullada als resultats mostrats en la taula 38 permet apuntar:

- Pel que fa al sexe dels estudiants: l'enviament de SMS sembla ser particularment efectiu per als resultats acadèmics de les noies, que arriben a veure incrementada fins a 5,6 punts percentuals la seva probabilitat de graduar-se o passar de curs.
- Pel que fa al nivell d'ocupació dels pares: l'enviament de SMS afavoreix especialment els alumnes amb almenys algun membre de la família ocupat. Aquest col·lectiu d'alumnes aprova una assignatura més de mitjana gràcies a l'enviament de SMS i incrementa en 87 punts percentuals la seva probabilitat de passar de curs o acabar graduant-se. Aquests resultats es deuen principalment a l'efecte del protocol de missatges informatius.
- Ni el curs de l'alumne ni el nivell d'estudis dels pares semblen ser variables rellevants a l'hora d'incrementar o reduir l'efecte potencial dels diferents protocols de SMS.

7. Recomanacions

El primer bloc de propostes que tot seguit recollim fan referència a elements relacionats amb la implementació dels programes d'Èxit curs i Èxit Estiu. Els punts que s'enumeren es basen en l'anàlisi quantitativa realitzada dels alumnes participants, de les seves característiques i dels seus resultats.

El segon bloc de propostes es deriven de les conclusions dels dos exercicis d'avaluació d'impacte presentats en aquest informe: els efectes dels protocols de SMS enviats a famílies (Èxit Estiu) i l'impacte de l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO.

Finalment, un tercer bloc de recomanacions identifica espais de millora pel que fa a les condicions d'avaluabilitat dels programes.

7.1 Qüestions relatives a la implementació dels programes

7.1.1 Pel que fa a l'accés als programes

Les bases d'accés als programes Èxit Estiu i Èxit curs estableixen una assignació a cada institut d'un màxim de 40 places de 1r a 4t d'ESO per a alumnes participants. Aquest lílindar pot arribar a superar-se, fins a les 50 places, en el cas que l'institut ho sol·liciti i els gestors del programa considerin que la seva realitat social i acadèmica així ho requereix. En tot cas, correspon a l'equip directiu i docent de cada institut determinar el nombre de places que se sol·licitaran i seleccionar els alumnes als quals es convidarà a participar, considerant el seu expedient acadèmic, així com les seves actituds i motivacions.

L'aplicació d'aquest criteri comú quant al nombre màxim de places assignables per centre, encara que existeix un cert marge d'ajustament a posteriori, pot provocar que cobertura dels programes no sigui la més equitativa i equilibrada possible, alhora que dificulta planificar bé l'ajust entre els continguts de les activitats i les necessitats finalment ateses.

Tenint això en compte, convindria considerar:

- Establir un sistema general d'accés al programa que redistribuís el nombre de places als instituts sol·licitants d'acord amb un lílindar de necessitats comú, bé establert a nivell de ciutat o, bé considerant la realitat agregada dels centres interessats a

participar. D'aquesta manera, les places corresponents a cada institut es determinarien considerant el nombre d'alumnes que, en cada cas, es troben per sobre d'aquest llindar. El llindar hauria de fer referència a un barem de resultats educatius, i es podria derivar de fonts diverses (qualificacions numèriques dels alumnes en avaluacions finals, proves de competències, proves diagnòstiques, etc.).

- El plantejament de la mesura anterior tindria sobretot sentit en cas de restriccions en l'oferta de places dels programes i de demanda desatesa en determinats instituts.

7.1.2 Pel que fa als continguts del reforç

Tant en el cas d'Èxit curs com d'Èxit Estiu, els monitors encarregats de les activitats de reforç atenen una diversitat d'alumnes força elevada. En el terreny estrictament acadèmic, es troben participant en tots dos programes alumnes amb dificultats en àrees diverses i amb més i amb menys assignatures a recuperar, del curs present i pendents de cursos anteriors, etc. Aquesta situació pot dificultar una correcta planificació de l'ajust entre l'estructura de continguts de les activitats i les necessitats acadèmiques a què es pretén fer front.

Considerant l'anterior, es podria plantejar:

- Una especialització curricular de les activitats dels programes. Tenint a més en compte que les assignatures amb més prevalença entre les suspeses són les matemàtiques i la llengua catalana, es podria pensar en una divisió de l'estructura dels programes en tres modalitats:
 - d) "Èxit matemàtiques", que encararia les activitats de reforç en l'àrea de matemàtiques de cursos diferents.
 - e) "Èxit català", que oferiria un reforç vinculat a l'assignatura de llengua catalana en els diferents cursos.
 - f) "Èxit general", que mantindria l'esquema i l'estructuració de continguts actual, tant a Èxit curs com a Èxit Estiu.

Aquesta especialització afectaria tant a l'estructuració i planificació dels continguts dels programes com al perfil de voluntaris als quals s'assignarien les activitats de les seves diferents modalitats.

En tot cas, caldria garantir la vinculació entre els continguts de les tasques de reforç escolar contemplades en els programes (sigui quina sigui la seva modalitat) i els continguts treballats en el context de classe ordinària. En el cas d'Èxit Estiu això implicaria alinear els continguts del reforç amb els especificats en els dossiers d'estiu elaborats pels mateixos instituts.

7.2 Qüestions relatives a l'impacte dels programes

7.2.1 Èxit curs: impacte de l'extensió del programa a 3r i 4t d'ESO

Hem pogut concloure que l'extensió a 3r i 4t d'ESO del programa Èxit curs ha tingut un impacte positiu significatiu sobre els resultats acadèmics dels alumnes d'aquests cursos. Aquests beneficis s'observen en la reducció del nombre d'assignatures (totals i troncal) que els alumnes suspenen en l'avaluació final de juny, així com en l'increment de la probabilitat de no suspendre cap assignatura al juny i passar de curs o obtenir el Graduat d'ESO. Partint d'aquesta constatació:

- Semblaria recomanable garantir la permanència del programa a 3r i 4t d'ESO en aquells instituts on s'ha dut a terme el curs 2015-2016 i afavorir la seva ampliació a aquells instituts que actualment no hi participen.
- Caldria, en tot cas mantenir la següent cautela: l'estimació d'impacte que aquí hem presentat es fixa en uns cursos (3r i 4t d'ESO), i en un perfil d'alumnes i instituts participants que no són necessàriament representatius del conjunt de l'ESO, alumnes i instituts de la ciutat. Tot intent d'escalar el programa, per tant, hauria de considerar aquesta circumstància i assegurar (mitjançant nous exercicis d'avaluació d'impacte) que produeix els beneficis esperats.
- Per tal d'afavorir la realització d'aquestes futures avaluacions caldria, al seu temps, garantir que el disseny del programa reuneix les condicions d'avaluabilitat descrites més avall. En particular, seria convenient disposar d'informació sociodemogràfica i d'expectatives dels alumnes participants (i, eventualment, d'un determinat grup

d'alumnes control). Aquesta informació es podria obtenir mitjançant l'administració d'un qüestionari similar al que han respost els alumnes participants en les diferents edicions del programa Èxit Estiu.

7.2.2 Èxit Estiu: impacte dels protocols de SMS

L'impacte global dels protocols de SMS sobre els resultats acadèmics dels alumnes en l'avaluació de setembre és pràcticament nul. De forma més específica, els resultats de l'experiment suggereixen que els SMS poden tenir un efecte més beneficiós entre les noies que entre els nois i entre els alumnes amb famílies ocupades que entre els estudiants amb famílies no ocupades.

En base a aquestes conclusions, considerem que tota reedició del programa d'enviament de SMS a les famílies dels alumnes participants en el programa hauria de plantejar-se testar diferents canvis en el format i continguts dels missatges, així com en el relatiu al seu moment d'enviament i destinataris. D'aquesta forma, es podria valorar:

- Pel que fa als continguts, i tenint en compte que els resultats de l'experiment no són concloents quant al tipus de SMS més efectiu (sensibilització o informació), podrien testar-se diferents modificacions. Per exemple, podria ampliar-se el nivell de personalització del missatge, incorporant-hi el nom de l'alumne, així com altres informacions relatives al seu progrés i necessitats d'estudi. Així mateix, podria plantejar-se la possibilitat de fer figurar el nom del director/a del centre com a remitent del SMS.
- Pel que fa al moment i freqüència dels enviaments, es podria testar l'efectivitat d'un protocol desplegat al llarg del curs ordinari, amb esquemes diversos pel que fa a la freqüència de SMS programats. Per exemple, un esquema podria incorporar enviaments regulars al llarg del curs, mentre que un altre concentraria els enviaments en els períodes previs a les avaluacions trimestrals i finals.
- Pel que fa al format dels missatges, es podria avançar comparant l'efectivitat d'un protocol de SMS amb la d'un protocol d'enviament d'emails, amb continguts i periodicitats equiparables.

- Pel que fa als destinataris, es tractaria de comparar l'efectivitat dels protocols d'enviament de SMS (i/o emails) a les famílies amb la de protocols d'enviament de SMS (i/o emails) als propis alumnes.

7.3 Condicions d'avaluabilitat dels programes

7.3.1 Pel que fa a les dades i sistemes d'informació per a l'avaluació

Qualsevol exercici d'avaluació que es proposi fer dels programes Èxit curs i Èxit Estiu requerirà adequar les fonts d'informació actualment disponibles. Com es descriu en l'apartat 1.5, el sol seguiment dels resultats dels participants en tots dos programes ha demanat la combinació de diferents bases de dades (registres d'inscrits, SAGA, graelles de resultats ad-hoc, enquestes), totes elles amb dèficits i errors de registre importants. Una dificultat destacada en el procés de recollida de dades d'aquesta avaluació ha estat la impossibilitat d'accedir de forma centralitzada als registres del SAGA.

Superar aquesta situació passaria per:

- Disposar d'un autèntic sistema de registres individuals susceptible de permetre completar i integrar aquest conjunt d'informacions al voltant d'un nexa central: l'alumne. Cal, per tant, culminar amb urgència la vinculació del ja implantat RALC amb el conjunt d'informacions rellevants que puguin referir a cada alumne, començant pel seu expedient de dades acadèmiques.
- Facilitar que les diverses administracions educatives tinguin accés directe i centralitzat als registres acadèmics individuals (i a aquells que s'hi vinculin) dels diversos centres educatius.
- De forma més específica, estandarditzar el sistema d'inscripció i registre de participants als programes, sobre la base de llistats d'alumnes autogenerats des del mateix sistema d'informació central. Aquests registres haurien de conservar-se durant un període llarg de temps, eventualment generant un camp d'informació associat al RALC de l'alumne, per tal de facilitar futurs exercicis d'avaluació.

7.3.2 Grups de control i avaluació d'impacte

Com hem indicat més amunt, la clau de tota avaluació d'impacte es troba en la identificació d'un grup de control format per no participants en el programa, el més semblant possible al grup que hi participa. Així, participants i no participants haurien de ser idèntics en totes aquelles característiques que poden tenir relació amb la probabilitat d'èxit del programa.

La probabilitat d'acabar identificant un bon grup de control augmenta quan aquesta eventualitat es pren en consideració en el moment de dissenyar el programa, més concretament, en el moment de definir la seva població diana i els criteris que governaran el seu accés a les activitats que s'oferiran.

De forma general, com més clars i objectius siguin els criteris d'accés als programes (en el cas que ens ocupa, criteris de vulnerabilitat educativa) i com més informació (present i passada) disposem dels candidats a participar-hi, més probabilitats hi haurà de construir grups de comparació vàlids. Aquesta observació és extensiva tant es plantegi prospectivament un disseny de tipus experimental, com, sobretot, quan es prevegi dur a terme una avaluació quasiexperimental.

Referències

- Alegre, M. À. (2015). *Guia pràctica 11 - Com avaluar l'impacte de les polítiques educatives* (Guia pràctica 11). Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques.
- Allen, C. S., Chen, Q., Willson, V. L., & Hughes, J. N. (2009). Quality of Research Design Moderates Effects of Grade Retention on Achievement: A Meta-Analytic, Multilevel Analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 31(4), 480-499.
- Bergman, P. (2014). *Parent-child information frictions and human capital investment: Evidence from a field experiment*. Working paper.
- Castleman, B. L., & Page, L. C. (2014). *Freshman Year Financial Aid Nudges: An Experiment to Increase FAFSA Renewal and College Persistence* (EdPolicyWorks Working Paper No 29). Curry School of Education, University of Virginia.
- Castleman, B., & Page, L. (2014). *Summer Nudging: Can Personalized Text Messages and Peer Mentor Outreach Increase College Going Among Low-Income High School Graduates?* (Working Paper Series No. 9). Education Policy Works, Curry School of Education, University of Virginia.
- Chaplin, D., & Capizzano, J. (2006). Impacts of a summer learning program: A random assignment study of Building Educated Leaders for Life (BELL). *Washington, DC: The Urban Institute*. Retrieved August, 12, 2006.
- Collet, J., & Tort, A. (2011). *Famílies, escola i èxit: millorar els vincles per millorar els resultats*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Comas, M., Escapa, S., & Abellán, C. (2014). *Com participen mares i pares a l'escola? Diversitat familiar i d'implicació en educació*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Cooper, H., Charlton, K., Valentine, J. C., Muhlenbruck, L., & Borman, G. D. (2000). Making the Most of Summer School: A Meta-Analytic and Narrative Review. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 65(1), i-127.
- Cooper, H., Nye, B., Charlton, K., Lindsay, J., & Greathouse, S. (1996). The effects of summer vacation on achievement test scores: A narrative and meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 66(3), 227-268.
- Duflo, E., Glennerster, R., & Kremer, M. (2007). Using randomization in development economics research: A toolkit. *Handbook of development economics*, 4, 3895-3962.
- Dupriez, V., Dumay, X., & Vause, A. (2008). How Do School Systems Manage Pupils' Heterogeneity? *Comparative Education Review*, 52(2), 245-273.
- Eurofound. (2012). NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe. Publications Office of the European Union.
- González, S. (2016). *Quin impacte tenen les activitats extraescolars sobre els aprenentatges dels infants i joves?* (Què funciona en educació? - 4). Ivàlua, Fundació Jaume Bofill.

- Goos, M., Schreier, B. M., Knipprath, H. M. E., De Fraine, B., Van Damme, J., & Trautwein, U. (2013). How Can Cross-Country Differences in the Practice of Grade Retention Be Explained? A Closer Look at National Educational Policy Factors. *Comparative Education Review*, 57(1), 54-84.
- Heyns, B. (1978). *Summer learning and the effects of schooling*. New York: Academic press.
- Holmes, C. T. (1989). Grade level retention effects: A meta-analysis of research studies. *Flunking grades: Research and policies on retention*, 16, 33.
- Jacob, B. A., & Lefgren, L. (2009). The effect of grade retention on high school completion. *American Economic Journal: Applied Economics*, 33–58.
- Jeynes, W. H. (2005). A Meta-Analysis of the Relation of Parental Involvement to Urban Elementary School Student Academic Achievement. *Urban Education*, 40(3), 237-269.
- Jeynes, W. H. (2007). The Relationship Between Parental Involvement and Urban Secondary School Student Academic Achievement A Meta-Analysis. *Urban Education*, 42(1), 82-110.
- Jimerson, S. R. (2001). Meta-analysis of grade retention research: Implications for practice in the 21st century. *School Psychology Review*, 30(3), 420–437.
- Kraft, M., & Rogers, T. (2015). The Underutilized Potential of Teacher-to-Parent Communication: Evidence from a Field Experiment. *Economics of Education Review*, 47, 49-63.
- Lavecchia, A. M., Liu, H., & Oreopoulos, P. (2014). *Behavioral Economics of Education: Progress and Possibilities*. National Bureau of Economic Research.
- Levitt, S. D., List, J. A., Neckermann, S., & Sadoff, S. (2012). *The behavioralist goes to school: Leveraging behavioral economics to improve educational performance*. National Bureau of Economic Research.
- Manacorda, M. (2008). *The cost of grade retention* (CEP Discussion Paper No. 878). London: Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science.
- Manacorda, M. (2012). The cost of grade retention. *Review of Economics and Statistics*, 94(2), 596–606.
- McCombs, J. S., Augustine, C. H., Schwartz, H. L., Bodilly, S. J., McInnis, B., Lichter, D. S., & Cross, A. B. (2011). *Making summer count. How summer programs can boost children's learning*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- OECD. (2012). *Grade Expectations How Marks and Education Policies Shape Students' Ambitions* (OECD Publishing). Paris.
- Snipes, J., Huang, C.-W., Jaquet, K., & Finkelstein, N. (2015). *The Effects of the Elevate Math Summer Program on Math Achievement and Algebra Readiness*. IES-NCEERA and WestED.
- Somers, M.-A., Welbeck, R., Grossman, J. B., & Gooden, S. (2015). An Analysis of the Effects of an Academic Summer Program for Middle School Students. *New York: MDRRC, March*.

- Terzian, M., Moore, K. A., & Hamilton, K. (2009). *Effective and promising summer learning programs and approaches for economically-disadvantaged children and youth*. Child Trends & Wallace Foundation.
- Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2008). *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. Yale University Press.
- Van Voorhis, F. L., Maier, M. F., Epstein, J. L., Lloyd, C., & Leung, T. (2013). The impact of family involvement on the education of children age 3 to 8. MDRC New York, NY.
- York, B. N., & Loeb, S. (2014). *One Step at a Time: The Effects of an Early Literacy Text Messaging Program for Parents of Preschoolers*. National Bureau of Economic Research.
- Zvoch, K., & Stevens, J. J. (2013). Summer school effects in a randomized field trial. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(1), 24-32.

Annex 1. Experiments “nudge” afins: exemples

Taula A1. Característiques bàsiques d'experiments amb noves formes de comunicació escola - famílies

Estudi	Etapa	Durada	Tipus missatge / control	Periodicitat missatge	Resultats
READY4K! (York & Loeb, 2014) San Francisco, 2013-2014 n = 519 famílies	Preescolar	Curs escolar (setembre a juny)	SMS <ul style="list-style-type: none"> • Protocol establert i progressiu de textos • Missatges “Fact”: per generar implicació, subratllant la importància de determinades habilitats • Missatges “Tip”: per incrementar l'eficàcia dels pares, amb proposta d'activitats educatives simples • Missatges “Growth”: per ampliar implicació i determinats consells • Control: missatges “placebo”, genèrics, informant del calendari de preinscripció a escoles bressol o de vacunacions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tractament: tres textos per setmana (dilluns, dimecres i divendres) • Control: un text cada dues setmanes 	<ul style="list-style-type: none"> • Increment significatiu de la freqüència amb què els pares interactuen de forma educativa amb els fills • Increment significatiu de l'interès dels pares pel progrés educatiu dels fills • Increment significatiu en consciència i reconeixement fonètic • Impactes particularment rellevants entre minories ètniques • Impactes particularment rellevants en el cas dels missatges més concrets i pràctics
Texting parents LA (Bergman, 2014) Los Angeles, 2010-2011 n = , 462 famílies (1 escola)	Middle School / High School	Curs escolar (gener a juny)	SMS / emails / trucades <ul style="list-style-type: none"> • Individualitzats • Informació detallada de notes i incompliments (deures, treball classe, exàmens, etc.) • Control: business as usual 	<ul style="list-style-type: none"> • Setmanal (aprox.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Impactes positius en: assistència a classe, acompliment de deures, comportament, nivell acadèmic (GPA a la high school, i matemàtiques a la middle i high school)
Teacher-to-parent communication (Kraft & Rogers, 2015) Northeastern US, 2011-2012 n = 435 famílies (escoles diferents)	High School	Estiu (programa recuperació crèdits)	Trucades / SMS / emails <ul style="list-style-type: none"> • Individualitzats • Missatges “positius”: 1 frase destacant les coses que s'han fet bé i animant a continuar • Missatges de “millora”: 1 frase destacant allò que cal millorar • Control: business as usual 	<ul style="list-style-type: none"> • Setmanal • 4 missatges 	<ul style="list-style-type: none"> • Increment significatiu de 6,5 pp de la probabilitat de recuperar les assignatures pendents • Es mostren particularment efectius els missatges de “millora” • No s'incrementa el temps de conversa entre pares i fills, però sí el seguiment que fan els pares del progrés del fill • Els missatges de improvement van ser més pràctics, més llargs i més centrats en aspectes de fora l'escola més monitoritzables per part dels pares (deures i hàbits d'estudi) • Anàlisi cost-benefici favorable • No hi ha efectes diferencials per tipus d'alumne

Annex 2. El qüestionari online als alumnes d'Èxit Estiu: anàlisi de les respostes

En aquest apartat es presenta l'anàlisi de les respostes que els alumnes dels centres públics d'Èxit Estiu 2016 van donar a l'enquesta online la tercera setmana de participació en el programa. Aquesta enquesta es completà mitjançant un qüestionari Google amb la supervisió dels amics@grans en cadascun dels instituts involucrats en el programa.

Una part de la informació extreta d'aquest qüestionari ha servit per construir les variables sociodemogràfiques utilitzades en les anàlisis que s'han presentat en l'apartat 5.2. d'aquest informe.

Característiques familiars i de la llar

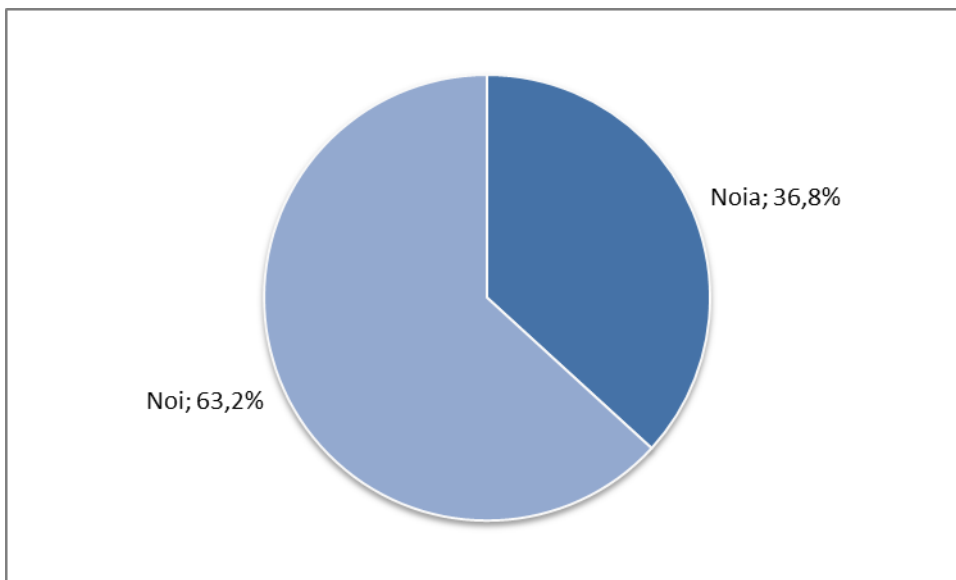
Taula A2. Nombre d'alumnes per cursos, segons qüestionari i segons dades de participació

Cursos	Enquesta	Participants*
1r ESO	416	514
2n ESO	449	524
3r ESO	397	514
4t ESO	275	358
Total	1537	1910

*Considerem aquí com a participants aquells alumnes que completaren almenys un 50% de les hores previstes pel programa

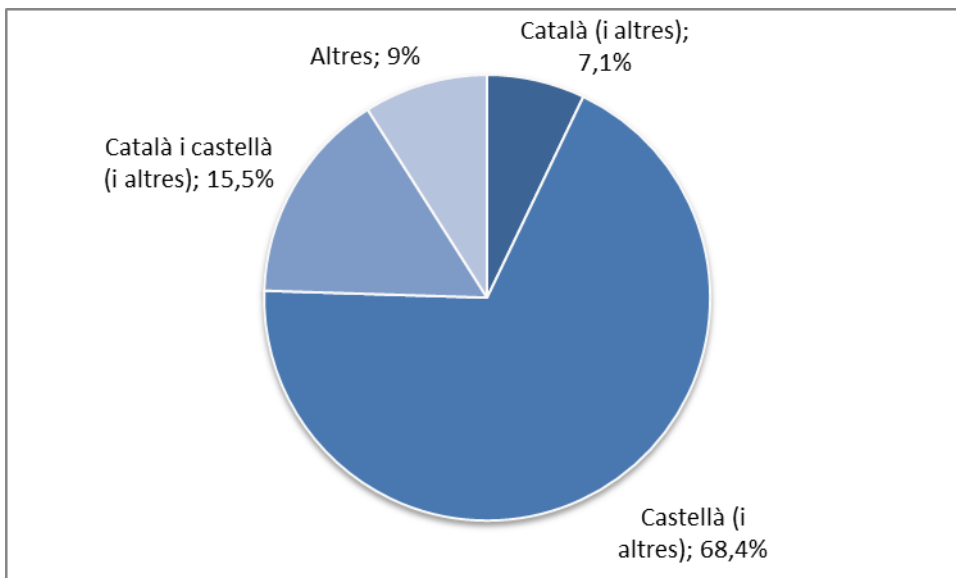
Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i enquesta online específica

Gràfic A1. Percentatge d'alumnes segons sexe

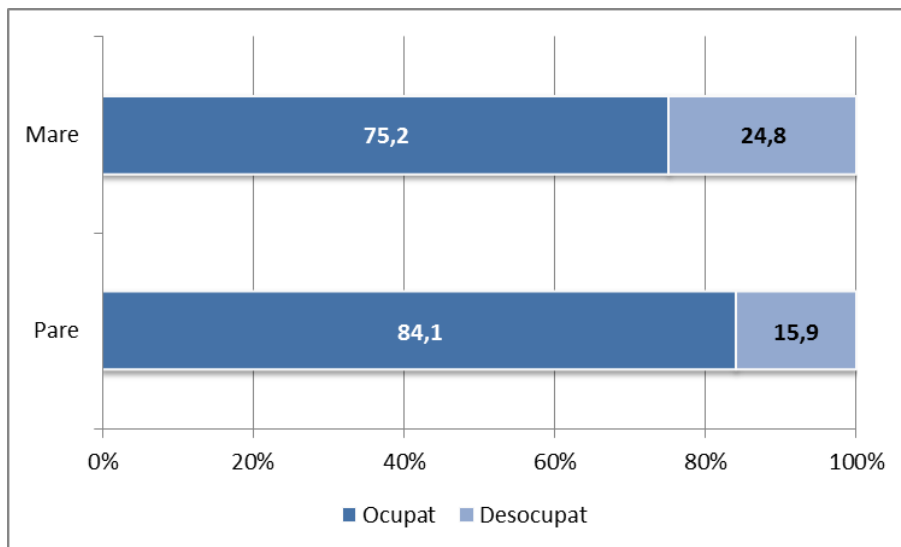
Font: Enquesta online específica

Gràfic A2. Percentatge d'alumnes segons llengua d'ús domèstic

Font: Enquesta online específica

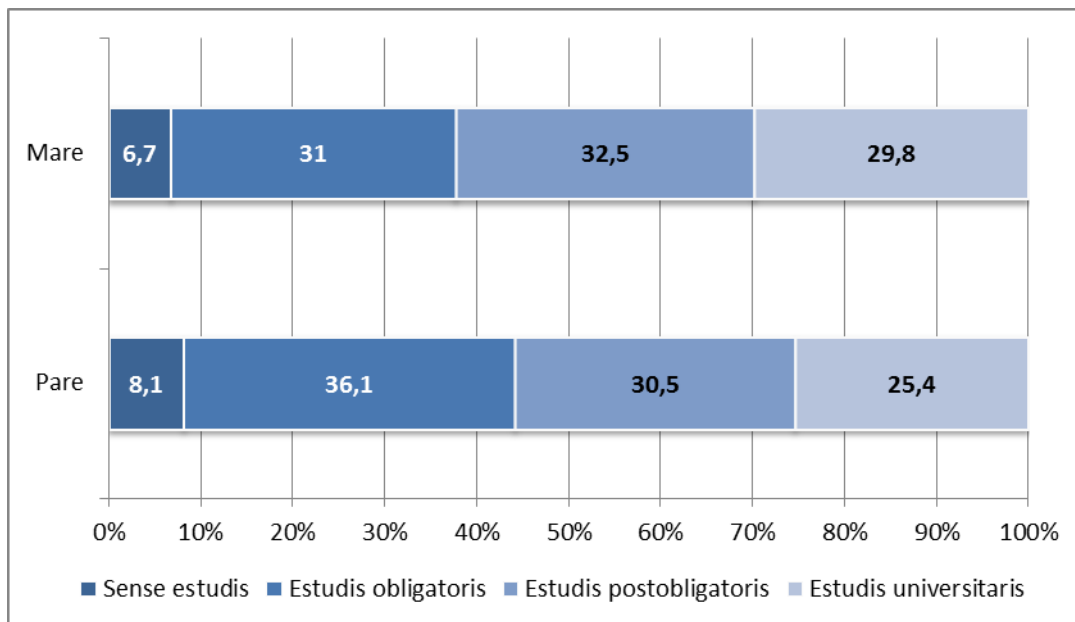
Gràfic A3. Percentatge d'alumnes segons ocupació de pare i mare

Font: Enquesta online específica

Nota: la informació d'aquest gràfic no comptabilitza el percentatge de casos en què els alumnes responen Ns/Nc. Aquests percentatges són del 5,1% en les respostes sobre la situació laboral de la mare, i del 13,5% amb relació a la situació laboral del pare.

Gràfic A4. Percentatge d'alumnes segons nivell d'estudis de pare i mare

Font: Enquesta online específica

Nota: la informació d'aquest gràfic no comptabilitza el percentatge de casos en què els alumnes responen Ns/Nc. Aquests percentatges són del 28,5% en les respostes sobre el nivell d'estudis de la mare, i del 35,6% amb relació al nivell d'estudis del pare.

Taula A3. Lloc de naixement d'alumnes, pares i mares

Lloc de naixement	Alumne (%)	Pare (%)	Mare (%)
Espanya	59,4	42,5	40,5
Centre i Sudamèrica	26,3	34,7	36,7
Àsia i Oceania	8,1	10,6	10,6
Amèrica del Nord	2,1	2,9	2,7
UE	1,4	2,1	2,4
Resta d'Àfrica	1,1	2,1	2,3
Resta d'Europa	0,8	1,5	1,5
Magrib	0,7	3,7	3,4

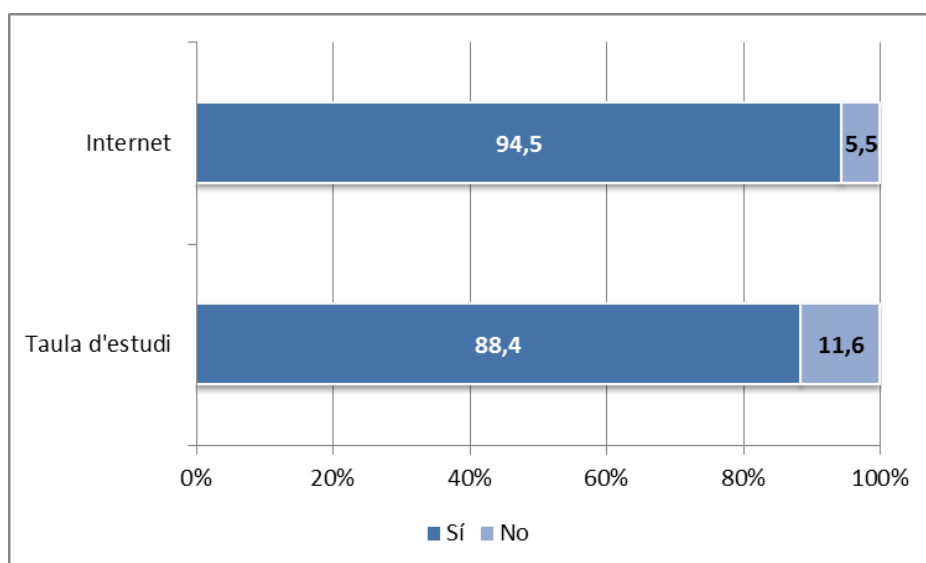
Font: Enquesta online específica

Taula A4. Estructura de la llar

Composició de la llar	%
Cap progenitor	4,6
Monoparental sense germans	15,2
Monoparental amb germans	16,7
Biparental sense germans	11,8
Biparental amb germans	51,8

Font: Enquesta online específica

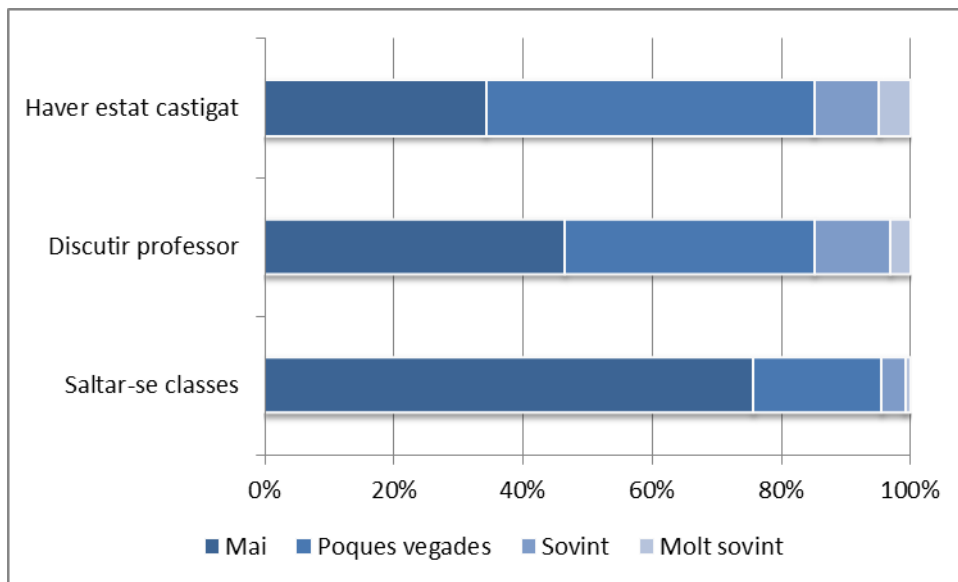
Gràfic A5. Disponibilitat de taula de treball i accés a internet (àmbit domèstic)

Font: Enquesta online específica

Situació i pràctiques a l'institut

Gràfic A6. Incidència de determinades conductes a l'aula

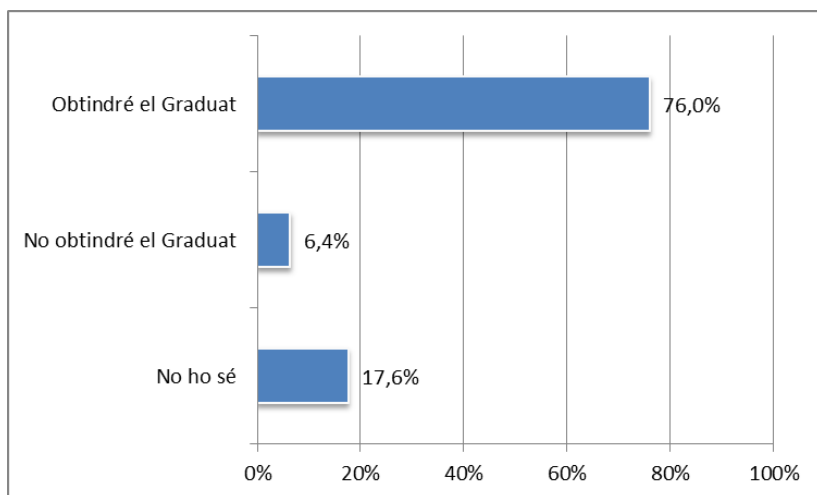
Font: Enquesta online específica

Taula A5. Incidència de determinades conductes a l'aula

Incidències	Mai	Poques vegades	Sovint	Molt sovint
Saltar-se classes	75,7%	19,9%	3,6%	0,8%
Discutir professor	46,5%	38,6%	11,8%	3%
Haver estat castigat	34,3%	50,8%	10,1%	4,8%

Font: Enquesta online específica

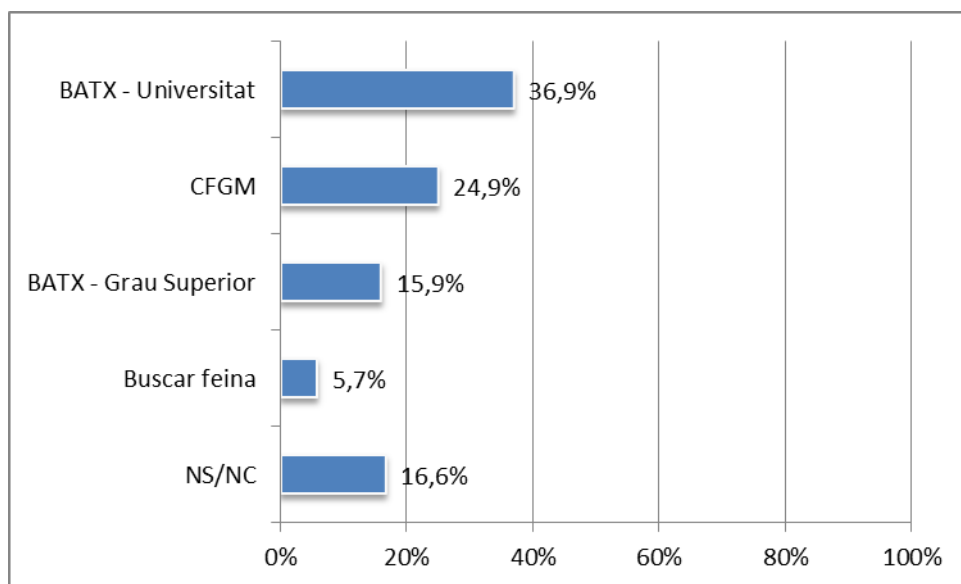
Gràfic A7. Expectatives d'acabar l'ESO*

* Es considera el total d'alumnes enquestats, de 1r a 4t d'ESO.

Font: Enquesta online específica

Gràfic A8. Preferències en cas d'aprovar l'ESO*

* Es considera el total d'alumnes enquestats, de 1r a 4t d'ESO.

Font: Enquesta online específica

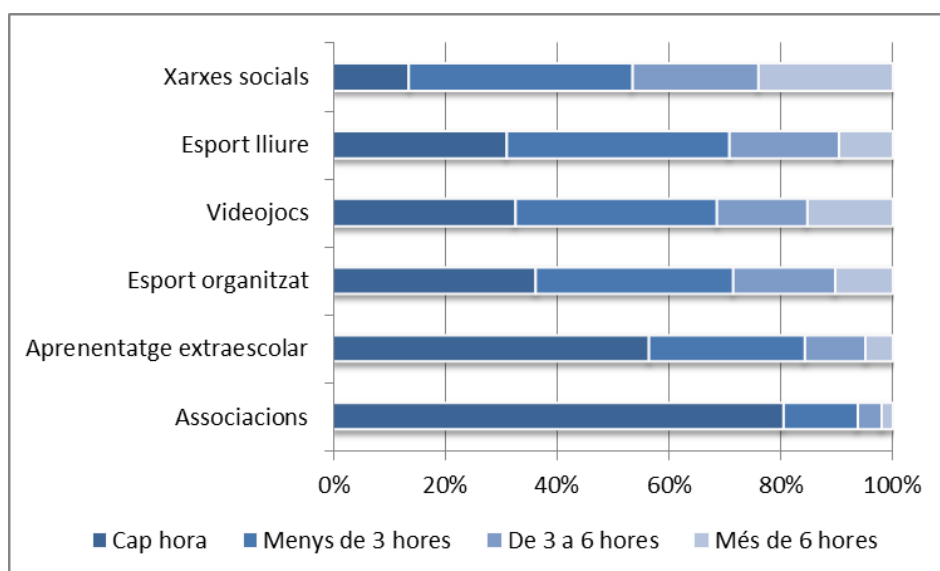
Taula A6. Incidència de repeticions en l'etapa d'educació primària

Nombre de repeticions a primària	%
0	84,9%
1	14,8%
2	0,3%

Font: Enquesta online específica

Temps de lleure i oci

Gràfic A9. Temps dedicat a activitats més enllà de l'horari escolar

Font: Enquesta online específica

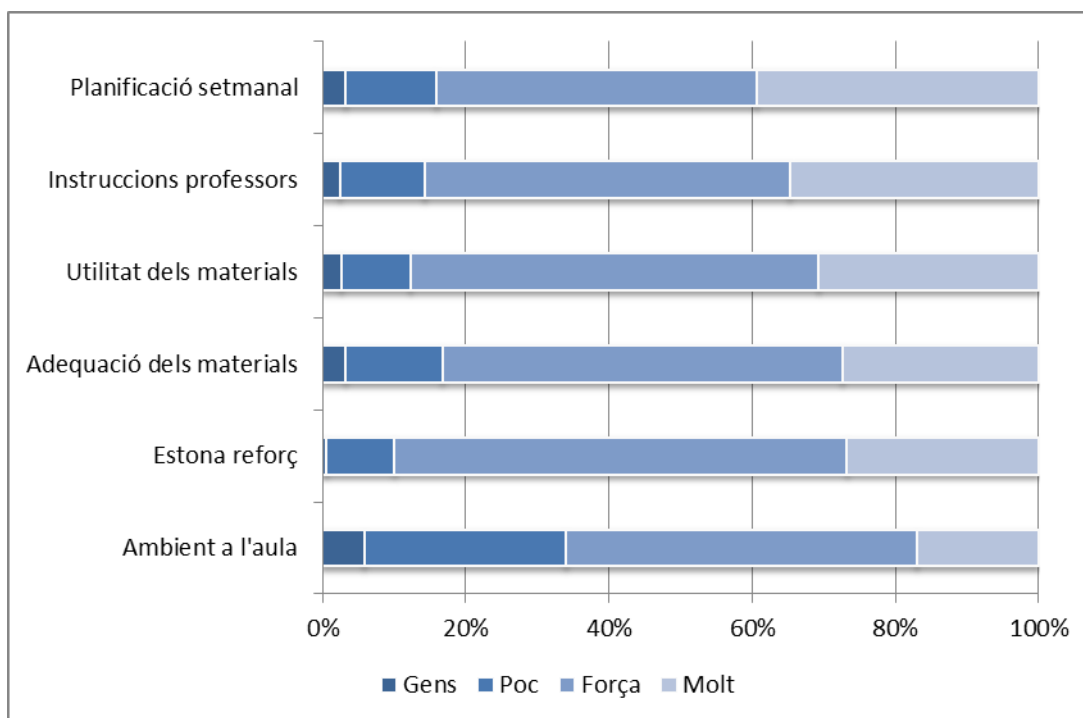
Taula A7. Temps dedicat a activitats més enllà de l'horari escolar

Dedicacions oci	Cap hora (%)	Menys de 3 hores (%)	De 3 a 6 hores (%)	Més de 6 hores (%)
Associacions	80,4	13,3	4,4	2
Aprenentatge extraescolar	56,4	27,8	10,9	4,9
Esport organitzat	36,2	35,2	18,2	10,4
Videojocs	32,5	36	16	15,4
Esport lliure	30,9	39,8	19,5	9,8
Xarxes socials	13,6	39,8	22,6	24,1

Font: Enquesta online específica

Valoració del programa Èxit Estiu 2015

Gràfic A10. Valoració dels diferents elements d'Èxit Estiu 2015

Font: Enquesta online específica

Taula A8. Valoració dels diferents elements d'Èxit Estiu 2015

Components Èxit Estiu	Gens (%)	Poc (%)	Força (%)	Molt (%)
Ambient a l'aula	5,9	28,2	49	17
Estona reforç	0,6	9,5	63,2	26,7
Adequació dels materials	3,3	13,5	55,9	27,4
Utilitat dels materials	2,7	9,6	57	30,7
Instruccions professors	2,5	11,8	50,9	34,7
Planificació setmanal	3,3	12,7	44,7	39,4

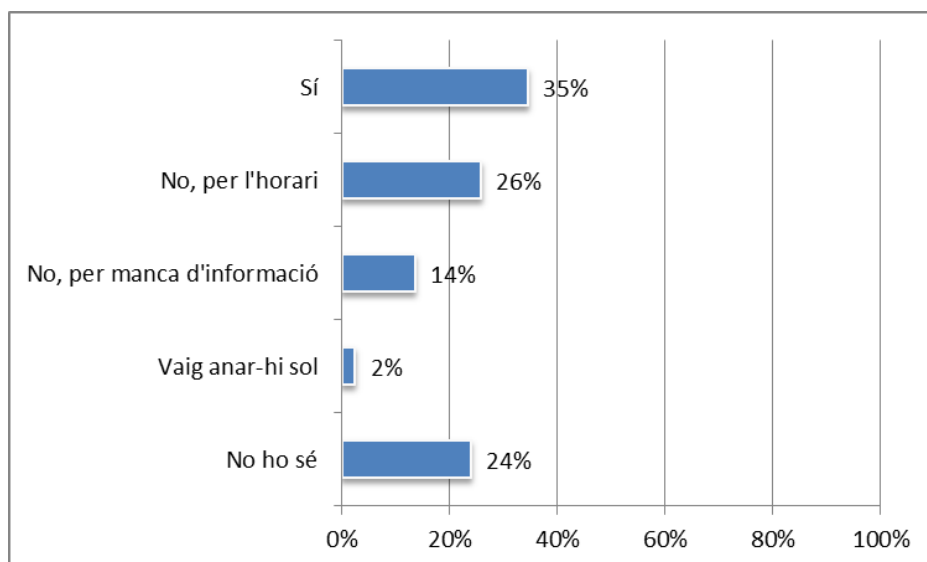
Font: Enquesta online específica

Taula A9. Disposició dels materials

Recepció dels materials del programa	%
Sí, a l'inici	69,2
Sí, dins 1a setmana	8,8
Sí, dins 2a setmana	6
Sí, dins 3a setmana	8,3
No	7,7

Font: Enquesta online específica

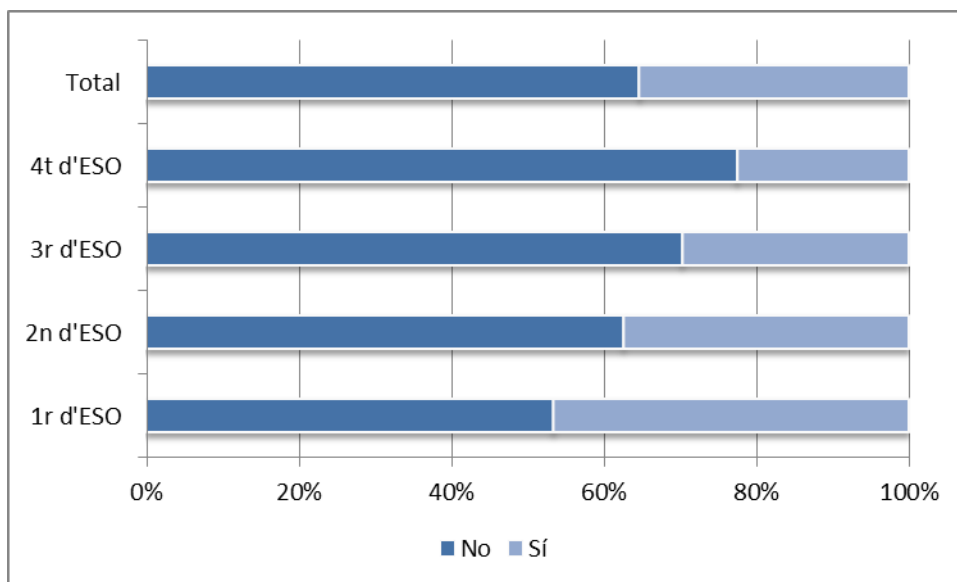
Gràfic A11. Assistència de pares/mares a la reunió inicial del programa

Font: Enquesta online específica

Participació i valoració de les activitats esportives

Gràfic A12. Participació en les activitats esportives del programa

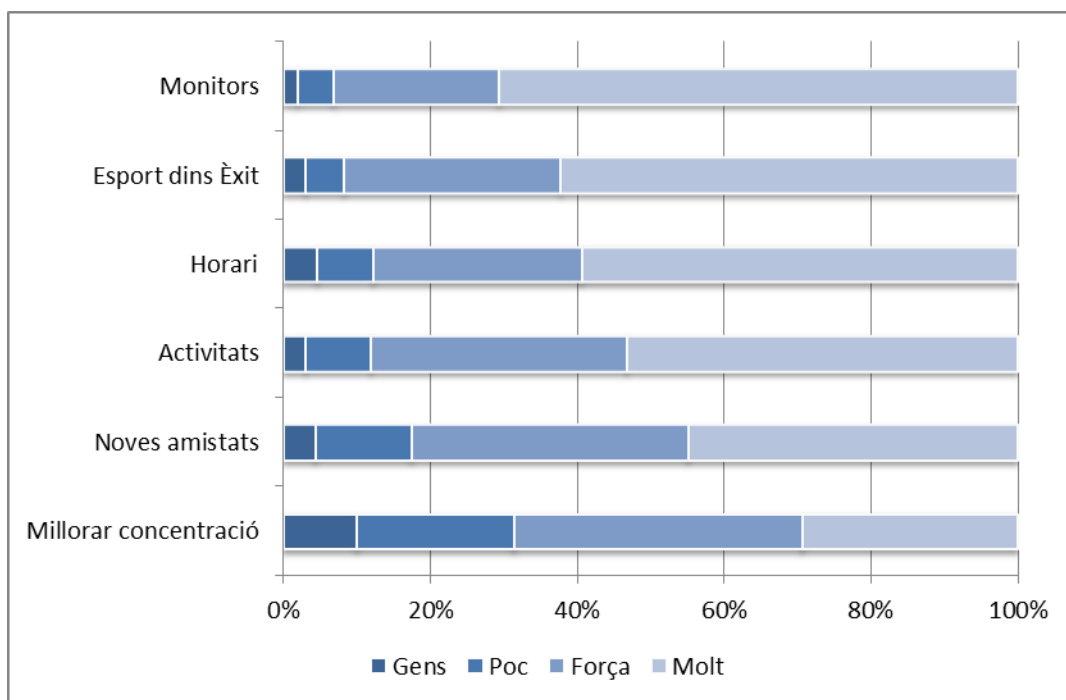
Font: Enquesta online específica

Taula A10. Participació en les activitats esportives del programa

Assistència	1r d'ESO	2n d'ESO	3r d'ESO	4t d'ESO	Total
No	53,4%	62,6%	70,3%	77,5%	64,7%
Sí	46,6%	37,4%	29,7%	22,5%	35,3%

Font: Enquesta online específica

Gràfic A13. Valoració dels diferents elements de les activitats esportives

Font: Enquesta online específica

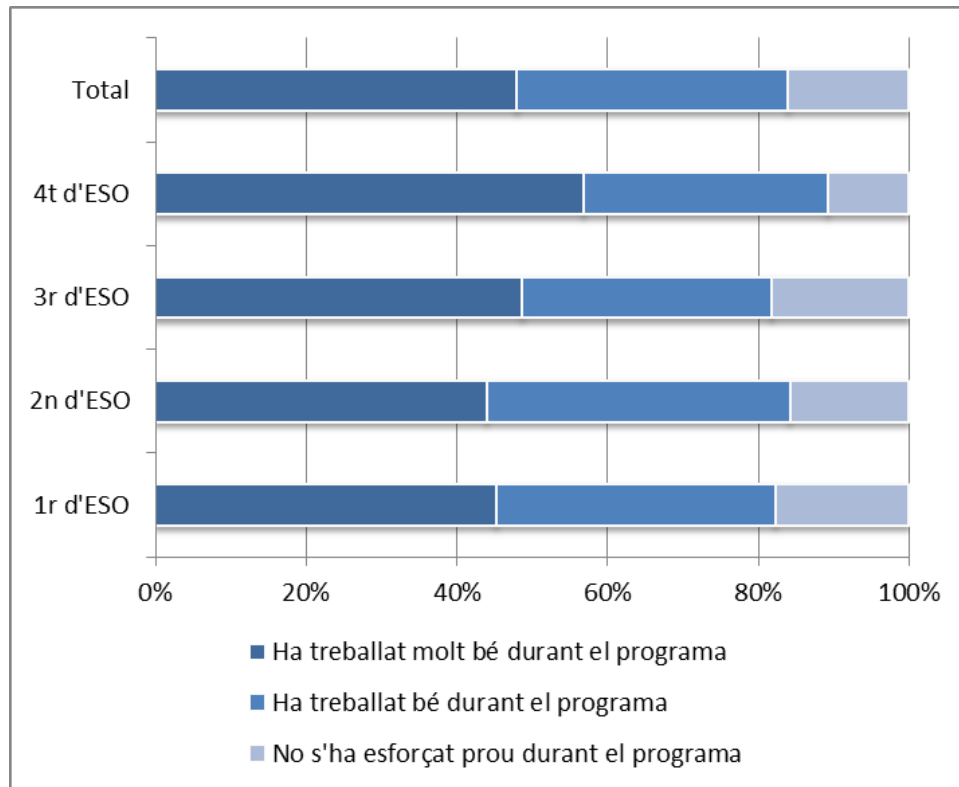
Taula A11. Valoració dels diferents elements de les activitats esportives

Components mòdul esport	Gens (%)	Poc (%)	Força (%)	Molt (%)
Millorar concentració	10	21,3	39,3	29,3
Noves amistats	4,3	13,1	37,7	44,9
Activitats	3	8,9	34,8	53,3
Horari	4,6	7,6	28,4	59,4
Esport dins Èxit	3	5,2	29,6	62,3
Monitors	1,9	4,9	22,6	70,7

Font: Enquesta online específica

Aprofitament global del programa

Gràfic A14. Aprofitament del programa per part de l'alumne, segons informe de valoració de l'amic@gran

Font: Informes d'aprofitament

Taula A12. Aprofitament del programa per part de l'alumne, segons informe de valoració de l'amic@gran

Nivell d'aprofitament	1r d'ESO	2n d'ESO	3r d'ESO	4t d'ESO	Total
Ha treballat molt bé durant el programa	45,2%	44%	48,7%	56,9%	48,0%
Ha treballat bé durant el programa	37,1%	40,2%	33,1%	32,4%	36,0%
No s'ha esforçat prou durant el programa	17,7%	15,8%	18,2%	10,8%	16,0%

Font: Informes d'aprofitament

Destacats

1.537 alumnes dels centres públics responen l'enquesta Google de característiques sociodemogràfiques i valoració del programa.

Perfil sociodemogràfic dels alumnes i les seves llars

- El 63,2%, dels alumnes són nois, contra el 36,8% de noies.
- El 60,6% dels alumnes té el castellà (exclusivament) com a llengua d'ús habitual en l'àmbit domèstic, contra el 6,8% només català o el 12,9% català i castellà. El 19,7% parla llengües estrangeres a la llar.
- El 40,6% dels alumnes són nascuts a l'estranger (26,3% a països d'Amèrica del Sud i Central). Pel que als pares i mares dels alumnes, el 60% són de procedència estrangera.
- El 75,2% de les mares dels alumnes estan ocupades, contra un 24,8% desocupades. Pel que fa als pares, el 84,1% tenen feina i el 15,9% estan desocupats.
- El 37,7% de les mares dels alumnes tenen estudis obligatoris o menys, contra un 62,3% amb estudis postobligatoris. Pel que fa als pares, el 44,2% tenen estudis obligatoris o menys i el 55,8% estudis postobligatoris. Un bon nombre d'alumnes desconeixen el nivell educatiu de la mare (28,5%) i del pare (35,6%).
- El 32% dels alumnes viu en llars monoparentals, la meitat de les quals amb germans.
- El 94,5% dels alumnes té accés a internet a casa i el 88,4% una taula o espai de treball adequat per fer-hi els deures.

Situació i pràctiques a l'institut

- El 95,6% dels alumnes no s'ha saltat mai cap classe o ho ha fet poques vegades, el 85,1% no s'ha discutit mai amb el professor o ho ha fet poques vegades, el 85,1% no ha estat castigat mai o ho ha estat poques vegades.
- El 76% dels alumnes creu que obtindrà el Graduat un cop superada l'avaluació extraordinària. El 17,6% NS/NC.
- El 52,8% dels alumnes, en cas d'aprovar l'ESO, voldria cursar un batxillerat (36,9% amb voluntat d'arribar a la universitat). El 24,9% esperen fer un CFGM i el 16,6% NS/NC.

Temps de lleure i oci

- El 80% dels alumnes no ha dedicat cap hora a la setmana durant el darrer trimestre a activitats associatives i el 56,4% no ho ha fet a cap activitat d'aprenentatge extraescolar. El 24,1% dels alumnes ha ocupat més de 6 hores setmanals a les xarxes socials.

Valoració d'Èxit Estiu 2015

- Tots els components del programa acostumen a ser valorats de forma força o molt positiva, amb percentatges sempre superiors al 70%.
- Els components millor valorats són l'estona de reforç (90% dels alumnes en fan una valoració força o molt positiva), la utilitat dels materials (87,7%) i les instruccions dels professors de l'escola (85,6%). Entre els components menys valorats destaca l'ambient a l'aula (el 34,1% el considera poc o gens adequat).
- Pel que fa als materials d'ús del programa, un 69,2% dels alumnes afirma que en va disposar des de bon inici; un 8,3% no els va tenir fins la tercera setmana de programa, i un 7,7% no en va disposar mai.
- Amb relació a l'assistència dels pares a la reunió informativa inicial del programa, un 35% dels alumnes afirma que els seus pares hi van assistir, contra un 40%, que indiquen que no ho van fer (un 26% per causa de l'horari de la reunió, un 14% per manca d'informació). Alguns pocs alumnes van assistir a la reunió sense els pares (2%), i un 24% no saben si els pares hi van participar.

Valoració de les activitats esportives

- Un 35,3% dels alumnes enquestats va participar en el mòdul d'esports del programa; contrasta el percentatge de participants de 1r d'ESO (46,6%) amb el de participants de 4t d'ESO, força inferior (22,5%).
- Tots els components del mòdul d'esports acostumen a ser valorats de forma força o molt positiva, amb percentatges sempre superiors al 68%.
- Els components millor valorats són els monitors (93,3% valoració força o molt bona) i el fet que el mòdul s'inclouï dins d'Èxit Estiu (91,9%). Es valora menys positivament la capacitat de les activitats esportives d'ajudar a la concentració (el 31,3% considera que hi ajuda poc o gens).

Aprofitament global del programa

- D'acord amb l'informe de valoració dels alumnes emès pels amics@grans en finalitzar el programa, un 48% dels alumnes va treballar molt bé durant el programa, un 36% va fer-ho bé i un 16% no s'hi va esforçar prou.

Annex 3. Èxit curs: dades per districte

Taula A13. Nivell de cobertura del programa, per districtes

Districte	Instituts NO ÈXIT	Instituts ÈXIT	Total
Ciutat Vella	1	4	5
Eixample	2	3	5
Sants-Montjuic	1	7	8
Les Corts	2	1	3
Sarria-Sant Gervasi	3	1	4
Gracia	2	1	3
Horta-Guinardo	4	3	7
Nou Barris	1	10	11
Sant Andreu	3	3	6
Sant Marti	6	6	12
Total	25	39	64

Font: Registres d'inscripció al programa i Estadística d'Ensenyament

Taula A14. Nivell de cobertura del programa, per districtes

Nivells de cobertura	Número Alumnes ÈXIT	Número Alumnes NO ÈXIT	Total d'alumnes	% alumnes ÈXIT
Cobertura baixa				
Sarria-Sant Gervasi	51	1344	1395	3,7%
Les Corts	49	1089	1138	4,3%
Gracia	47	808	855	5,5%
Cobertura mitjana				
Sant Marti	251	3921	4172	6,0%
Horta-Guinardo	119	1785	1904	6,3%
Eixample	119	1566	1685	7,1%
Sant Andreu	139	1579	1718	8,1%
Cobertura alta				
Sants-Montjuic	346	2240	2586	13,4%
Ciutat Vella	140	882	1022	13,7%
Nou Barris	457	2673	3130	14,6%

Nota: La mitjana de Barcelona se situa en el 8,8% d'alumnes participants al programa ÈXIT (sobre el total d'alumnes ESO de la ciutat).

Font: Registres d'inscripció al programa i Estadística d'Ensenyament

Taula A15. Cobertura del programa segons complexitat econòmica i social, per districtes

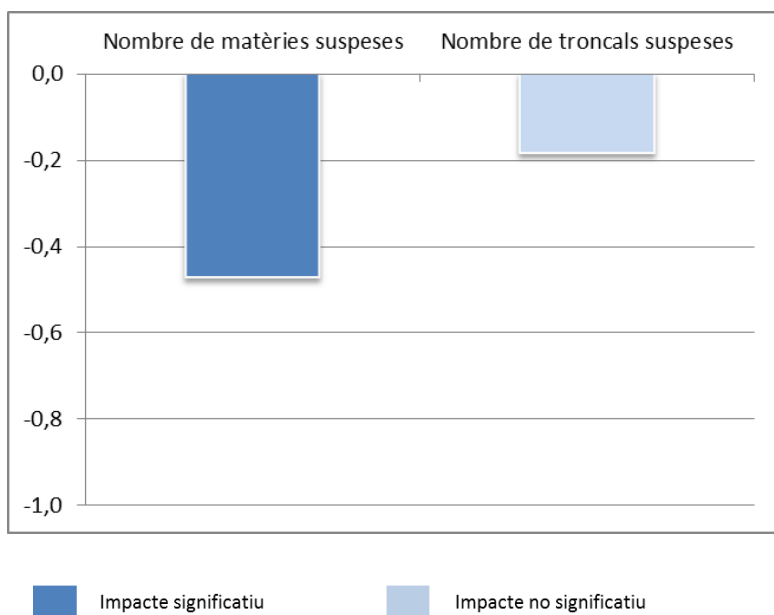
Indicadors de complexitat	Cobertura baixa	Cobertura mitjana	Cobertura alta	Mitjana Ciutat
Renta familiar disponible per càpita (Base 100 = Barcelona)	144	89	72	100
Atur				
Aturats sobre la població en edat de treballar (%)	6%	9%	10%	8%
Duració de l'atur: menys de 6 mesos (%)	45%	42%	43%	43%
Duració de l'atur: de 6 a 12 mesos (%)	16%	15%	15%	15%
Duració de l'atur: més de 12 mesos (%)	39%	43%	42%	42%
Discapacitat				
Discapacitats (%)	7,0%	8,6%	9,3%	8,3%
Nivell de discapacitat: 33 al 64% (%)	3,3%	4,3%	4,6%	4,1%
Nivell de discapacitat: 65 al 74% (%)	1,8%	2,3%	2,7%	2,3%
Nivell de discapacitat: més del 75% (%)	1,9%	2,0%	2,0%	2,0%
Menors (per 1000 menors de 16 anys)				
Menors atesos a centres	3,37	7,18	20,62	10,07
Menors atesos a EAIA	6,47	15,09	22,39	14,69

Font: Registres d'inscripció al programa i Anuari estadístic de l'Ajuntament de Barcelona

Annex 4. Èxit curs: impacte (especificació alternativa)

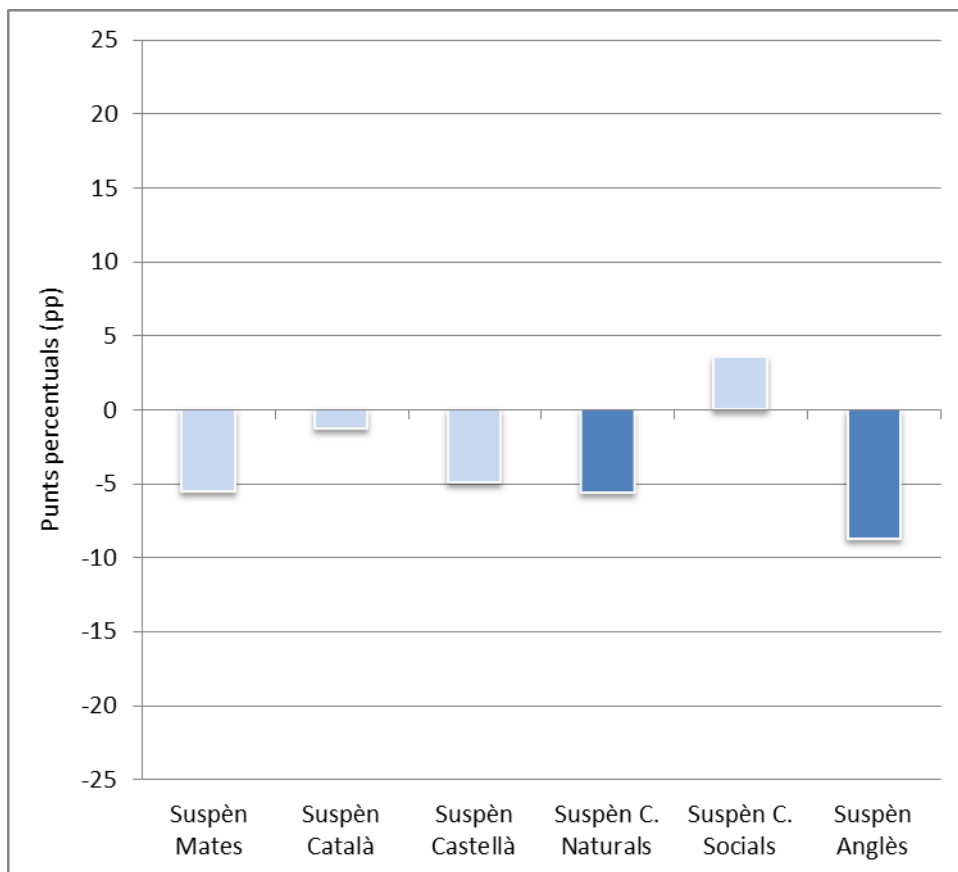
L'anàlisi dels principals resultats d'impacte d'Èxit curs, presentats en l'apartat 4.4 d'aquest informe, parteix de considerar com a instituts participants aquells que reben l'extensió del programa al segon cicle de l'ESO curs havent ja rebut els programes Èxit curs i Atrápalo l'any anterior. En aquest annex presentem els valors de l'impacte sobre els mateixos outcomes que s'obtenen si considerem com a participants els instituts que el curs 2015-2016 estenen la seva participació a Èxit curs sense haver participat abans en el programa Atrápalo. Aquest és el cas de vuit instituts de la ciutat.

Gràfic A15. Impacte d'Èxit curs sobre el nombre de matèries (total i troncal) suspeses en l'avaluació final de juny

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

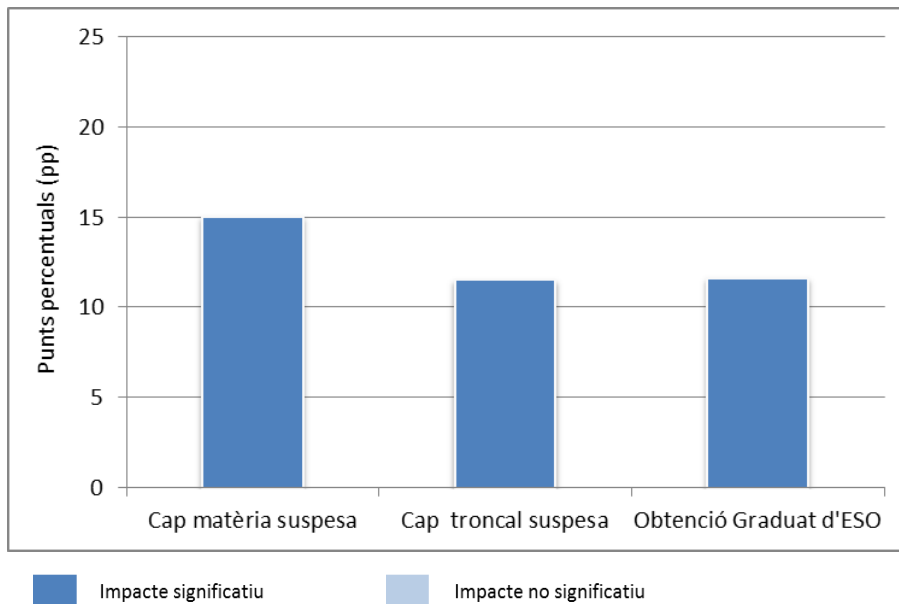
Gràfic A16. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de suspendre cadascuna de les matèries troncales en l'avaluació final de juny

 Impacte significatiu Impacte no significatiu

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Gràfic A17. Impacte d'Èxit curs sobre la probabilitat de no suspendre cap matèria (total i troncal) i obtenir el Graduat d'ESO en l'avaluació final de juny

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Taula A16. Impactes d'Èxit curs sobre els outcomes considerats

Outcomes	Impacte
Nombre de matèries suspeses (juny)	-0,5 ⁽²⁾
Nombre de troncal suspeses (juny)	-0,2
Suspèn Matemàtiques (juny)	-5,5%
Suspèn Català (juny)	-1,3%
Suspèn Castellà (juny)	-4,9%
Suspèn Ciències Naturals (juny)	-5,6% ⁽¹⁾
Suspèn Ciències Socials (juny)	3,6%
Suspèn Anglès (juny)	-8,7% ⁽²⁾
Cap matèria suspesa (juny)	15,0% ⁽³⁾
Cap troncal suspesa (juny)	11,5% ⁽³⁾
Obtenció Graduat d'ESO (juny)	11,6% ⁽²⁾

(1) Valor estadísticament significatiu al 90% de confiança

(2) Valor estadísticament significatiu al 95% de confiança

(3) Valor estadísticament significatiu al 99% de confiança

Font: Registres d'inscripció al programa i SAGA

Destacats

→ De forma general, els valors dels gràfics i de la taula anteriors indiquen que l'extensió d'Èxit curs al segon cicle de l'ESO té un **impacte positiu sobre els resultats acadèmics dels alumnes** de 4t, també en els instituts que hi accedeixen sense l'experiència prèvia de l'Atrápalo. Aquests beneficis s'observen principalment en els següents outcomes:

- Reducció del nombre d'assignatures suspeses. Els alumnes de 4t d'ESO veuen reduït en 0,5 el nombre total d'assignatures que suspenen al juny.
- Reducció de la probabilitat de suspendre matèries troncal. En aquest cas els efectes es concentren a reduir la probabilitat de suspendre anglès (-8,7 punts percentuals) i ciències naturals (-5,6 pp).
- Increment de la probabilitat de no suspendre cap assignatura al juny. Els alumnes de 4t dels instituts participants augmenten en 15 pp. la seva probabilitat de no suspendre cap assignatura en l'avaluació final ordinària i 11,5 pp. la probabilitat de no suspendre cap matèria troncal.
- Increment de la probabilitat d'obtenir el Graduat d'ESO. Finalment, l'extensió del programa Èxit curs a 3r i 4t d'ESO (sense haver passat per Atrápalo) fa incrementar en 11,6 pp. la probabilitat dels alumnes de 4t d'ESO d'obtenir el Graduat.

Annex 5. Èxit Estiu: dades de participació

Taula A17. Alumnes d'Èxit Estiu 2016, per centre i curs. Centres públics

Institut	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
INS Anna Gironella	4	8	6	1	19
INS Ausiàs March	8	10	6	7	31
INS Barcelona Congrés	15	13	14	11	53
INS Barri Besòs	11	12	14	4	41
INS Bernat Metge	12	12	12	6	42
INS Bosc Montjuïc	9	8	7	7	31
INS Consell de Cent	8	20	17	5	50
INS Doctor Puigvert	9	17	12	18	56
INS Emperador Carles	16	12	17	6	51
INS Ernest Lluch	13	7	10	7	37
INS Flos i Calcat	6	14	14	13	47
INS Fort Pius	8	6	12	7	33
INS Francisco Goya	9	10	9	7	35
INS Front Marítim	15	10	12	7	44
INS Galileo Galilei	11	10	9	10	40
INS Infanta Isabel	11	10	4	15	40
INS Joan Brossa	14	12	7	14	47
INS Joan Coromines	11	20	23	6	60
INS Joan d'Àustria	14	12	6	9	41
INS Joan Fuster	21	13	14	7	55
INS Joan Salvat Papasseit	4	4	6	2	16
INS Josep Pla	9	8	11	8	36
INS Josep Serrat	10	8	8	6	32
INS Juan Manuel Zafra	9	11	12	7	39
INS La Guineueta	16	13	9	6	44
INS Les Corts	11	14	12	3	40
INS Domènech i Montaner	9	9	10	13	41
INS Lluís Vives	15	12	9	2	38
INS Menéndez y Pelayo	10	8	16	7	41
INS Milà i Fontanals	6	13	11	11	41
INS Miquel Tarradell	13	7	10	10	40
INS Montjuïc	10	10	12	3	35

Institut	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
INS Montserrat	13	15	8	9	45
INS Picasso	12	11	7	6	36
INS Pau Claris	10	10	8	6	34
INS Poeta Maragall	6	12	17	4	39
INS Príncep Girona	8	14	11	11	44
INS Príncep Viana	15	11	13	15	54
INS Roger de Flor	8	10	7	8	33
INS Salvador Espriu	12	7	13	7	39
INS Sant Andreu	16	10	14	11	51
INS Comas i Solà	16	11	14	3	44
INS Turó Roquetes	8	11	7	10	36
INS Vall d'Hebron	9	19	3	6	37
INS Valldemossa	14	6	13	1	34
INS Verdaguer	13	10	7	5	35
INS Vila de Gràcia	5	6	7	6	24
INS Moisès Broggi	2	7	13	5	27
TOTAL	514	523	513	358	1908

Font: Registres d'inscripció al programa i informes d'aprofitament

Taula A18. Alumnes d'Èxit Estiu 2015, per centre i curs. Centres concertats

Centre	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO	Total
ACIS Artur Martorell	2	3	8	3	16
Col·legi Sant Josep	3	2	5	1	11
Col·legi Casp Sagrat Cor de Jesús	15	4	10	11	40
Cor De Maria Sabastida	6	9	7	8	30
Escola Marillac	9	8	13	4	34
Escola Pia Luz Casanova	23	22	19	10	74
Escola Aloma	13	9	7	11	40
Escola Santíssima Trinitat Les Corts	10	10	10	6	36
Escola Santíssima Trinitat Sant Andreu	7	3	6	4	20
Liceu Castro de La Peña	7	4	6	4	21
Sagrat Cor-Besòs	12	6	5	13	36
Sant Ferran	8	4	3	13	28
Vedruna Àngels	3	5	6	0	14
TOTAL	118	89	105	88	400

Font: Registres d'inscripció al programa i seguiment

Annex 6. Resultats per districte

Taula A19. Proporció d'alumnes segons nombre d'assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics

Núm. suspeses	Ciutat Vella	L'Eixample	Sants - Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta - Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	TOTAL
De 0 a 2	33,5%	21,7%	37,6%	21,4%	17,4%	44,6%	28,0%	31,7%	29,1%	26,8%	30,2%
De 3 a 5	43,9%	57,5%	38,3%	34,3%	52,3%	44,6%	50,4%	51,3%	51,0%	50,9%	47,7%
De 6 a 8	18,7%	17,9%	21,1%	32,9%	23,3%	8,9%	20,0%	13,8%	17,9%	15,6%	18,1%
Més de 8	3,9%	2,8%	3,0%	11,4%	7,0%	1,8%	1,6%	3,2%	2,0%	6,7%	4,0%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula A20. Taxa de recuperació total d'assignatures, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics

Núm. suspeses	Ciutat Vella	L'Eixample	Sants - Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta - Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	TOTAL
0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
1	72,7%	40,0%	39,4%	100,0%	75,0%	37,5%	63,6%	62,2%	53,3%	50,0%	53,8%
2	25,0%	25,0%	30,0%	53,8%	44,4%	14,3%	61,9%	37,9%	29,2%	38,5%	35,3%
3	8,0%	15,0%	17,8%	62,5%	8,3%	28,6%	41,2%	15,4%	8,1%	9,8%	16,5%
4	13,6%	7,4%	8,1%	27,3%	19,0%	0,0%	16,7%	14,7%	17,4%	9,8%	13,4%
5	4,8%	0,0%	5,0%	20,0%	0,0%	0,0%	18,8%	5,3%	5,9%	3,1%	5,5%
6	14,3%	0,0%	0,0%	21,4%	0,0%	0,0%	14,3%	4,0%	7,1%	0,0%	7,0%
7	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	10,0%	2,3%
8	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%
9	0,0%	0,0%	0,0%		0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
10 o més	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	0,0%	3,2%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula A21. Taxa de promoció/graduació, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics

Núm. suspeses	Ciutat Vella	L'Eixample	Sants - Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta - Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	TOTAL
0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
1	90,9%	80,0%	90,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	83,8%	100,0%	95,0%	91,4%
2	100,0%	93,8%	98,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	84,5%	91,7%	89,7%	93,5%
3	84,0%	80,0%	88,9%	75,0%	91,7%	100,0%	88,2%	92,3%	94,6%	97,6%	90,5%
4	95,5%	77,8%	81,1%	90,9%	85,7%	50,0%	93,3%	74,7%	87,0%	68,3%	80,4%
5	71,4%	78,6%	75,0%	80,0%	91,7%	0,0%	87,5%	68,4%	82,4%	56,3%	72,3%
6	57,1%	42,9%	55,6%	78,6%	42,9%		71,4%	60,0%	57,1%	50,0%	59,1%
7	66,7%	0,0%	50,0%	33,3%	62,5%	100,0%	42,9%	57,1%	75,0%	30,0%	51,2%
8	50,0%	37,5%	25,0%	66,7%	40,0%	0,0%	25,0%	11,1%	20,0%	0,0%	26,4%
9	33,3%	0,0%	0,0%		50,0%		0,0%	66,7%	50,0%	20,0%	31,3%
10 o més	0,0%	0,0%	25,0%	62,5%	50,0%		0,0%	20,0%	100,0%	20,0%	33,3%

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Taula A22. Ràtio d'assignatures recuperades, segons assignatures suspeses al juny, per districte. Centres públics

Núm. suspeses	Ciutat Vella	L'Eixample	Sants - Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta - Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	TOTAL
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,7	0,4	0,4	1,0	0,8	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
2	1,0	1,0	1,2	1,3	1,3	0,9	1,6	1,2	1,0	1,2	1,2
3	1,4	1,6	1,6	2,5	1,6	1,8	1,8	1,6	1,4	1,6	1,6
4	2,5	2,1	2,2	2,6	2,1	1,4	2,5	2,1	2,3	1,8	2,2
5	2,6	2,9	2,3	3,2	2,9	2,5	2,8	2,4	2,4	2,1	2,5
6	2,5	2,3	2,3	3,0	2,1	0,0	3,9	2,8	2,7	2,2	2,7
7	3,8	1,0	2,9	1,7	4,4	3,5	2,6	3,6	4,1	2,7	3,2
8	2,7	2,8	2,1	3,5	3,2	1,5	0,5	1,8	2,0	1,0	2,1
9	2,3	1,0	0,8		4,3		1,0	3,8	5,5	0,9	2,3
10 o més	0,7	1,0	0,8	5,0	2,0	0,0	0,0	4,6	8,0	1,8	2,9

Font: Registres d'inscripció al programa, informes d'aprofitament i SAGA

Annex 7. Protocols SMS (versió en català)

SMS 1 – 15 juliol

SENS: Manel participa al programa Exit-Estiu, per preparar els exàmens de setembre. Aquests exàmens són molt importants per passar de curs i continuar l'ESO amb normalitat. Com saps, Manel té [X] assignatures suspeses aquest curs

INFO: Manel ha acabat avui la 2a setmana d'Exit-Estiu. Aquest programa l'ajuda a preparar els exàmens de setembre. Queda una setmana de programa

SMS 2 – Dimarts 26 juliol

SENS: La setmana passada va acabar Exit-Estiu. Els monitors creuen que Manel [aprofitament]. Et vull animar a què l'ajudis i motivis a seguir estudiant durant el mes d'agost

[Categories d'aprofitament]

- a) *Manel ha treballat molt bé durant el programa*
- b) *Manel ha treballat bé durant el programa*
- c) *Manel no s'ha esforçat prou durant el programa*

INFO: La setmana passada va acabar Exit-Estiu. Durant tres setmanes els monitors del programa han ajudat Manel a planificar i preparar els exàmens de setembre

SMS 3 – Dimecres 3 agost

SENS: Falta un mes per als exàmens de setembre. És molt important que aquest mes d'agost Manel trobi moments per preparar aquests exàmens. Pot utilitzar el material treballat a Exit-Estiu i el dossier d'estiu de l'institut

INFO: Falta un mes per als exàmens de setembre de Manel. Pots trobar el calendari d'aquests exàmens a la web de l'institut

SMS 4 – 16 agost

SENS: S'acosten els exàmens de setembre. És important que Manel aprofiti aquestes setmanes per repassar els continguts dels exàmens. Recorda que Manel haurà de lliurar el dossier d'estiu el dia de

INFO: Queden dues setmanes per als exàmens de setembre. Recorda que Manel haurà de lliurar el dossier d'estiu el dia de l'examen

SMS 5 – 23 agost

SENS: Arriben ja els exàmens de setembre. És el moment que Manel faci una repassada final als continguts dels exàmens. Recorda que Manel té [X] assignatures pendents d'aquest curs, val la pena fer l'esforç

INFO: Queda una setmana per al començament dels exàmens de setembre. Comprova la data i l'hora d'examen de Manel. Et pots informar a la web de l'institut

SMS 6 – 29 agost

SENS/INFO: Us recordem que el dijous 1 de setembre Manel té una trobada de repàs amb els monitors del programa Exit-Estiu